

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS

Aika 13.3.2018, klo 15.00

Paikka Helsingin Messukeskus, Messuaukio 1, Helsinki

Läsnä Osallistuja- ja ääniluettelo, josta käyvät ilmi kokouksessa läsnä tai edustettuina olleet osakkeenomistajat, heidän lakimääräiset edustajansa, asiamiehensä ja avustajansa sekä kunkin osakkeenomistajan osakkeiden lukumäärä ja äänimäärä, on otettu pöytäkirjan liitteeksi 1.

Läsnä olivat lisäksi hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja, osa johtoryhmän jäsenistä, yhtiön tilintarkastaja sekä kokousteknisiä avustajia.

1. Kokouksen avaaminen

Yhtiön hallituksen puheenjohtaja Jorma Eloranta avasi kokouksen, ja toivotti samalla kokoukseen osallistujat tervetulleiksi.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Yhtiökokouksen puheenjohtajaksi valittiin asianajaja Mikko Heinonen, joka kutsui sihteeriksi varatuomari Reetta Härkin.

Puheenjohtaja selosti kokouksen asialistalla olevien asioiden käsittelyä koskevat menettelytavat.

Todettiin, että kokous pidettiin suomeksi ja tulkattiin simultaanisesti englanniksi. Tämän lisäksi kokous tallennettiin äänitallenteelle Uponor Oyj:n toimesta yhtiön käyttöön.

Todettiin, että tilinpäätöstä koskevat asiakirjat tilikaudelta 2017 sekä tilintarkastuskertomus oli julkistettu yhtiön verkkosivuilla 15.2.2018.

Todettiin, että hallituksen ehdotukset yhtiökokoukselle oli julkistettu 15.2.2018 ja yhtiön nimitystoimikunnan ehdotukset jo 29.1.2018 julkistetulla pörssitiedotteella. Kaikki ehdotukset olivat myös saatavilla yhtiön verkkosivuilla viimeistään 15.2.2018.

Puheenjohtaja totesi, että eräät hallintarekisterissä olevia osakkeita omistavat osakkeenomistajat olivat toimittaneet yhtiölle äänestysohjeita ennen yhtiökokousta sekä selosti hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien ennakkoon toimittamia äänestysohjeita, joita koskeva yhteenveto otettiin pöytäkirjan liitteeksi.

Puheenjohtajan tiedustelun mukaisesti Alvar Calderón, Nordean edustajana vahvisti edustavansa lukuisia hallintarekisteröityjä osakkeenomistajia, joiden osakemääristä ja äänestysohjeista hän oli toimittanut tiedot kokouksen puheenjohtajalle. Alvar Calderón vahvisti, etteivät hänen päämiehensä vaatineet äänestystä niissä esityslistan kohdissa, joissa ohje oli vastustaa päätösehdotusta tai olla osallistumatta asian käsittelyyn, vaan asianmukainen merkintä pöytäkirjaan olisi riittävä.

Esa Mikkonen, SEB:n edustajana ja Aleksis Harju, Svenska Handelsbankenin edustajana vahvistivat vastaavalla tavalla omien päämiestensä äänestysohjeet ja menettelytavat.

Puheenjohtaja totesi, että kokouksessa meneteltäisiin siten, että vastustavat äänet merkittäisiin pöytäkirjaan asianomaisiin kohtiin vain siltä osin kuin ne samalla kannattavat äänestyskelpoista vastaehdotusta. Hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien edustajat vahvistivat näin voitavan menetellä.

Todettiin, että yhteenvetoluettelot Nordean, SEB:n ja Svenska Handelsbankenin edustamien osakkeenomistajien äänestysohjeista otettiin pöytäkirjan liitteeksi 2.

3. Pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskun valvojien valitseminen

Pöytäkirjantarkastajiksi ja ääntenlaskun valvojiksi valittiin Kaj Paasikivi ja Miia Roiko.

4. Kokouksen laillisuuden toteaminen

Todettiin, että kokouskutsu oli julkaistu 15.2.2018 yhtiön verkkosivuilla sekä tieto yhtiökokouksen ajasta, paikasta ja yhtiön verkkosivujen osoitteesta 16.2.2018 Helsingin Sanomissa ja Kauppalehdessä.

Todettiin, että yhtiökokous oli kutsuttu koolle yhtiöjärjestyksen ja osakeyhtiölain määräyksiä noudattaen.

Kokouskutsu ja sanomalehdissä julkaistut ilmoitukset otettiin pöytäkirjan liitteeksi 3.

5. Läsnä olevien toteaminen ja ääniluettelon vahvistaminen

Esitettiin luettelo osallistumistilanteesta kokouksen alkaessa ja ääniluettelo, joiden mukaan läsnä yhtiökokouksessa oli 326 osakkeenomistajaa joko henkilökohtaisesti, lakimääräisen edustajan tai valtuutetun asiamiehen edustamana. Merkittiin, että kokouksessa oli sen alkaessa edustettuna 43 022 742 osaketta ja ääntä.

Kokouksen alkamisajankohtaa koskeva osallistumistilanne ja ääniluettelo otettiin pöytäkirjan liitteeksi 1. Todettiin, että ääniluettelo vahvistetaan vastaamaan osallistumistilannetta mahdollisen äänestyksen alkaessa.

6. Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2017 toimintaan

Toimitusjohtaja Jyri Luomakoski esitti katsauksen yhtiön vuoden 2017 toiminnasta.

7. Vuoden 2017 tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen esittäminen

Yhtiön talousjohtaja Maija Strandberg esitteli tilinpäätöstä koskevat asiakirjat tilikaudelta 2017 käsittäen yhtiön tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen sekä toimintakertomuksen. Merkittiin, että emoyhtiön tilinpäätös oli laadittu suomalaisen laskentasäännösten mukaan ja konsernitilinpäätös kansainvälisen laskentasäännösten (IFRS) mukaan.

Todettiin, että yhtiön tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja toimintakertomus olivat olleet nähtävinä yhtiön verkkosivuilla 15.2.2018 lähtien, minkä lisäksi ne olivat saatavilla myös kokouspaikalla.

Tilinpäätöstä koskevat asiakirjat otettiin pöytäkirjan liitteeksi 4.

8. Vuoden 2017 tilintarkastuskertomuksen ja konsernitilintarkastuskertomuksen esittäminen

Yhtiön päävastuullinen tilintarkastaja KHT Jukka Vattulainen esitteli tilintarkastuskertomuksen ja konsernitilintarkastuskertomuksen tilikaudelta 2017.

Tilintarkastuskertomus ja konsernitilintarkastuskertomus otettiin pöytäkirjan liitteeksi 5.

9. Tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistaminen

Yhtiökokous päätti vahvistaa tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 2017.

10. Taseen osoittaman voiton käyttäminen ja osingonjaosta päättäminen

Todettiin, että tilikaudelta 2017 emoyhtiön taseen mukaan emoyhtiön jakokelpoiset varat olivat 149 061 294,22 euroa, josta tilikauden 2017 voitto on 40 046 378,52 euroa.

Todettiin, että hallitus oli ehdottanut yhtiökokoukselle, että emoyhtiön jakokelpoisista varoista maksetaan osinkoa 0,49 euroa osakkeelta. Ehdotuksen mukaan osinko maksetaan osakkeenomistajille kahdessa erässä. Ensimmäinen erä 0,24 euroa osakkeelta maksetaan osakkeenomistajalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä 15.3.2018 on merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Ehdotuksen mukaan osinko maksetaan 22.3.2018.

Hallituksen ehdotuksen mukaan toinen erä, 0,25 euroa osakkeelta, maksetaan syyskuussa 2018. Toinen erä maksetaan osakkeenomistajalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä on merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus päättää 4.9.2018 pidettäväksi sovitussa kokouksessaan toisen erän osingonmaksun täsmäytyspäivän ja osingonmaksupäivän. Osingon täsmäytyspäivä olisi silloin 6.9.2018 ja osingon maksupäivä 13.9.2018, ellei Euroclear Finland Oy:n ydinjärjestelmän uusiminen aikaista osingon maksupäivää muutamalla päivällä.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että emoyhtiön jakokelpoisista varoista maksetaan osinkoa kahdessa erässä. Ensimmäinen erä 0,24 euroa osakkeelta maksetaan osakkeenomistajalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä 15.3.2018 on merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Osinko maksetaan 22.3.2018. Toinen erä, 0,25 euroa osakkeelta, maksetaan syyskuussa 2018. Hallitus päättää 4.9.2018 sovitussa kokouksessaan toisen erän osingonmaksun täsmäytyspäivän ja osingonmaksupäivän.

11. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vastuuvapaudesta päättäminen

Todettiin vastuuvapauden myöntämisen tilikaudelta 2017 koskevan seuraavia henkilöitä:

- Jorma Eloranta, hallituksen puheenjohtaja
- Annika Paasikivi, hallituksen varapuheenjohtaja
- Markus Lengauer, hallituksen jäsen
- Eva Nygren, hallituksen jäsen
- Jari Rosendal, hallituksen jäsen

- Jyri Luomakoski, toimitusjohtaja

sekä

- Pia Aaltonen-Forsell, hallituksen jäsen 20.3.2017 lukien ja
- Timo Ihamuotila, hallituksen jäsen 20.3.2017 saakka

Yhtiökokous päätti myöntää vastuuvapauden yllä mainituille hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tilikaudelta 1.1.–31.12.2017.

12. Hallituksen jäsenten palkkioista päättäminen

Yhtiökokouksen asettaman nimitystoimikunnan puheenjohtaja Jari Paasikivi esitteli yhtiökokoukselle nimitystoimikunnan ehdotuksen hallituksen jäsenten palkkioiksi.

Todettiin, että nimitystoimikunta oli ehdottanut yhtiökokoukselle, että yhtiön hallituksen jäsenille maksettaisiin palkkioita siten, että:

- hallituksen puheenjohtajalle 90 000 euroa;
- hallituksen varapuheenjohtajalle 51 000 euroa;
- tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle 51 000 euroa; ja
- muille hallituksen jäsenille kullekin 46 000 euroa.

Nimitystoimikunnan ehdotuksen mukaan vuosipalkkioista noin 40 prosenttia maksetaan markkinoilta hankittavina Uponor Oyj:n osakkeina ja loput rahana.

Kirjattiin, että nimitystoimikunta oli edelleen ehdottanut, että hallituksen kokouksiin liittyvistä matkoista aiheutuneet kulut korvataan yhtiön noudattaman matkustuskäytännön mukaisesti.

Lisäksi nimitystoimikunta oli ehdottanut, että hallituksen jäsenille maksetaan kustakin hallituksen sekä valiokunnan varsinaisesta kokouksesta (poislukien päätökset ilman kokousta) palkkiona 600 euroa jäsenen asuinmaassa pidetystä kokouksesta, 1 200 euroa muualla samalla mantereella pidetystä kokouksesta ja 2 400 euroa toisella mantereella pidetystä kokouksesta. Puhelinkokousten osalta kokouspalkkio ehdotetaan maksettavan jäsenen asuinmaassa pidetyn kokouksen palkkion mukaisesti. Nimitystoimikunta oli ehdottanut myös, että hallituksen puheenjohtajalle maksetaan kustakin hallituksen kokouksesta sekä hallituksen valiokuntien puheenjohtajille kustakin asianomaisen valiokunnan kokouksesta lisäksi 600 euron palkkio.

Nimitystoimikunta oli ehdottanut lisäksi, että yhtiön noudattaman aiemman käytännön mukaan luottamustoimessa oleville hallituksen jäsenille otetaan työeläkelain mukainen vakuutus.

Yhtiökokous päätti hyväksyä nimitystoimikunnan ehdotuksen hallituksen jäsenten palkkioiksi.

13. Hallituksen jäsenten lukumäärästä päättäminen

Todettiin, että yhtiöjärjestyksen mukaan hallitukseen kuuluu vähintään viisi (5) ja enintään seitsemän (7) varsinaista jäsentä. Hallituksen jäsenten nykyinen lukumäärä on kuusi.

Yhtiökokouksen asettaman nimitystoimikunnan puheenjohtaja Jari Paasikivi esitteli yhtiökokoukselle nimitystoimikunnan ehdotuksen hallituksen jäsenten lukumääräksi.

Todettiin, että nimitystoimikunta oli ehdottanut yhtiökokoukselle hallituksen jäsenten lukumääräksi kuusi.

Yhtiökokous päätti, että hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistetaan kuusi (6).

14. Hallituksen jäsenten ja puheenjohtajan valitseminen

Yhtiökokouksen asettaman nimitystoimikunnan puheenjohtaja Jari Paasikivi esitteli yhtiökokoukselle nimitystoimikunnan ehdotuksen hallituksen jäsenten valitsemiseksi.

Todettiin, että nimitystoimikunta oli ehdottanut yhtiökokoukselle, että hallituksen nykyiset jäsenet Pia Aaltonen-Forsell, Markus Lengauer, Eva Nygren ja Annika Paasikivi valitaan uudelle toimikaudelle ja että hallitukseen valitaan uusiksi jäseniksi Johan Falk ja Casimir Lindholm.

Merkittiin pöytäkirjaan, että yhtiön nimitystoimikunta kiitti yhtiön pitkäaikaista hallituksen puheenjohtajaa Jorma Elorantaa ja hallituksen jäsentä Jari Rosendalia ansiokkaasta työstä yhtiön hyväksi.

Lisäksi nimitystoimikunta oli ehdottanut, että yhtiökokous valitsee Annika Paasikiven hallituksen puheenjohtajaksi.

Yhtiökokous päätti valita nimitystoimikunnan ehdotuksen mukaisesti hallituksen puheenjohtajaksi Annika Paasikiven sekä jäseniksi seuraavat henkilöt: Pia Aaltonen-Forsell, Johan Falk, Markus Lengauer, Casimir Lindholm ja Eva Nygren.

15. Tilintarkastajan palkkiosta päättäminen

Todettiin, että hallitus oli ehdottanut yhtiökokoukselle, että valittavalle tilintarkastajalle maksetaan palkkio yhtiön hyväksymän laskun mukaan.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti, että tilintarkastajalle maksetaan palkkio yhtiön hyväksymän laskun mukaan.

16. Tilintarkastajan valitseminen

Todettiin, että hallitus oli tarkastusvaliokunnan suosituksen perusteella ehdottanut yhtiökokoukselle, että yhtiön nykyinen tilintarkastaja tilintarkastusyhteisö Deloitte Oy valitaan uudelleen seuraavaksi toimikaudeksi.

Hallitus oli myös ehdottanut, että yhtiökokous pyytää tilintarkastajaa tilintarkastuskertomuksessa lausumaan tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä sekä hallituksen voitonjakoehdotuksesta.

Yhtiökokous päätti hallituksen tarkastusvaliokunnan suositukseen perustuvan ehdotuksen mukaisesti valita tilintarkastusyhteisö Deloitte Oy:n yhtiön tilintarkastajaksi toimikaudeksi, joka päättyy vuoden 2019 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä, ja että tilintarkastajaa pyydetään tilintarkastuskertomuksessa lausumaan tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä sekä hallituksen voitonjakoehdotuksesta.

17. Hallituksen valtuuttaminen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta

Todettiin, että hallitus oli ehdottanut yhtiökokoukselle, että yhtiökokous valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta, yhdessä tai useammassa erässä, vapaaseen omaan pääomaan kuuluvilla varoilla seuraavasti:

Hallitus on valtuutuksen nojalla oikeutettu päättämään enintään 3 500 000 oman osakkeen hankkimisesta. Määrä vastaa noin 4,8 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista yhtiökokouspäivänä.

Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Osakkeita voidaan hankkia muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osuuksien suhteessa (suunnattu hankkiminen). Omia osakkeita voidaan hankkia hankintahetken markkinahintaan julkisessa kaupankäynnissä niissä markkinapaikoissa, joissa yhtiön osake on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia yhtiölle yrityskauppojen tai muiden liiketoiminnan järjestelyjen rahoittamiseksi ja toteuttamiseksi, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittämiseksi, osakkeen likviditeetin parantamiseksi tai muutoin edelleen luovutettavaksi tai mitätöitäväksi.

Valtuutus kumoaa yhtiökokouksen 20.3.2017 antaman valtuutuksen päättää omien osakkeiden hankkimisesta.

Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti, kuitenkin enintään 18 kuukautta yhtiökokouspäivästä lukien.

Merkittiin, että tässä asiakohdassa hallintarekisteröityjen osakkeenomistajien vastustavia ääniä oli 48 406.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta.

18. Hallituksen valtuuttaminen päättämään osakeannista

Todettiin, että hallitus oli ehdottanut yhtiökokoukselle, että hallitus valtuutetaan päättämään, yhden tai useamman kerran, uusien osakkeiden antamisesta tai omien osakkeiden luovuttamisesta seuraavin ehdoin:

Hallitus on valtuutuksen nojalla oikeutettu päättämään enintään 7 200 000 uuden osakkeen antamisesta tai omien osakkeiden luovuttamisesta, mikä määrä vastaa noin 9,8 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Hallitus on oikeutettu päättämään kaikista osakeannin ehdoista. Osakkeita voidaan antaa osakkeenomistajien etuoikeudesta poiketen (suunnattu anti).

Valtuutus sisältää mahdollisuuden päättää maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen.

Valtuutusta esitettiin käytettäväksi mahdollisten yrityskauppojen tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyjen tai investointien rahoittamiseen tai toteuttamiseen, yhtiön kannustinjärjestelmän toteuttamiseen tai muihin hallituksen päättämiin tarkoituksiin.

Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta yhtiökokouspäivästä lukien.

Yhtiökokous päätti hallituksen ehdotuksen mukaisesti valtuuttaa hallituksen päättämään osakeannista.

19. Kokouksen päättäminen

Merkittiin, että yhtiökokouksessa tehtyjä päätöksiä ovat kannattaneet kaikki läsnä olevat osakkeenomistajat, ellei pöytäkirjassa toisin mainita.

Puheenjohtaja totesi, että asialistan asiat olivat loppuun käsitelty. Todettiin, että yhtiökokouksesta laadittava pöytäkirja on osakkeenomistajien nähtävillä viimeistään 27.3.2018 yhtiön verkkosivuilla.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16.40.

Vakuudeksi



Mikko Heinonen
puheenjohtaja



Reetta Härkki
sihteeri

Hyväksytty



Kaj Paasikivi



Miia Roiko

LIITTEET

- Liite 1 Osallistuja- ja ääniluettelo
- Liite 2 Yhteenvetoluettelot hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajien ennakkoon toimittamista äänestysohjeista
- Liite 3 Yhtiökokouskutsu ja sanomalehdissä julkaistut ilmoitukset
- Liite 4 Tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja toimintakertomus tilikaudelta 2017
- Liite 5 Tilintarkastuskertomus ja konsernitilintarkastuskertomus

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS 13.03.2018 15:00

Edustetut osakkaat 326**- joista ennakoon äänestäneitä 0**

Kokouspaikalla: - osakkaita 117

- asiamiehiä 19

- päällekkäiset edustukset -2

- avustajia 12

Yhteensä kokouspaikalla 146**Osakesarjakohtainen edustus:**

Osakesarja	Omistus- erien lkm	Äänimäärä	Osakkeiden lkm	Äänten osuus osakesarjan äänimäärästä	Osakkeiden osuus osakesarjan osakemäärästä
UPONOR	326	43 022 742	43 022 742	58,76866 %	58,76866 %
Yhteensä		43 022 742	43 022 742	58,76866 %	58,76866 %

Kokonaismäärästä on vähennetty (OYL 5:9)

	Äänimäärä	Osakkeiden lkm
UPONOR	59 121	59 121
Yhteensä	59 121	59 121

	Edustetuista osakkeista	Käytettävissä olevista äänistä
Kaikki osakesarjat		
Kokouksessa käytettävissä oleva äänimäärä		43 022 742,0
1/2 käytettävissä olevista äänistä		21 511 371,0
1/4 käytettävissä olevista äänistä		10 755 685,5
2/3 käytettävissä olevista äänistä		28 681 828,0
3/4 käytettävissä olevista äänistä		32 267 056,5
9/10 käytettävissä olevista äänistä		38 720 467,8
1/2 edustetuista osakkeista	21 511 371,0	
1/3 edustetuista osakkeista	14 340 914,0	
2/3 edustetuista osakkeista	28 681 828,0	
9/10 edustetuista osakkeista	38 720 467,8	
1/10 koko osakemäärästä	7 320 694,4	
1/10 koko osall.oik. osakemäärästä	7 314 782,3	
Osakesarja UPONOR		
Kokouksessa käytettävissä oleva äänimäärä		43 022 742,0
1/2 käytettävissä olevista äänistä		21 511 371,0
1/4 käytettävissä olevista äänistä		10 755 685,5
2/3 käytettävissä olevista äänistä		28 681 828,0
3/4 käytettävissä olevista äänistä		32 267 056,5
9/10 käytettävissä olevista äänistä		38 720 467,8
1/2 edustetuista osakkeista	21 511 371,0	
1/3 edustetuista osakkeista	14 340 914,0	
2/3 edustetuista osakkeista	28 681 828,0	
9/10 edustetuista osakkeista	38 720 467,8	
1/2 koko osall.oik. osakemäärästä	36 573 911,5	
1/3 koko osall.oik. osakemäärästä	24 382 607,7	
1/10 koko osall.oik. osakemäärästä	7 314 782,3	

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
AALTONEN-FORSELL PIA ALEXANDRA	0000067	UPONOR	1 060	1 060
		Yhteensä	1 060	1 060
ACADIAN ALL COUNTRY WORLD EX U.S. L ONG-	0000237	UPONOR	2 310	2 310
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	2 310	2 310
ACADIAN INTERNATIONAL SMALL CAP FUN D 20	0000245	UPONOR	10 191	10 191
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	10 191	10 191
ACADIAN NON-US SMALL-CAP LONG-SHORT EQUI	0000338	UPONOR	2 715	2 715
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	2 715	2 715
AITTOKOSKI SIRKKA KAARINA	0000062	UPONOR	100	100
		Yhteensä	100	100
ALANEN JARMO KALEVI	0000192	UPONOR	50	50
		Yhteensä	50	50
ALASKA PERMANENT FUND CORPORATION 801 W1	0000240	UPONOR	148	148
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	148	148
ALLIANZ GLOBAL INVESTORS FUND	0000345	UPONOR	5 326	5 326
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	5 326	5 326
ALLIANZGI GLOBAL WATER FUND	0000346	UPONOR	756 642	756 642
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	756 642	756 642
ALLIANZGI-FONDS DSPT	0000347	UPONOR	3 822	3 822
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	3 822	3 822
ANTTILA JUHA MATTI MARKUS	0000218	UPONOR	525	525
		Yhteensä	525	525
ARROWSTREET CAPITAL GLOBAL EQUITY LONG/S	0000420	UPONOR	4 272	4 272
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	4 272	4 272
AUTERINEN KAIJA LEENA	0000037	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
AUVINEN TIMO VESA	0000144	UPONOR	500	500
		Yhteensä	500	500
BITC NA INVST FDS FOR T/E FRGN ORG GR B-	0000337	UPONOR	5 956	5 956
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	5 956	5 956
BLACKROCK ASSET MANAGEMENT SCHWEIZ AG ON	0000259	UPONOR	5 675	5 675
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	5 675	5 675
BLACKROCK INSTITUTIONAL TRUST COMPA NY N	0000275	UPONOR	32 049	32 049
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	32 049	32 049
BLACKROCK INSTITUTIONAL TRUST COMPA NY N	0000277	UPONOR	195 846	195 846
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	195 846	195 846
BLACKROCK INSTITUTIONAL TRUST COMPA NY N	0000278	UPONOR	48 829	48 829
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	48 829	48 829
BLOMVALL PAULI OLAVI	0000108	UPONOR	100	100
Valtakirja: BLOMVALL JANNIKA		Yhteensä	100	100
BNY MELLON EB COLLECTIVE INVESTMENT FUND	0000328	UPONOR	2 034	2 034
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	2 034	2 034
BRUNEI INVESTMENT AGENCY LEVEL 12 MINIST	0000282	UPONOR	30 005	30 005
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	30 005	30 005
CAISSE DES DEPOTS ET CONSIGNATIONS	0000349	UPONOR	22 843	22 843
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	22 843	22 843

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
CALIFORNIA PUBLIC EMPLOYEES RETIREM ENTS 0000306	UPONOR		10 354	10 354
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		10 354	10 354
CALIFORNIA PUBLIC EMPLOYEES RETIREM ENTS 0000311	UPONOR		83 339	83 339
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		83 339	83 339
CALIFORNIA PUBLIC EMPLOYEES RETIREM ENTS 0000312	UPONOR		7 786	7 786
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		7 786	7 786
CALIFORNIA STATE TEACHERS RETIREMEN T SY 0000263	UPONOR		22 202	22 202
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		22 202	22 202
CALIFORNIA STATE TEACHERS RETIREMEN T SY 0000307	UPONOR		9 546	9 546
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		9 546	9 546
CALIFORNIA STATE TEACHERS RETIREMEN T SY 0000313	UPONOR		33 148	33 148
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		33 148	33 148
CALVERT IMPACT FUND INC. - CALVERT GLOBA 0000264	UPONOR		223 234	223 234
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		223 234	223 234
CARDIA INVEST OY AB 0000132	UPONOR		14 560	14 560
Asemavaltuutettu: LINDSTRÖM KIM BERNDT-GUSTAF	Yhteensä		14 560	14 560
CF DV ACWI EX-U.S. IMI FUND ONE WALL STR 0000326	UPONOR		202	202
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		202	202
CH0526 - UBS (CH) INSTITUTIONAL FUND - E 0000424	UPONOR		1 992	1 992
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	Yhteensä		1 992	1 992
CITY OF LOS ANGELES FIRE AND POLICE PENS 0000350	UPONOR		9 528	9 528
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	Yhteensä		9 528	9 528
CITY OF NEW YORK GROUP TRUST 1 CENT RE S 0000316	UPONOR		10 771	10 771
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		10 771	10 771
CITY OF NEW YORK GROUP TRUST 1 CENT RE S 0000317	UPONOR		8 728	8 728
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		8 728	8 728
CITY OF NEW YORK GROUP TRUST 1 CENTRE ST 0000315	UPONOR		5 857	5 857
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		5 857	5 857
COLLEGE RETIREMENT EQUITIES FUND 73 0 TH 0000268	UPONOR		33 966	33 966
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		33 966	33 966
CONNECTICUT GENERAL LIFE INSURANCE 0000322	UPONOR		270	270
COMPA	Yhteensä		270	270
Valtakirja: MIKKONEN ESA				
DEGERTH RITVA KAARINA 0000110	UPONOR		400	400
	Yhteensä		400	400
DEUTSCHE X-TRACKERS MSCI EMU HEDGED 0000252	UPONOR		482	482
EQUI	Yhteensä		482	482
Valtakirja: MIKKONEN ESA				
ELORANTA JORMA OLAVI 0000066	UPONOR		37 455	37 455
	Yhteensä		37 455	37 455
FLEXSHARES MORNINGSTAR DEVELOPED 0000351	UPONOR		2 765	2 765
MARKETS	Yhteensä		2 765	2 765
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR				
FLORIDA RETIREMENT SYSTEM 1801 HERM ITAG 0000241	UPONOR		137 809	137 809
Valtakirja: MIKKONEN ESA	Yhteensä		137 809	137 809
FOLKETRYGDFONDET 0000181	UPONOR		90 000	90 000
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	Yhteensä		90 000	90 000
FORD MOTOR COMPANY DEFINED BENEFIT 0000352	UPONOR		528	528
MASTE	Yhteensä		528	528
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR				
FORD MOTOR COMPANY DEFINED BENEFIT 0000353	UPONOR		885	885
MASTE	Yhteensä		885	885
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR				

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
FORD MOTOR COMPANY OF CANADA LIMITED PE	0000354	UPONOR	1 248	1 248
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	1 248	1 248
FORSELL KALEVI	0000022	UPONOR	4 100	4 100
		Yhteensä	4 100	4 100
FRANKLIN GLOBAL SMALL-MID CAP FUND FRANK	0000355	UPONOR	25 348	25 348
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	25 348	25 348
FRISKBERG JONNY VALDEMAR	0000078	UPONOR	50	50
		Yhteensä	50	50
GLOBAL INVESTMENT FUND UGLAND HOU SE GRA	0000246	UPONOR	13 392	13 392
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	13 392	13 392
GLOBAL WATER SOLUTIONS FUND 100 KING STW	0000327	UPONOR	20 936	20 936
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	20 936	20 936
GOLDMAN SACHS FUNDS 49 AVENUE JF KENNED	0000279	UPONOR	48	48
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	48	48
GOVERNMENT OF NORWAY	0000425	UPONOR	740 805	740 805
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	740 805	740 805
GRAEVENITZ VON GEORG PETER	0000123	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
GTAA PANTHER FUND L.P.	0000356	UPONOR	398	398
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	398	398
HAEGGSTROM EBBA MARGARETHA HELENA	0000100	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
HAHTOVRTA MATTI KALERVO	0000117	UPONOR	85	85
		Yhteensä	85	85
HAMELIN ACTIONS PMC I 29 AVENUE DE MESSI	0000236	UPONOR	23 200	23 200
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	23 200	23 200
HAMPAALA LEILA HANNELE	0000041	UPONOR	200	200
		Yhteensä	200	200
HANDELSBANKEN FINLANDSFOND	0000357	UPONOR	37 000	37 000
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	37 000	37 000
HANDELSBANKEN HALLBAR ENERGI BLASIE	0000358	UPONOR	102 064	102 064
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	102 064	102 064
HANDELSBANKENS NORDENFOND	0000359	UPONOR	600 000	600 000
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	600 000	600 000
HANDELSBANKENS NORDISKA SMABOLAGSFOND	0000360	UPONOR	728 588	728 588
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	728 588	728 588
HANHIVAARA TIMO TAPIO	0000124	UPONOR	390	390
		Yhteensä	390	390
HEIKKILÄ MAUNO VIKTOR	0000160	UPONOR	450	450
		Yhteensä	450	450
HEIKKILÄ PEKKA JUHANI	0000072	UPONOR	600	600
		Yhteensä	600	600
HEINONEN HANNU PEKKA	0000064	UPONOR	180	180
		Yhteensä	180	180
HELLGREN HEIKKI ILMARI	0000168	UPONOR	150	150
		Yhteensä	150	150
HELLMAN GUY ERIK	0000077	UPONOR	309	309
		Yhteensä	309	309
HEMMING LENA EVA MARINA	0000193	UPONOR	100	100
		Yhteensä	100	100

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
HENTUNEN JORMA KALERVO	0000145	UPONOR	1 500	1 500
		Yhteensä	1 500	1 500
HIGHCLERE INTERNATIONAL INVESTORS INTERA	0000361	UPONOR	744 897	744 897
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	744 897	744 897
HOLM JORMA JUHANI	0000167	UPONOR	15	15
		Yhteensä	15	15
HOLMA JORMA ANTERO	0000150	UPONOR	400	400
		Yhteensä	400	400
HONGELL BENGT LENNART	0000232	UPONOR	750	750
		Yhteensä	750	750
HONKALA LAURI VILHO	0000015	UPONOR	100	100
		Yhteensä	100	100
HYTTIÄINEN RAUNO EMIL	0000142	UPONOR	200	200
		Yhteensä	200	200
HÄNNINEN ESA JUHANI	0000202	UPONOR	1 200	1 200
		Yhteensä	1 200	1 200
HÄRKKI REETTA ELINA	0000004	UPONOR	530	530
		Yhteensä	530	530
IBM 401(K) PLUS PLAN	0000362	UPONOR	12 812	12 812
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	12 812	12 812
IKONEN LASSE KALEVI	0000030	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
ILLINOIS STATE BOARD OF INVESTMENT	0000363	UPONOR	10 795	10 795
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	10 795	10 795
INDIANA PUBLIC RETIREMENT SYSTEM ON E NO	0000244	UPONOR	2 847	2 847
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	2 847	2 847
INTERNATIONAL MONETARY FUND	0000364	UPONOR	1 518	1 518
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	1 518	1 518
INTERNATIONAL MONETARY FUND	0000365	UPONOR	1 322	1 322
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	1 322	1 322
INVESTERINGSFORENINGEN BANKINVEST	0000366	UPONOR	112 646	112 646
UROPAS		Yhteensä	112 646	112 646
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR				
INVESTERINGSFORENINGEN NORDEA INVEST	0000367	UPONOR	17 448	17 448
NOR		Yhteensä	17 448	17 448
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR				
INVESTERINGSFORENINGEN NORDEA INVEST	0000368	UPONOR	55 624	55 624
NOR		Yhteensä	55 624	55 624
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR				
ISHARES ALL-COUNTRY EQUITY INDEX FUND	0000369	UPONOR	335	335
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	335	335
ISHARES CORE MSCI EAFE ETF 400 HOWA RD S	0000273	UPONOR	202 224	202 224
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	202 224	202 224
ISHARES CORE MSCI EAFE IMI INDEX ET F 16	0000323	UPONOR	4 992	4 992
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	4 992	4 992
ISHARES CORE MSCI EUROPE ETF 400 HO WARD	0000271	UPONOR	21 551	21 551
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	21 551	21 551
ISHARES CORE MSCI TOTAL INTERNATIONAL S	0000274	UPONOR	38 674	38 674
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	38 674	38 674
ISHARES MSCI EAFE SMALL-CAP ETF 400 HOWA	0000276	UPONOR	317 212	317 212
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	317 212	317 212
ISHARES MSCI EUROPE IMI INDEX ETF 1 61 B	0000324	UPONOR	1 146	1 146
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	1 146	1 146

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
ISHARES MSCI EUROPE SMALL-CAP ETF 4 00 H	0000325	UPONOR	9 400	9 400
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	9 400	9 400
ISHARES MSCI FINLAND CAPPED ETF 400 HOWA	0000272	UPONOR	15 493	15 493
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	15 493	15 493
ISHARES VII PLC JP MORGAN HOUSE IN TERNA	0000260	UPONOR	107 190	107 190
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	107 190	107 190
ISOSOMPPI MARJA LIISA	0000159	UPONOR	400	400
		Yhteensä	400	400
JNL/FRANKLIN TEMPLETON INTERNATIONAL SMA	0000370	UPONOR	619 475	619 475
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	619 475	619 475
JOHANSSON TAISTO	0000031	UPONOR	200	200
		Yhteensä	200	200
JOKINEN ANITA KYLLIKKI	0000056	UPONOR	10	10
		Yhteensä	10	10
JOKINEN ERNO	0000101	UPONOR	245	245
		Yhteensä	245	245
JOKITALO KARI	0000151	UPONOR	300	300
		Yhteensä	300	300
JPMORGAN EUROPE STRATEGIC DIVIDEND FUND1	0000329	UPONOR	7 257	7 257
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	7 257	7 257
JPMORGAN EUROPEAN INVESTMENT TRUST PLC	0000371	UPONOR	19 847	19 847
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	19 847	19 847
JPMORGAN INVESTMENT FUNDS	0000372	UPONOR	261 018	261 018
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	261 018	261 018
JUUTI LEO KYÖSTI UOLEVI	0000220	UPONOR	300	300
		Yhteensä	300	300
JÄRVINEN TAISTO LAURI ANTERO	0000127	UPONOR	620	620
		Yhteensä	620	620
JÄRVIÖ JUHA PEKKA	0000017	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
KAPITALFORENINGEN UNIPENSION INVEST OTTO	0000255	UPONOR	3 882	3 882
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	3 882	3 882
KARJALA ONNI ERKKI	0000212	UPONOR	300	300
		Yhteensä	300	300
KBI DST WATER FUND THE NT COMPANY OF DEL	0000373	UPONOR	222 593	222 593
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	222 593	222 593
KBI GLOBAL RESOURCES SOLUTIONS CIT	0000374	UPONOR	10 643	10 643
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	10 643	10 643
KBI INSTITUTIONAL FUND ICAV	0000375	UPONOR	11 033	11 033
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	11 033	11 033
KBI INSTITUTIONAL FUND ICAV	0000376	UPONOR	172 520	172 520
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	172 520	172 520
KBI MASTER INVESTMENT FUND	0000377	UPONOR	33 821	33 821
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	33 821	33 821
KESKINÄINEN ELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ILMARINEN	0000105	UPONOR	1 852 000	1 852 000
Valtakirja: ROIKO MIIA		Yhteensä	1 852 000	1 852 000
KESKON ELÄKEKASSA	0000033	UPONOR	250 000	250 000
Valtakirja: HOHTARI TAINA		Yhteensä	250 000	250 000
KIISKI JOUNI JARMO KALEVI	0000054	UPONOR	1 760	1 760
		Yhteensä	1 760	1 760

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
KIRKON ELÄKERAHASTO	0000207	UPONOR	256 225	256 225
Valtakirja: JOKISAARI TAPIO		Yhteensä	256 225	256 225
KLP AKSJENORDEN VERDIPAPIRFONDET	0000222	UPONOR	22 535	22 535
Valtakirja: HARJU ALEKSI		Yhteensä	22 535	22 535
KONTIALA TAPANI SEPPO PÄIVIÖ	0000118	UPONOR	760	760
		Yhteensä	760	760
KORHONEN ARJA ANNELI	0000023	UPONOR	242	242
Valtakirja: KORHONEN REIJO		Yhteensä	242	242
KORHONEN PENTTI VILHELM	0000166	UPONOR	1 080	1 080
		Yhteensä	1 080	1 080
KORISEVA JUHA HENRIK	0000125	UPONOR	80	80
		Yhteensä	80	80
KOSKELA JUHO ALPO	0000061	UPONOR	400	400
		Yhteensä	400	400
KOSKELA MARTTI JOHANNES	0000095	UPONOR	3 042	3 042
		Yhteensä	3 042	3 042
KOSUNEN VEIKKO ANTERO	0000012	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
KP INTERNATIONAL EQUITY FUND ONE FR EEDO	0000289	UPONOR	3 160	3 160
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	3 160	3 160
KUHALAMPI RISTO ELJAS	0000138	UPONOR	30	30
		Yhteensä	30	30
KULJU ARI JUHANI	0000029	UPONOR	23	23
		Yhteensä	23	23
KUPARINEN ANTTI	0000191	UPONOR	800	800
		Yhteensä	800	800
KÄHKÖNEN OLLI ENSIO	0000027	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
LAHDENPERÄ OLAVI	0000096	UPONOR	900	900
		Yhteensä	900	900
LAHKELA TAPIO	0000040	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
LAIJOKI ISMO SEPPO KALERVO	0000175	UPONOR	2 500	2 500
		Yhteensä	2 500	2 500
LAITINEN TOIVO	0000162	UPONOR	600	600
		Yhteensä	600	600
LAMMINPÄÄ PERTTI JUHANI	0000111	UPONOR	800	800
		Yhteensä	800	800
LARU SEPPO KALEVI	0000082	UPONOR	800	800
		Yhteensä	800	800
LAURILA MATTI JUHANI	0000153	UPONOR	50	50
		Yhteensä	50	50
LEGAL AND GENERAL	0000378	UPONOR	12 281	12 281
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	12 281	12 281
LEGAL AND GENERAL COLLECTIVE INVESTMENTT	0000379	UPONOR	1 197	1 197
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	1 197	1 197
LEGAL AND GENERAL ICAV	0000380	UPONOR	19	19
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	19	19
LEHTIMÄKI ESA LASSI PETTERI	0000009	UPONOR	120	120
		Yhteensä	120	120
LENGAUER MARKUS	0000069	UPONOR	3 412	3 412
		Yhteensä	3 412	3 412

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
LIBERTY MUTUAL RETIREMENT PLAN MASTER TR Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000248	UPONOR Yhteensä	15 371 15 371	15 371 15 371
LINDFORS MARKKU OLAVI	0000053	UPONOR Yhteensä	1 100 1 100	1 100 1 100
LINDSTRÖM KIM BERNDT-GUSTAF	0000131	UPONOR Yhteensä	24 477 24 477	24 477 24 477
LOISTI KEIJO ILMARI	0000161	UPONOR Yhteensä	400 400	400 400
LUOMAKOSKI JYRI HARRI	0000065	UPONOR Yhteensä	38 685 38 685	38 685 38 685
LÄMSÄ RAUNO HEIKKI	0000156	UPONOR Yhteensä	1 614 1 614	1 614 1 614
MALINEN ANTTI KAARLO OLAVI	0000126	UPONOR Yhteensä	140 140	140 140
MARYLAND STATE RETIREMENT PENSION SYST Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000304	UPONOR Yhteensä	89 89	89 89
MARYLAND STATE RETIREMENT PENSION SYST Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000314	UPONOR Yhteensä	2 686 2 686	2 686 2 686
METZLER INVESTMENT GMBH UNTERMAINANLAGE1 Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000336	UPONOR Yhteensä	48 406 48 406	48 406 48 406
MIETTINEN KAI MARKUS	0000152	UPONOR Yhteensä	2 000 2 000	2 000 2 000
MIETTINEN RITVA ANNELI	0000133	UPONOR Yhteensä	3 500 3 500	3 500 3 500
MM SELECT EQUITY ASSET FUND 100 BRI GHTM Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000287	UPONOR Yhteensä	606 606	606 606
MSCI EAFE SMALL CAP EQUITY INDEX FU ND B Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000320	UPONOR Yhteensä	16 150 16 150	16 150 16 150
MSCI WORLD SMALL CAP EQUITY ESG SCR EENE Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000321	UPONOR Yhteensä	821 821	821 821
MULTIPARTNER SICAV 25 GRAND-RUE L 1661 L Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000266	UPONOR Yhteensä	166 305 166 305	166 305 166 305
MUNICIPAL EMPLOYEES ANNUITY AND BENEFITF Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000381	UPONOR Yhteensä	1 723 1 723	1 723 1 723
NATIONAL COUNCIL FOR SOCIAL SECURITY FUN Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000382	UPONOR Yhteensä	4 731 4 731	4 731 4 731
NEVANPÄÄ MARTTI	0000136	UPONOR Yhteensä	130 130	130 130
NEW ZEALAND SUPERANNUATION FUND Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000383	UPONOR Yhteensä	2 698 2 698	2 698 2 698
NISKANEN VILPPU EEMELI	0000129	UPONOR Yhteensä	800 800	800 800
NON-US EQUITY MANAGERS: PORTFOLIO 3 OFFS Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000257	UPONOR Yhteensä	4 777 4 777	4 777 4 777
NORDEA 1 SICAV Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000384	UPONOR Yhteensä	163 659 163 659	163 659 163 659
NORDEA 1 SICAV Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000385	UPONOR Yhteensä	69 291 69 291	69 291 69 291
NORDEA 1 SICAV Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000386	UPONOR Yhteensä	210 449 210 449	210 449 210 449

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
NORTHERN TRUST GLOBAL INVESTMENTS COLLEC Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000387	UPONOR Yhteensä	294 294	294 294
NORTHERN TRUST GLOBAL INVESTMENTS COLLEC Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000388	UPONOR Yhteensä	33 294 33 294	33 294 33 294
NTGI-QM COMMON DAILY ALL COUNTRY WORLD E Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000389	UPONOR Yhteensä	1 351 1 351	1 351 1 351
NYGREN EVA	0000070	UPONOR Yhteensä	9 384 9 384	9 384 9 384
OHIO POLICE AND FIRE PENSION FUND Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000390	UPONOR Yhteensä	414 796 414 796	414 796 414 796
ONEPATH GLOBAL SHARES - SMALL CAP Valtakirja: CALDERÓN ALVAR	0000391	UPONOR Yhteensä	3 087 3 087	3 087 3 087
OP-ELÄKEKASSA Valtakirja: JOKISAARI TAPIO	0000206	UPONOR Yhteensä	85 996 85 996	85 996 85 996
OP-ILMASTO -SIJOITUSRAHASTO Valtakirja: JOKISAARI TAPIO	0000210	UPONOR Yhteensä	69 837 69 837	69 837 69 837
OP-PUHDAS VESI -SIJOITUSRAHASTO Valtakirja: JOKISAARI TAPIO	0000211	UPONOR Yhteensä	41 550 41 550	41 550 41 550
OP-SUOMI -SIJOITUSRAHASTO Valtakirja: JOKISAARI TAPIO	0000208	UPONOR Yhteensä	903 652 903 652	903 652 903 652
OP-SUOMI PIENYHTIÖT Valtakirja: JOKISAARI TAPIO	0000209	UPONOR Yhteensä	446 679 446 679	446 679 446 679
ORAS INVEST OY Valtakirja: PAASIKIVI KAJ JALMAR	0000149	UPONOR Yhteensä	16 571 780 16 571 780	16 571 780 16 571 780
OY STORHOLM CAPITAL AB Valtakirja: ISOSAARI LAURI	0000176	UPONOR Yhteensä	1 500 1 500	1 500 1 500
PAASIKIVI ANNIKA MARIA	0000068	UPONOR Yhteensä	39 377 39 377	39 377 39 377
PAASIKIVI JUKKA JALMAR	0000087	UPONOR Yhteensä	538 173 538 173	538 173 538 173
PAASIKIVI KAJ JALMAR	0000088	UPONOR Yhteensä	52 182 52 182	52 182 52 182
PAASIKIVI PEKKA	0000092	UPONOR Yhteensä	560 406 560 406	560 406 560 406
PAASIKIVI RISTO JUKKA	0000089	UPONOR Yhteensä	56 632 56 632	56 632 56 632
PAASIO JUKKA KUSTAA ANTERO	0000134	UPONOR Yhteensä	500 500	500 500
PAKARINEN RAINER NIILLO ENSIO	0000122	UPONOR Yhteensä	1 200 1 200	1 200 1 200
PALLAS TIMO LEO	0000148	UPONOR Yhteensä	2 360 2 360	2 360 2 360
PALOMÄKI RIITTA MARJAANA	0000021	UPONOR Yhteensä	16 753 16 753	16 753 16 753
PARAMETRIC INTERNATIONAL EQUITY FUN D TW Valtakirja: MIKKONEN ESA	0000302	UPONOR Yhteensä	4 213 4 213	4 213 4 213
PARKKARI TAPIO ANTERO	0000075	UPONOR Yhteensä	200 200	200 200
PARVIAINEN ILKKA JUHANI	0000032	UPONOR Yhteensä	1 405 1 405	1 405 1 405
PELTOMAKI ARTO SAKARI	0000113	UPONOR Yhteensä	1 000 1 000	1 000 1 000

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
PENSION RESERVES INVESTMENT TRUST F UND8	0000242	UPONOR	22 700	22 700
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	22 700	22 700
PERTTI JARI PAASIKIVI	0000090	UPONOR	548 888	548 888
		Yhteensä	548 888	548 888
PETTELAAR EFFECTENBEWAARBEDRIJF N. VINZAK	0000340	UPONOR	894 288	894 288
Valtakirja: HARJU ALEKSI		Yhteensä	894 288	894 288
PETTELAAR EFFECTENBEWAARBEDRIJF N. VINZAK	0000341	UPONOR	37 931	37 931
Valtakirja: HARJU ALEKSI		Yhteensä	37 931	37 931
PIHLAJA OLAVI AUKUSTI	0000003	UPONOR	2 000	2 000
		Yhteensä	2 000	2 000
PM SERVICES OY	0000195	UPONOR	1 250	1 250
Asemavaltuutettu: KASTINEN JORMA		Yhteensä	1 250	1 250
POHJANHEIMO ANTTI NILO TAPANI	0000094	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
POWERSHARES FTSE RAFI DEVELOPED EUR OPEM	0000256	UPONOR	738	738
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	738	738
POWERSHARES GLOBAL WATER PORTFOLIO 301 W	0000250	UPONOR	45 176	45 176
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	45 176	45 176
PS FR DEVEL MARK EX-US SMALL PORT 3 01 W	0000253	UPONOR	5 064	5 064
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	5 064	5 064
PUBLIC EMPLOYEES RETIREMENT ASSOCIATIONO	0000392	UPONOR	6 315	6 315
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	6 315	6 315
PUBLIC EMPLOYEES RETIREMENT ASSOCIATIONO	0000393	UPONOR	31 514	31 514
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	31 514	31 514
PUBLIC EMPLOYEES RETIREMENT ASSOIC ATION	0000249	UPONOR	1	1
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	1	1
PUBLIC EMPLOYEES RETIREMENT SYSTEM OF OH	0000394	UPONOR	5 971	5 971
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	5 971	5 971
PUBLIC EMPLOYEES RETIREMENT SYSTEM OF OH	0000395	UPONOR	12 814	12 814
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	12 814	12 814
PYLKKÄNEN MATTI	0000060	UPONOR	1 100	1 100
		Yhteensä	1 100	1 100
PÖRHÖLÄ JARMO ERIK	0000226	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
R MIDCAP EURO 29 AVENUE DE MESSINE 75008	0000239	UPONOR	34 850	34 850
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	34 850	34 850
RAIKKERUS ANTTI	0000028	UPONOR	880	880
		Yhteensä	880	880
RAITASUO ILKKA	0000013	UPONOR	2 000	2 000
		Yhteensä	2 000	2 000
RANTANEN ANNELI KRISTIINA	0000098	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
RANTANEN REIJO SAKARI	0000099	UPONOR	3 000	3 000
		Yhteensä	3 000	3 000
RAUTIAINEN SEPPO JUHANI	0000231	UPONOR	1 500	1 500
		Yhteensä	1 500	1 500
RAUTIO REIJO UOLEVI	0000179	UPONOR	1 100	1 100
		Yhteensä	1 100	1 100

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
REPO AATTO JUHANI	0000227	UPONOR	60	60
		Yhteensä	60	60
ROMO MATTI JUHANI	0000103	UPONOR	2 400	2 400
		Yhteensä	2 400	2 400
ROSENDAL JARI MIKAEL	0000071	UPONOR	8 053	8 053
		Yhteensä	8 053	8 053
RUSSELL INVESTMENT COMPANY PLC 78 S IR J	0000308	UPONOR	4 837	4 837
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	4 837	4 837
RYYPPÖ KARI	0000140	UPONOR	200	200
		Yhteensä	200	200
RÄSÄNEN RISTO HEIKKI ANTERO	0000008	UPONOR	350	350
		Yhteensä	350	350
SAARELA ASKO OLAVI	0000081	UPONOR	10	10
		Yhteensä	10	10
SAARENOJA REIJO TAUNO	0000173	UPONOR	3 050	3 050
		Yhteensä	3 050	3 050
SCHWAB FUNDAMENTAL INTERNATIONAL SM ALLC	0000285	UPONOR	37 272	37 272
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	37 272	37 272
SCHWAB FUNDAMENTAL INTERNATIONAL SMALL C	0000396	UPONOR	17 777	17 777
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	17 777	17 777
SCHWAB INTERNATIONAL SMALL-CAP EQUI TY E	0000284	UPONOR	51 311	51 311
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	51 311	51 311
SHELL PENSIONS TRUST LIMITED AS TRUSTEE	0000397	UPONOR	4 200	4 200
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	4 200	4 200
SHELL TRUST (BERMUDA) LIMITED AS TRUSTEE	0000398	UPONOR	2 331	2 331
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	2 331	2 331
SHELL TRUST (BERMUDA) LTD AS TRUSTEE OFT	0000399	UPONOR	11 342	11 342
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	11 342	11 342
SIEWERT PETRI MIKAEL	0000164	UPONOR	300	300
		Yhteensä	300	300
SIJOITUSRAHASTO NORDEA NORDIC SMALL CAP	0000187	UPONOR	2 789 006	2 789 006
Valtakirja: KARPPINEN KALLE		Yhteensä	2 789 006	2 789 006
SIJOITUSRAHASTO NORDEA POHJOISMAAT	0000190	UPONOR	485 289	485 289
Valtakirja: KARPPINEN KALLE		Yhteensä	485 289	485 289
SIJOITUSRAHASTO NORDEA PREMIUM VARAINHOI	0000189	UPONOR	28 998	28 998
Valtakirja: KARPPINEN KALLE		Yhteensä	28 998	28 998
SIJOITUSRAHASTO NORDEA PRO SUOMI	0000186	UPONOR	732 487	732 487
Valtakirja: KARPPINEN KALLE		Yhteensä	732 487	732 487
SIJOITUSRAHASTO NORDEA SUOMI	0000185	UPONOR	279 703	279 703
Valtakirja: KARPPINEN KALLE		Yhteensä	279 703	279 703
SIJOITUSRAHASTO NORDEA SUOMI INDEKSIRAHA	0000188	UPONOR	98 590	98 590
Valtakirja: KARPPINEN KALLE		Yhteensä	98 590	98 590
SIJOITUSRAHASTO NORDEA SUOMI SMALL CAP	0000183	UPONOR	86 699	86 699
Valtakirja: KARPPINEN KALLE		Yhteensä	86 699	86 699
SOMERLA VEIKKO	0000010	UPONOR	200	200
		Yhteensä	200	200
SPDR S AND P INTERNATIONAL SMALL CA P ET	0000270	UPONOR	27 410	27 410
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	27 410	27 410
SSGA SPDR ETFS EUROPE II PUBLIC LIM ITED	0000318	UPONOR	4 555	4 555
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	4 555	4 555

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
SSGA SPDR ETFS EUROPE II PUBLIC LIMITEDC	0000400	UPONOR	3 755	3 755
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	3 755	3 755
STATE OF ALASKA RETIREMENT AND BENE FITS	0000262	UPONOR	1 541	1 541
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	1 541	1 541
STATE OF NEW MEXICO STATE INVESTMENT COU	0000401	UPONOR	5 112	5 112
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	5 112	5 112
STATE STREET GLOBAL ADVISORS TRUST COMPA	0000261	UPONOR	52 082	52 082
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	52 082	52 082
STATE STREET GLOBAL ADVISORS TRUST COMPA	0000319	UPONOR	55 650	55 650
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	55 650	55 650
STATE STREET MSCI EAFE SMALL CAP IN DEXS	0000283	UPONOR	17 190	17 190
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	17 190	17 190
STATE STREET RUSSELL RAFI GLOBAL EX U.S.	0000281	UPONOR	1 101	1 101
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	1 101	1 101
STICHTING PENSIOENFONDS APF	0000402	UPONOR	141	141
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	141	141
STICHTING PENSIOENFONDS HORECA AND CATER	0000247	UPONOR	4 073	4 073
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	4 073	4 073
STICHTING PENSIOENFONDS KPN STICHTING PE	0000403	UPONOR	235 822	235 822
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	235 822	235 822
STICHTING PENSIOENFONDS PGB	0000342	UPONOR	12 832	12 832
Valtakirja: HARJU ALEKSI		Yhteensä	12 832	12 832
STICHTING PENSIOENFONDS VOOR HUISARTSEN	0000404	UPONOR	6 768	6 768
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	6 768	6 768
STICHTING PHILIPS PENSIOENFONDS	0000405	UPONOR	6 831	6 831
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	6 831	6 831
STICHTING SHELL PENSIOENFONDS	0000406	UPONOR	52 703	52 703
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	52 703	52 703
SUIKKI REIJO KALERVO	0000011	UPONOR	150	150
		Yhteensä	150	150
SULANTO JUKKA SAKARI	0000038	UPONOR	1 400	1 400
		Yhteensä	1 400	1 400
SUMMIT WATER INFRASTRUCTURE MULTIFACTORE	0000407	UPONOR	11 043	11 043
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	11 043	11 043
SUNSUPER SUPERANNUATION FUND 30 LIT TLEC	0000301	UPONOR	13 684	13 684
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	13 684	13 684
SÖDERLUND LAHJA KAARINA	0000154	UPONOR	1 000	1 000
		Yhteensä	1 000	1 000
TASKINEN SEPPO JUHANI	0000086	UPONOR	150	150
		Yhteensä	150	150
TAX-MANAGED INTERNATIONAL EQUITY PORTFO	0000303	UPONOR	1 630	1 630
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	1 630	1 630
THE CANADA POST CORPORATION PENSION PLAN	0000408	UPONOR	158 318	158 318
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	158 318	158 318
THE REGENTS OF THE UNIVERSITY OF CA LIFO	0000265	UPONOR	144	144
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	144	144
THE REGENTS OF THE UNIVERSITY OF CA LIFO	0000269	UPONOR	164	164
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	164	164

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
THE REGENTS OF THE UNIVERSITY OF CA LIFO	0000286	UPONOR	246	246
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	246	246
THE REGENTS OF THE UNIVERSITY OF CA LIFO	0000288	UPONOR	522	522
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	522	522
TIELINEN ARTO UOLEVI	0000204	UPONOR	500	500
		Yhteensä	500	500
TIITTANEN AIMO	0000102	UPONOR	100	100
		Yhteensä	100	100
TURPEINEN URHO TANELI	0000224	UPONOR	15 000	15 000
		Yhteensä	15 000	15 000
TWO SIGMA SPECTRUM PORTFOLIO LLC 100 AVE	0000238	UPONOR	154	154
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	154	154
U.S. BANK NATIONAL ASSOCIATION ONE FREED	0000251	UPONOR	4 200	4 200
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	4 200	4 200
U.S. BANK NATIONAL ASSOCIATION ONE FREED	0000254	UPONOR	12 214	12 214
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	12 214	12 214
UAW RETIREE MEDICAL BENEFITS TRUST 200 W	0000267	UPONOR	1 073	1 073
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	1 073	1 073
UBS (LUX) EQUITY SICAV	0000421	UPONOR	58 777	58 777
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	58 777	58 777
UBS (US) GROUP TRUST	0000409	UPONOR	1 468	1 468
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	1 468	1 468
UBS ETF 49 AVENUE JF KENNEDY L-1855 LUXE	0000280	UPONOR	11 240	11 240
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	11 240	11 240
UBS EUROPEAN SMALL CAP EQUITY FUND OF MY	0000410	UPONOR	34 866	34 866
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	34 866	34 866
UBS FUND MANAGEMENT (SWITZERLAND) AG	0000423	UPONOR	8 095	8 095
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	8 095	8 095
UBS FUND MGT (CH) CH0516 / UBSCHIF2-EGSC	0000422	UPONOR	14 191	14 191
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	14 191	14 191
UTAH STATE RETIREMENT SYSTEMS	0000411	UPONOR	3 262	3 262
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	3 262	3 262
UTAH STATE RETIREMENT SYSTEMS	0000412	UPONOR	5 704	5 704
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	5 704	5 704
VAHTOLA ILPO JUHANI	0000223	UPONOR	1 200	1 200
		Yhteensä	1 200	1 200
VANGUARD DEVELOPED ALL-CAP EX NORTH AMER	0000413	UPONOR	98	98
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	98	98
VANGUARD DEVELOPED MARKETS INDEX FUND 10	0000333	UPONOR	287 526	287 526
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	287 526	287 526
VANGUARD EUROPEAN STOCK INDEX FUND 100 V	0000334	UPONOR	131 649	131 649
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	131 649	131 649
VANGUARD FTSE ALL-WORLD EX-US SMALL CAPI	0000331	UPONOR	118 884	118 884
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	118 884	118 884
VANGUARD FTSE DEVELOPED ALL CAP EX NORTH	0000414	UPONOR	1 061	1 061
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	1 061	1 061
VANGUARD FTSE DEVELOPED EUROPE ALL CAP I	0000415	UPONOR	1 126	1 126
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	1 126	1 126

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
VANGUARD INTERNATIONAL SMALL COMPANIES I	0000416	UPONOR	4 896	4 896
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	4 896	4 896
VANGUARD INVESTMENT SERIES PLC 70 SIR JO	0000330	UPONOR	12 242	12 242
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	12 242	12 242
VANGUARD INVESTMENTS FUNDS ICVC-VANGUAR	0000258	UPONOR	73	73
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	73	73
VANGUARD TOTAL INTERNATIONAL STOCK INDEX	0000417	UPONOR	720 010	720 010
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	720 010	720 010
VANGUARD TOTAL WORLD STOCK INDEX FUND A	0000332	UPONOR	16 929	16 929
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	16 929	16 929
VARMA KESKINÄINEN ELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ	0000119	UPONOR	3 862 072	3 862 072
Asemavaltuutettu: RYTSÖLÄ REIMA		Yhteensä	3 862 072	3 862 072
VERDIPAPIRFONDET KLP AKSJEGLOBALSMALL CA	0000343	UPONOR	4 670	4 670
Valtakirja: HARJU ALEKSI		Yhteensä	4 670	4 670
VILONEN MIKKO AULIS	0000233	UPONOR	250	250
		Yhteensä	250	250
VISTBACKA BENGT	0000194	UPONOR	700	700
		Yhteensä	700	700
VON FIEANDT TERTTU TELLERVO	0000046	UPONOR	100	100
		Yhteensä	100	100
VÄLISAARI HEIKKI	0000229	UPONOR	30	30
		Yhteensä	30	30
WALTASAARI MARTTI	0000057	UPONOR	1 540	1 540
		Yhteensä	1 540	1 540
WALTASAARI ULLA-BRITA	0000058	UPONOR	1 300	1 300
		Yhteensä	1 300	1 300
WASHINGTON STATE INVESTMENT BOARD 2 100E	0000309	UPONOR	26 042	26 042
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	26 042	26 042
WASHINGTON STATE INVESTMENT BOARD 2 100E	0000310	UPONOR	90	90
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	90	90
WHEELS COMMON INVESTMENT FUND	0000418	UPONOR	3 118	3 118
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	3 118	3 118
WHEELS COMMON INVESTMENT FUND	0000419	UPONOR	76	76
Valtakirja: CALDERÓN ALVAR		Yhteensä	76	76
WISDOMTREE DYNAMIC CURRENCY HEDGED INTER	0000299	UPONOR	480	480
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	480	480
WISDOMTREE EUROPE DOMESTIC ECONOMY FUND2	0000293	UPONOR	4 661	4 661
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	4 661	4 661
WISDOMTREE EUROPE HEDGED SMALLCAP EQUIT	0000295	UPONOR	16 612	16 612
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	16 612	16 612
WISDOMTREE EUROPE SMALLCAP DIVIDEND FUND	0000291	UPONOR	202 771	202 771
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	202 771	202 771
WISDOMTREE GLOBAL SMALLCAP DIVIDEND FUND	0000296	UPONOR	1 515	1 515
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	1 515	1 515

Nimi	Äänilipun numero	Osakesarja	Osakkeita	Ääniä
WISDOMTREE INTERNATIONAL EQUITY FUN D 24	0000290	UPONOR	10 695	10 695
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	10 695	10 695
WISDOMTREE INTERNATIONAL HEDGED QUALITY	0000294	UPONOR	32 679	32 679
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	32 679	32 679
WISDOMTREE INTERNATIONAL QUALITY DI VIDE	0000297	UPONOR	802	802
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	802	802
WISDOMTREE INTERNATIONAL QUALITY DI VIDE	0000298	UPONOR	398	398
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	398	398
WISDOMTREE INTERNATIONAL QUALITY DI VIDE	0000300	UPONOR	778	778
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	778	778
WISDOMTREE INTERNATIONAL SMALLCAP D IVID	0000292	UPONOR	114 969	114 969
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	114 969	114 969
WISDOMTREE ISSUER PUBLIC LIMITED CO MPAN	0000305	UPONOR	2 038	2 038
Valtakirja: MIKKONEN ESA		Yhteensä	2 038	2 038
YLHÄINEN TUULA KAARINA	0000165	UPONOR	500	500
		Yhteensä	500	500
		UPONOR	43 022 742	43 022 742
Yhteensä 326 osakasta		Yhteensä	43 022 742	43 022 742

**YHTEENVETOLUETTELO HALLINTAREKISTERÖITYJEN OSAKKEIDEN OMISTAJIEN ENNAKKOON
ANTAMISTA ÄÄNESTYSOHJEISTA (VASTUSTAVAT JA TYHJÄT ÄÄNET)**

Eräiden hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajien asiamiehet

- **Alvar Caldéron** (Nordea Bank AB (publ), Suomen sivuliike);
- **Esa Mikkonen** (Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) Suomen sivukonttori); sekä
- **Aleksi Harju** (Svenska Handelsbanken AB (publ) Suomen Sivukonttori)

ovat toimittaneet ennakkoon osakkeenomistajien antamia äänestysohjeita. Yhtiölle on toimitettu ennakkoon tiedoksi seuraavat hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajien äänestysohjeet (*vain vastustavat ja tyhjät äänet*):

Asiakohhta esityslistalla	Edustaja	Vastustavat (Against) ja tyhjät (Abstain) äänet	Annetut äänestysohjeet
12. Hallituksen jäsenten palkkioista päättäminen	Svenska Handelsbanken	12 832 kpl	Against – 12 832 ääntä 1. Stichting Pensioenfonds Pgb Abstain – 0 ääntä
14. Hallituksen jäsenten ja puheenjohtajan valitseminen	SEB Nordea	1 398 773 kpl 974 318 kpl Yht. 2 373 091 kpl	Against – 2 373 091 ääntä 1. BITC NA / SEB 2. Blackrock Asset Management Schweiz AG / SEB 3. Blackrock Institutional Trust Company NY N.A. / SEB 4. BlackRock Institutional Trust Company N.A. / SEB 5. BlackRock Institutional Trust Company N.A. / SEB 6. California State Teachers Retirement System / SEB 7. California State Teachers Retirement System / SEB 8. California State Teachers Retirement System / SEB 9. Calvert Impact Fund Inc. / SEB 10. Connecticut General Life Insurance Company / SEB 11. Deutsche X-Trackers MSCI EMU Hedged Equity ETF / SEB 12. Global Investment Fund / SEB 13. Indiana Public Retirement System / SEB 14. iShares Core MSCI EAFE ETF / SEB 15. iShares Core MSCI EAFE IMI Index ETF / SEB 16. iShares Core MSCI Europe ETF / SEB 17. iShares Core MSCI Total International Stock ETF / SEB 18. iShares MSCI EAFE Small-Cap ETF / SEB 19. iShares MSCI Europe IMI Index ETF / SEB 20. iShares MSCI Europe Small-Cap ETF / SEB 21. iShares MSCI Finland Capped ETF / SEB 22. iShares VII PLC / SEB 23. Kapitalforeningen Unipension Invest / SEB 24. Metzler Investment GmbH / SEB 25. MSCI EAFE Small Cap Equity Index Fund / SEB 26. MSCI World Small Cap Equity ESG Screened Index Fund / SEB 27. Parametric International Equity Fund / SEB 28. Tax-Managed International Equity Portfolio / SEB 29. UAW Retiree Medical Benefits Trust / SEB 30. UBS ETF / SEB sekä 31. Nordean edustamat hallintarekisteröidyt osakkeenomistajat, jotka on eritelty erillisessä liitteessä

Asiakohta esityslistalla	Edustaja	Vastustavat (Against) ja tyhjät (Abstain) äänet	Annetut äänestysohjeet
			Abstain – 0 ääntä
17. Hallituksen valtuuttaminen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta	SEB	48 406 kpl Yht. 48 406 kpl	Against – 48 406 ääntä 1. Metzler Investment GmbH / SEB Abstain – 0 ääntä

Siltä osin kuin yhteenvetoluettelossa yllä on esitetty vastustavia ääniä ilman vastaehdotusta asiakohdissa, joissa ehdotusta ei voi vastustaa ilman vastaehdotusta (eli asiakohdissa 12 ja 14), ei tällaisia ääniä oteta muodollisesti huomioon päätösehdotusta vastustavina ääminä, eikä niitä merkitä asianomaisiin pöytäkirjakohtiin.

Äänestysohjeita antaneet osakkeenomistajat eivät ole missään asiakohdassa tehneet sisällöllisiä vastaehdotuksia, eivätkä vaadi äänestystä tai täyttä ääntenlaskentaa, mikäli yhtiökokouksen puheenjohtaja voi ennakkoon toimitettujen äänestysohjeiden ja kokouksessa esitettyjen kantojen perusteella selvästi todeta, että kyseisessä asiakohdassa vaadittu enemmistö äänistä (ja kokouksessa edustetuista osakkeista) puoltaa yhtiökokoukselle tehtyä esitystä.



UPONOR OYJ

ANNUAL GENERAL MEETING 13-03-2018

OPPOSING AND ABSTAINING VOTES

Skandinaviska Enskilda Banken AB (Publ) Helsingin Sivukonttori (abbreviated SEB) provides the opposing and abstaining votes for the items decided in the shareholder meeting, for the shareholders represented by SEB, with the following notification. The opposing and abstaining votes are asked to be registered or attached to the minutes of the meeting. A vote or a full count of the votes is not demanded, if the chairman of the shareholder meeting can clearly state that a demanded majority (and if necessary, a majority of the votes present at the meeting) for the item proposed to the shareholder meeting has been acquired by the preliminarily given votes. However no opposing propositions are made to any of the items.

Number	Item	Vote Against	Abstain from Voting
14.	Election of the members and chair of the Board of Directors	1 398 773	
17.	Authorising the Board of Directors to resolve on the repurchase of the company's own shares	48 406	

Merchant Banking

<i>Mailing address</i> Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) Helsinki Branch P.O. BOX 630, FIN-00101 Helsinki	<i>Phone</i> 	<i>Fax</i> 	<i>Internet</i> 	<i>S.W.I.F.T address</i> 	<i>Organisation Number</i>
<i>Visiting address</i> Eteläesplanadi 18, 00130 Helsinki	+358 9 616 28000	+358 9 616 28095	www.seb.fi	ESSEFIHX	0985469-4

Name: Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ). Reg.no: 502032-9081. Bolagsverket, Sweden. Registered adress: Stockholm, Sweden.

UPONOR OYJANNUAL GENERAL MEETING 13-03-2018OPPOSING AND ABSTAINING VOTES

14		
AGAINST	BITC NA INVST FDS FOR T/E FRGN ORG GR B- GBL MKT NEU FD B - EUR SMALL CAP C/O IRON MOUNTAIN BFM-BLACKROCK FIN MGMT 448 BDWY ULSTER PARK NY 12487	5956
	BLACKROCK ASSET MANAGEMENT SCHWEIZ AG ON BEHALF OF ISHARES WORLD EX SW ITZERLAND SMALL CAP EQUITY INDEX FUND (CH) BAHNHOFSTRASSE 39 CH-8001 Z UERICH	5675
	BLACKROCK INSTITUTIONAL TRUST COMPA NY N .A. INVESTMENT FUNDS FOR EMPLO YEE BENEFIT TRUSTS 400 HOWARD STREE T SAN FRANCISCO CA 94105	32049
	BLACKROCK INSTITUTIONAL TRUST COMPA NY N .A. INVESTMENT FUNDS FOR EMPLO YEE BENEFIT TRUSTS 400 HOWARD STREE T SAN FRANCISCO CA 94105	195846
	BLACKROCK INSTITUTIONAL TRUST COMPA NY N .A. INVESTMENT FUNDS FOR EMPLO YEE BENEFIT TRUSTS 400 HOWARD STREE T SAN FRANCISCO CA 94105	48829
	CALIFORNIA STATE TEACHERS RETIREMEN T SY STEM 100 WATERFRONT PLACE MS-04 WEST SACRAMENTO CA 95605-2807	22202
	CALIFORNIA STATE TEACHERS RETIREMEN T SY STEM DO NOT SEND DIRECT TO CLIE NT 100 WATERFRONT PLACE MS-04 WEST SACRAMENTO CA 95605-2807	9546
	CALIFORNIA STATE TEACHERS RETIREMEN T SY STEM DO NOT SEND DIRECT TO CLIE NT 100 WATERFRONT PLACE MS-04 WEST SACRAMENTO CA 95605-2807	33148
	CALVERT IMPACT FUND INC. - CALVERT GLOBA L WATER FUND 4550 MONTGOMERY AVENUE STE 1000N BETHESDA MD 20814	223234
	CONNECTICUT GENERAL LIFE INSURANCE COMPA NY 1601 CHESTNUT ST PHILADELPH IA PA 19192	270
	DEUTSCHE X-TRACKERS MSCI EMU HEDGED EQUI TY ETF ATTN: KENDRY WATSON/TDAM 161 BAY STREET TD CANADA TRUST TOWER 33RD FLOOR TORONTO ON M5J 2T2 CANADA . .	482
	GLOBAL INVESTMENT FUND UGLAND HOU SE GRA ND CAYMAN KY111-04 CAYMAN ISL ANDS	13392
	INDIANA PUBLIC RETIREMENT SYSTEM ON E NO RTH CAPITOL INDIANAPOLIS IN 46 204 UNITED STATES . .	2847

Merchant Banking

Mailing address	Phone	Fax	Internet	S.W.I.F.T address	Organisation Number
Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) Helsinki Branch P.O. BOX 630, FIN-00101 Helsinki Visiting address Eteläesplanadi 18, 00130 Helsinki	+358 9 616 28000	+358 9 616 28095	www.seb.fi	ESSEFIHX	0985469-4

Name: Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ). Reg.no: 502032-9081. Bolagsverket, Sweden. Registered adress: Stockholm, Sweden.

	ISHARES CORE MSCI EAFE ETF 400 HOWA RD S TREET SAN FRANCISCO: CA 94105	202224
	ISHARES CORE MSCI EAFE IMI INDEX ET F 16 1 BAY STREET. SUITE 2500 P.O BOX 614 TORONTO ON M5J 2S1	4992
	ISHARES CORE MSCI EUROPE ETF 400 HO WARD STREET SAN FRANCISCO CA 94105	21551
	ISHARES CORE MSCI TOTAL INTERNATIONAL S TOCK ETF 400 HOWARD STREET SAN FRANCISCO CA 94105	38674
	ISHARES MSCI EAFE SMALL-CAP ETF 400 HOWA RD STREET SAN FRANCISCO CA 94 105	317212
	ISHARES MSCI EUROPE IMI INDEX ETF 1 61 B AY STREET. SUITE 2500 P.O. BO X 614 TORONTO ON M5J 2S1	1146
	ISHARES MSCI EUROPE SMALL-CAP ETF 4 00 H OWARD STREET SAN FRANCISCO CA 94105	9400
	ISHARES MSCI FINLAND CAPPED ETF 400 HOWA RD STREET SAN FRANCISCO CA 94 105	15493
	ISHARES VII PLC JP MORGAN HOUSE IN TERNA TIONAL FINANCIAL SERVICES CENT RE DUBLIN 1 IRELAND	107190
	KAPITALFORENINGEN UNIPENSION INVEST OTTO MONSTEDS PLADS 9 1780 COPENHAGEN DENMARK . .	3882
	METZLER INVESTMENT GMBH UNTERMAINANLAGE 1 60329 FRANKFURT GERMANY . .	48406
	MSCI EAFE SMALL CAP EQUITY INDEX FU ND B 400 HOWARD STREET SAN FRANCISC O CA 94105	16150
	MSCI WORLD SMALL CAP EQUITY ESG SCR EENE D INDEX FUND B 400 HOWARD ST SA N FRANCISCO CA 94105	821
	PARAMETRIC INTERNATIONAL EQUITY FUN D TW O INTERNATIONAL PLACE BOSTON M ASSACHUSETTS 02110	4213
	TAX-MANAGED INTERNATIONAL EQUITY PO RTFO LIO 2 INTERNATIONAL PLACE BOST ON MA. 02110	1630
	UAW RETIREE MEDICAL BENEFITS TRUST 200 W ALKER STREET DETROIT MI 48207	1073
	UBS ETF 49 AVENUE JF KENNEDY L-1855 LUXE MBOURG . .	11240
	Total	1398773
17		
AGAINST	METZLER INVESTMENT GMBH UNTERMAINANLAGE 1 60329 FRANKFURT GERMANY . .	48406
	Total	48406

Merchant Banking

Mailing address	Phone	Fax	Internet	S.W.I.F.T address	Organisation Number
Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ) Helsinki Branch P.O. BOX 630, FIN-00101 Helsinki Visiting address Eteläesplanadi 18, 00130 Helsinki	+358 9 616 28000	+358 9 616 28095	www.seb.fi	ESSEFIHX	0985469-4

Name: Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ). Reg.no: 502032-9081. Bolagsverket, Sweden. Registered adress: Stockholm, Sweden.

[illegible][illegible]

UPONOR OYJ

YHTIÖKOKOUS 13.3.2018

VASTUSTAVAT JA TYHJÄT ÄÄNET

Svenska Handelsbanken AB (julk), Suomen sivukonttoritoiminta toimittaa tällä ilmoituksella edustamiensa osakkeenomistajien vastustavat ja tyhjät äänestysohjeet yhtiökokouksessanne päätettäviin asiakohtiin. Vastustavat ja äänestyksestä pidätyvät äänimäärät pyydetään ottamaan liitteenä tai kirjauksena huomioon kokouksen pöytäkirjaa pidettäessä.

Äänestystä ja täyttä äänenlaskentaa ei vaadita, mikäli yhtiökokouksen puheenjohtaja voi ennakoon toimitettujen äänestysohjeiden ja kokouksessa esitettyjen kantojen perusteella selvästi todeta, että kyseisessä asiakohdassa vaadittu enemmistö äänistä (ja tarvittaessa kokouksessa edustetuista osakkeista) puoltaa yhtiökokoukselle tehtyä esitystä. Missään asiakohdassa ei kuitenkaan tehdä sisällöllistä vastaehdotusta.

NUMERO	ASIAKOHTA	VASTUSTAVIEN ÄÄNTEN LUKUMÄÄRÄ
--------	-----------	-------------------------------

12	Hallituksen jäsenten palkkiosta päättäminen	
----	---	--

Osakas	Lukumäärä
STICHTING PENSIOENFONDS PGB	12832
Yhteensä	12832

UPONOR OYJVARSINAINEN YHTIÖKOKOUS 13-03-2018VASTUSTAVAT JA TYHJÄT ÄÄNET

Nordea Bank AB (publ), Suomen sivuliike toimittaa tällä ilmoituksella edustamiensa osakkeenomistajien vastustavat ja tyhjät äänestysohjeet yhtiökokouksessanne päätettäviin asiakohtiin. Vastustavat ja äänestyksestä pidättyvät äänimäärät pyydetään ottamaan liitteenä tai kirjauksena huomioon kokouksen pöytäkirjaa pidettäessä.

Äänestystä ja täyttä äänenlaskentaa ei vaadita, mikäli yhtiökokouksen puheenjohtaja voi ennakoon toimitettujen äänestysohjeiden ja kokouksessa esitettyjen kantojen perusteella selvästi todeta, että kyseisessä asiakohdassa vaadittu enemmistö äänistä (ja tarvittaessa kokouksessa edustetuista osakkeista) puoltaa yhtiökokoukselle tehtyä esitystä. Missään asiakohdassa ei kuitenkaan tehdä sisällöllistä vastaehdotusta.

14. Hallituksen jäsenten ja puheenjohtajan valitseminen

UPONOR

VOTE

974

AGAINST

yhteensä Osakkeenomistajia: 18 Osakkeita:

318

UPONOR Oyj

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS 13-03-2018

VASTUSTAVAT JA TYHJÄT ÄÄNET OSAKKEENOMISTAJITTAIN

14. Hallituksen jäsenten ja puheenjohtajan valitseminen

AGAINST

Osakkeenomistaja	UPONOR	
	Osakemäärä	Äänet
CAISSE DES DEPOTS ET CONSIGNATIONS	22 843	22 843
INTERNATIONAL MONETARY FUND	1 518	1 518
ISHARES ALL-COUNTRY EQUITY INDEX FUND	335	335
SHELL PENSIONS TRUST LIMITED AS TRUSTEE OF SHELL CONTRIBUTORY PENSION FUND	4 200	4 200
SHELL TRUST (BERMUDA) LIMITED AS TRUSTEE OF THE SHELL INTERNATIONAL PENSION FUND	2 331	2 331
SHELL TRUST (BERMUDA) LTD AS TRUSTEE OF THE SHELL OVERSEAS CONTRIBUTORY PENSION FUND	11 342	11 342
STATE OF NEW MEXICO STATE INVESTMENT COUNCIL	5 112	5 112
STICHTING PENSIOENFONDS APF	141	141
STICHTING PENSIOENFONDS VOOR HUISARTSEN	6 768	6 768
STICHTING PHILIPS PENSIOENFONDS	6 831	6 831
STICHTING SHELL PENSIOENFONDS	52 703	52 703
UBS (US) GROUP TRUST	1 468	1 468
UBS EUROPEAN SMALL CAP EQUITY FUND OF MYL GLOBAL INVESTMENT TRUST	34 866	34 866
UBS (Lux) Equity Sicav	58 777	58 777
UBS Fund MGT (CH) CH0516 / UBSCHIF2-EGSCPII	14 191	14 191
UBS Fund Management (Switzerland) AG	8 095	8 095
CH0526 - UBS (CH) Institutional Fund - Equities Global Small Cap Passive II	1 992	1 992
Government of Norway	740 805	740 805

Liite 3

Uponor Oyj
Yhtiökokouskutsu

Kutsu Uponor Oyj:n varsinaiseen yhtiökokoukseen

Uponor Oyj Pörssitiedote 15.2.2018 8.30

Kutsu Uponor Oyj:n varsinaiseen yhtiökokoukseen

Uponor Oyj:n osakkeenomistajat kutsutaan varsinaiseen yhtiökokoukseen, joka pidetään tiistaina maaliskuun 13. päivänä 2018 alkaen klo 15.00 Helsingin Messukeskuksessa osoitteessa Messuaukio 1, Helsinki. Kokoukseen ilmoittautuneiden vastaanottaminen ja äänestyslippujen jakaminen alkavat klo 14.00.

Kokouksen päätyttyä on kahvitarjoilu, jonka jälkeen osakkeenomistajilla on mahdollisuus katsoa Parempia elinympäristöjä – Uponorin tarina -dokumenttielokuva yhtiön 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi.

A. Yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat

Yhtiökokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaaminen
2. Kokouksen järjestäytyminen
3. Pöytäkirjantarkastajien ja ääntenlaskun valvojien valitseminen
4. Kokouksen laillisuuden toteaminen
5. Läsnä olevien toteaminen ja ääniluettelon vahvistaminen
6. Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2017 toimintaan
7. Vuoden 2017 tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen esittäminen
8. Vuoden 2017 tilintarkastuskertomuksen ja konsernitilintarkastuskertomuksen esittäminen

9. Tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistaminen

10. Taseen osoittaman voiton käyttäminen ja osingonjaosta päättäminen

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tilikaudesta 2017 jaetaan osinkoa 0,49 euroa osakkeelta. Osinko maksetaan kahdessa erässä. Ensimmäinen erä 0,24 euroa osakkeelta maksetaan osakkeenomistajalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä 15.3.2018 on merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että tämän erän osinko maksetaan 22.3.2018.

Toinen erä 0,25 euroa osakkeelta maksetaan syyskuussa 2018. Toinen erä maksetaan osakkeenomistajalle, joka osingonmaksun täsmäytyspäivänä on merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Hallitus päättää 4.9.2018 pidettäväksi sovitussa kokouksessaan toisen erän osingonmaksun täsmäytyspäivän ja osingonmaksupäivän. Osingon täsmäytyspäivä olisi silloin 6.9.2018 ja osingon maksupäivä 13.9.2018, ellei Euroclear Finland Oy:n ydinjärjestelmän uusiminen aikaista osingon maksupäivää muutamalla päivällä.

11. Hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan vastuuvapaudesta päättäminen

12. Hallituksen jäsenten palkkioista päättäminen

Nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen jäsenille maksettaisiin palkkioita siten, että hallituksen puheenjohtajalle maksetaan 90 000 euron, varapuheenjohtajalle 51 000 euron, tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalle 51 000 euron ja jäsenille 46 000 euron vuosipalkkio. Nimitystoimikunta ehdottaa, että palkkioista noin 40 % maksetaan markkinoilta hankittavina Uponor Oyj:n osakkeina ja loput rahana.

Nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen kokouksiin liittyvistä matkoista aiheutuneet kulut korvataan yhtiön noudattaman matkustuskäytännön mukaisesti.

Lisäksi nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen jäsenille maksetaan kustakin hallituksen sekä valiokunnan varsinaisesta kokouksesta (poislukien päätökset ilman kokousta) palkkiona 600 euroa jäsenen asuinmaassa pidetystä kokouksesta, 1 200 euroa muualla samalla mantereella pidetystä kokouksesta ja 2 400 euroa toisella mantereella pidetystä kokouksesta. Puhelinkokouksesta maksetaan palkkio jäsenen asuinmaassa pidetyn kokouksen palkkion mukaisesti. Nimitystoimikunta ehdottaa myös, että hallituksen puheenjohtajalle maksetaan kustakin hallituksen kokouksesta sekä hallituksen valiokuntien

puheenjohtajille kustakin asianomaisen valiokunnan kokouksesta lisäksi 600 euron palkkio.

Nimitystoimikunta ehdottaa lisäksi, että yhtiön aikaisemman käytännön mukaan luottamustoimissa oleville hallituksen jäsenille otetaan työeläkelain mukainen vakuutus.

13. Hallituksen jäsenten lukumäärästä päättäminen

Nimitystoimikunta ehdottaa yhtiön hallituksen jäsenten lukumääräksi kuusi.

14. Hallituksen jäsenten ja puheenjohtajan valitseminen

Nimitystoimikunta ehdottaa, että hallituksen nykyiset jäsenet Pia Aaltonen-Forsell, Markus Lengauer, Eva Nygren ja Annika Paasikivi valitaan uudelle toimikaudelle ja että hallitukseen valitaan uusiksi jäseniksi Johan Falk ja Casimir Lindholm.

Ruotsin kansalainen DI Johan Falk (s. 1971) on toimitusjohtaja Onemed-konsernissa, joka tarjoaa terveydenhoitoalan palveluja, tukitoimintoja ja tuotteita Euroopassa.

Suomen kansalainen KTM Casimir Lindholm (s. 1971) on toiminut Lemminkäinen Oyj:n toimitusjohtajana. Lemminkäinen tarjoaa talonrakentamisen infrarakentamisen sekä päällystysten palveluja Pohjoismaissa. Lemminkäinen sulautui YIT Oyj:hin 1.2.2018.

Nimitystoimikunta ehdottaa lisäksi, että yhtiökokous valitsee Annika Paasikiven hallituksen puheenjohtajaksi.

15. Tilintarkastajan palkkiosta päättäminen

Hallitus ehdottaa, että valittavalle tilintarkastajalle maksetaan palkkio yhtiön hyväksymän laskun mukaan.

16. Tilintarkastajan valitseminen

Hallitus ehdottaa tarkastusvaliokunnan suosituksen perusteella, että yhtiön nykyinen tilintarkastaja tilintarkastusyhteisö Deloitte Oy valitaan uudelleen seuraavaksi toimikaudeksi. Hallitus myös ehdottaa, että yhtiökokous pyytää tilintarkastajaa tilintarkastuskertomuksessa lausumaan tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä sekä hallituksen voitonjakoehdotuksesta.

Hallitus toteaa, että mikään kolmas osapuoli ei ole vaikuttanut sen ehdotukseen eikä hallitukselta ole edellytetty sellaisen EU:n tilintarkastusasetuksen (537/2014) 16 artiklan 6 kohdassa tarkoitetun lausekkeen noudattamista, jolla rajoitetaan lakisääteisen tilintarkastajan tai tilintarkastusyhteisön valitsemista.

17. Hallituksen valtuuttaminen päättämään omien osakkeiden hankkimisesta

Hallitus ehdottaa, että yhtiökokous valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta, yhdessä tai useammassa erässä, vapaaseen omaan pääomaan kuuluvilla varoilla seuraavasti:

Hallitus on valtuutuksen nojalla oikeutettu päättämään enintään 3 500 000 oman osakkeen hankkimisesta. Määrä vastaa noin 4,8 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista yhtiökokouspäivänä.

Hallitus päättää, miten omia osakkeita hankitaan. Osakkeita voidaan hankkia muutoin kuin osakkeenomistajien omistamien osuuksien suhteessa (suunnattu hankkiminen). Omia osakkeita voidaan hankkia hankintahetken markkinahintaan julkisessa kaupankäynnissä niissä markkinapaikoissa, joissa yhtiön osake on otettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

Omia osakkeita voidaan valtuutuksen nojalla hankkia yhtiölle yrityskauppojen tai muiden liiketoiminnan järjestelyjen rahoittamiseksi ja toteuttamiseksi, yhtiön oman pääoman rakenteen kehittämiseksi, osakkeen likviditeetin parantamiseksi tai muutoin edelleen luovutettavaksi tai mitätöitäväksi.

Valtuutus kumoaa yhtiökokouksen 20.3.2017 antaman valtuutuksen päättää omien osakkeiden hankkimisesta.

Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen asti, kuitenkin enintään 18 kuukautta yhtiökokouspäivästä lukien.

18. Hallituksen valtuuttaminen päättämään osakeannista

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että hallitus valtuutetaan päättämään, yhden tai useamman kerran, uusien osakkeiden antamisesta tai omien osakkeiden luovuttamisesta seuraavin ehdoin:

Hallitus on valtuutuksen nojalla oikeutettu päättämään enintään 7 200 000 uuden osakkeen antamisesta tai omien osakkeiden luovuttamisesta, mikä määrä vastaa noin 9,8 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Hallitus on oikeutettu päättämään kaikista osakeannin ehdoista. Osakkeita voidaan antaa osakkeenomistajien etuoikeudesta poiketen (suunnattu anti). Valtuutus sisältää mahdollisuuden päättää maksuttomasta osakeannista yhtiölle itselleen.

Valtuutusta esitetään käytettäväksi mahdollisten yrityskauppojen tai muiden yhtiön liiketoimintaan kuuluvien järjestelyjen tai investointien rahoittamiseen tai toteuttamiseen, yhtiön kannustinjärjestelmän toteuttamiseen tai muihin hallituksen päättämiin tarkoituksiin.

Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta yhtiökokouspäivästä lukien.

19. Kokouksen päättäminen

B. Yhtiökokousasiakirjat

Edellä mainitut yhtiökokouksen asialistalla olevat päätösehdotukset sekä tämä kokouskutsu ovat saatavilla Uponor Oyj:n verkkosivuilla osoitteessa sijoittajat.uponor.fi. Uponor Oyj:n tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus ovat saatavilla mainituilla verkkosivuilla viimeistään 20.2.2018 alkaen. Päätösehdotukset ja muut edellä mainitut asiakirjat ovat myös saatavilla yhtiökokouksessa. Jäljennökset asiakirjoista lähetetään osakkeenomistajalle pyydettäessä. Yhtiökokouksen pöytäkirja on nähtävillä edellä mainituilla verkkosivuilla viimeistään 27.3.2018.

Erillistä kutsua yhtiökokoukseen ei lähetetä.

C. Ohjeita yhtiökokoukseen osallistujille

1. Osakasluetteloon merkitty osakkeenomistaja

Oikeus osallistua yhtiökokoukseen on osakkeenomistajalla, joka on yhtiökokouksen täsmäytyspäivänä 1.3.2018 rekisteröity Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon. Osakkeenomistaja, jonka osakkeet on merkitty hänen henkilökohtaiselle suomalaiselle arvo-osuustililleen, on rekisteröity yhtiön osakasluetteloon.

Yhtiön osakasluetteloon merkityn osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittautua viimeistään keskiviikkona 8.3.2018 klo 10.00, mihin mennessä ilmoittautumisen on oltava perillä. Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua:

- Uponor Oyj:n verkkosivuilla sijoittajat.uponor.fi,
- puhelimitse numeroon 020 770 6883 arkipäivinä klo 9.00–16.00 tai
- kirjeitse osoitteella Uponor Oyj, Lakiasiat, PL 37, 01511 Vantaa.

Ilmoittautumisen yhteydessä tulee ilmoittaa osakkeenomistajan nimi, henkilö- tai y-tunnus, osoite, puhelinnumero sekä mahdollisen avustajan, asiamiehen tai lakimääräisen edustajan nimi ja asiamiehen tai lakimääräisen edustajan

henkilötunnus. Osakkeenomistajien Uponor Oyj:lle luovuttamia henkilötietoja käytetään vain yhtiökokouksen ja siihen liittyvien tarpeellisten rekisteröintien käsittelyn yhteydessä. Tarkempaa tietoa henkilötietojen käsittelystä on saatavilla seuraavasta linkistä: <https://investors.uponor.com/fi/hallinto/yhti%C3%B6kokous/yhti%C3%B6kokous-2018>.

Osakkeenomistajan, hänen edustajansa tai asiamiehensä tulee kokouspaikalla tarvittaessa pystyä osoittamaan henkilöllisyytensä ja/tai edustusoikeutensa.

2. Hallintarekisteröidyn osakkeen omistaja

Hallintarekisteröidyn osakkeen omistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen niiden osakkeiden nojalla, joiden perusteella hänellä olisi oikeus olla merkittynä Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön osakasluetteloon yhtiökokouksen täsmäytyspäivänä 1.3.2018. Osallistuminen edellyttää lisäksi, että osakkeenomistaja on näiden osakkeiden nojalla tilapäisesti merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään osakasluetteloon viimeistään 8.3.2018 klo 10.00 mennessä. Hallintarekisteriin merkittyjen osakkeiden osalta tämä katsotaan ilmoittautumiseksi yhtiökokoukseen.

Hallintarekisteröidyn osakkeen omistajaa kehoitetaan pyytämään hyvissä ajoin omaisuudenhoitajaltaan tarvittavat ohjeet koskien rekisteröitymistä tilapäiseen osakasluetteloon, valtakirjojen antamista ja ilmoittautumista yhtiökokoukseen. Omaisuudenhoitajan tilinhoitajayhteisön tulee ilmoittaa hallintarekisteröidyn osakkeen omistaja, joka haluaa osallistua varsinaiseen yhtiökokoukseen, merkittäväksi tilapäisesti yhtiön osakasluetteloon viimeistään edellä mainittuun ajankohtaan mennessä.

3. Asiamiehen käyttäminen ja valtakirjat

Osakkeenomistaja saa osallistua yhtiökokoukseen ja käyttää siellä oikeuksiaan asiamiehen välityksellä. Osakkeenomistajan asiamiehen on esitettävä päivätty valtakirja tai hänen on muuten luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan osakkeenomistajaa. Mikäli osakkeenomistaja osallistuu yhtiökokoukseen usean asiamiehen välityksellä, jotka edustavat osakkeenomistajaa eri arvopaperitileillä olevilla osakkeilla, on ilmoittautumisen yhteydessä ilmoitettava osakkeet, joiden perusteella kukin asiamies edustaa osakkeenomistajaa.

Mahdolliset valtakirjat pyydetään toimittamaan alkuperäisinä yhtiölle osoitteeseen Uponor Oyj, Lakiasiat, PL 37, 01511 Vantaa ennen ilmoittautumisajan päättymistä.

4. Muut ohjeet/ tiedot

Yhtiökokouksessa läsnä olevalla osakkeenomistajalla on yhtiökokouksessa osakeyhtiölain 5 luvun 25 §:n mukainen kyselyoikeus kokouksessa käsiteltävistä asioista.

Uponor Oyj:llä on kokouskutsun julkaisemisen päivänä yhteensä 73 206 944 osaketta, jotka kaikki tuottavat yhden äänen. Uponor Oyj:n hallussa on kokouskutsun julkaisupäivänä 59 121 osaketta, joilla ei ole äänioikeutta yhtiökokouksessa. Näin ollen yhtiökokouksessa käytettävissä oleva kokonaisäänimäärä on yhteensä enintään 73 147 823.

Äänilippu osakkeenomistajalle tai valtuutetulle annetaan yhtiökokoukseen saavuttaessa ilmoittautumisen yhteydessä.

Vantaalla 15. helmikuuta 2018

Uponor Oyj

Hallitus

Uponor Oyj

Tarmo Anttila

viestintäjohtaja

Puh. 020 129 2852

JAKELU:

Nasdaq Helsinki

Tiedotusvälineet

www.uponor.fi

www.sijoittajat.uponor.fi

Uponor lyhyesti

Vuosi 2018 on Uponorin 100-vuotisjuhlavuosi. Menestyksemme perustuu vahvoihin kumppanuuksiin asiakkaidemme ja sidosryhmiemme kanssa ennen, tänään ja huomenna.

Uponor on johtava kansainvälinen yhtiö, joka tarjoaa tuotteita ja ratkaisuja turvalliseen veden jakeluun, energiatehokkaaseen lämmitykseen ja viilennykseen sekä luotettavaan yhdyskuntatekniikkaan. Yhtiö palvelee asuntorakentamisen, teollisuus-, liike- ja julkisen rakentamisen sekä kunnallistekniikan ja ympäristörakentamisen segmenttejä. Uponorin palveluksessa on noin 4 000 henkeä 30 maassa, etupäässä Euroopassa ja

Pohjois-Amerikassa. Vuonna 2017 Uponorin liikevaihto oli lähes 1,2 miljardia euroa. Uponor Oyj on listattu Nasdaq Helsingissä. www.uponor.fi

Viestin lähettäjä GlobeNewswire,
www.globenewswire.com – a Nasdaq company

STOCKMANN

Kutsu Stockmannin varsinaiseen yhtiökokoukseen

Stockmann Oyj Abp:n osakkeenomistajat kutsutaan varsinaiseen yhtiökokoukseen, joka pidetään torstaina 22.3.2018 alkaen klo 14.00 Finlandia-talolla Helsingissä osoitteessa Mannerheimintie 13. Kokoukseen ilmoittautuneiden vastaanottaminen ja äänestyslippujen jakaminen aloitetaan klo 12.30.

Kokouskutsu, joka sisältää kokouksen esityslistan, ehdotukset yhtiökokoukselle sekä ohjeet kokoukseen osallistuville, on julkistettu pörssitiedotteena 14.2.2018 ja se on nähtävissä Stockmannin kotisivuilla osoitteessa stockmanngroup.com.

Kokouksessa käsitellään varsinaiselle yhtiökokoukselle osakeyhtiölain mukaan kuuluvat asiat. Hallitus ehdottaa, että tilikaudelta 2017 ei makseta osinkoa.

Hallituksen jäsenet Susanne Najafi ja Per Sjödel ovat ilmoittaneet, etteivät he ole enää käytettävissä yhtiön hallituksen jäseniksi. Osakkeenomistajien nimitystoimikunta ehdottaa, että uusiksi hallituksen jäseniksi valitaan Eva Hamilton ja Tracy Stone. Muiden hallituksen jäsenten ehdotetaan jatkavan.

Yhtiön osakasluetteloon merkityn osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittautua viimeistään 16.3.2018 klo 16.00, mihin mennessä ilmoittautumisen on oltava perillä.

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua:

- Stockmannin kotisivuilla osoitteessa stockmanngroup.com
- puhelimitse numeroon 020 770 6891 (Euroclear Finland Oy)
- kirjeitse osoitteeseen Stockmann Oyj Abp, Yhtiökokous, PL 220, 00101 Helsinki.

Ilmoittautumisen yhteydessä tulee ilmoittaa osakkeenomistajan nimi, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero sekä mahdollisen avustajan tai asiamiehen nimi ja asiamiehen henkilötunnus.

Hallintarekisteröityjen osakkeiden omistajien ilmoittautumisohjeet kerrotaan kokouskutsussa.

Stockmann Oyj Abp
Hallitus



TALOUS

Kuluttaminen

S-ryhmä: Asiakkaat tuovat taas kauppaan omia kassejaan

SOK:n asiakkaat käyttivät 52 miljoonaa muovista pikkupussia vähemmän kuin edellisvuonna.

Teemu Luukka HS

MUOVIKASSIEN käyttö Sokoksissa romahti viime vuonna 60 prosenttia.

Sokoksissa kasseja käytettiin viime vuonna 4,5 miljoonaa kappaletta vähemmän kuin vuonna 2016.

Merkittävä syy on se, että kasseista on alettu periä maksua. Muovikassit muutettiin Sokoksissa ja Kodin Terroissa maksullisiksi vuoden 2017 alku-puolella.

Ihmiset käyttävät nykyään yhä useammin kauppaan mukanaan tuomia kasseja.

PIKKUPUSSIEN käyttö on vähentynyt kappalemääräisesti vielä enemmän. SOK kertoo, että muovisten hedelmä- ja vihannespuskien käyttö väheni viime vuonna viidenneksellä.

Se on 52 miljoonaa pussia vä-



Muovikassit tulivat viime vuonna maksullisiksi Sokoksissa.

hemmän kuin edellisvuonna. Samaan aikaan biohajoavien hedelmä- ja vihannespuskien käyttö lisääntyi 20 prosentilla.

S-RYHMÄ on mukana EU:n muovikassisisitöumuksessa, jolla pyritään vähentämään muovijätteen syntymistä ja merten roskaantumista.

"Vähennämme muovin kulu-tusta samaan aikaan monella rintamalla. Tärkein syy onnistu-misiin on kuitenkin asiakkais-samme. Yhä useampi on siirtynyt tekemään fiksumpia ja kes-tävämpiä valintoja", S-ryhmän vastuullisuusjohtaja Lea Ranki-nen sanoo yhtiön tiedotteessa.

Lyhyesti

Atria teki aiempaa paremman tuloksen

ELINTARVIKEKONSERNI Atrialla on takanaan vankka vuosi. Jokseenkin kaikilla mittareilla yhtiö on petrannut menoaan. Tulos parani, ja velkaantuneisuus laskee. Henkilöstön määrä kasvoi 134:llä kaik- kiaan 4 449 työntekijään.

Yhtiöllä meni erityisen hyvin Suomessa. Skandinavian markki-noilla tulos heikkeni.

Koko vuoden liikevaihto oli 1 436 miljoonaa euroa, kasvua oli kuutisen prosenttia. Liikevoitto oli 40,9 miljoonaa euroa eli 2,8 prosenttia liikevaihdosta. Liikevoitto kasvoi noin 28 prosenttia.

Vuoden merkittäviä tapahtumia oli Kiinan viennin käynnistymi-nen toukokuussa.

Toimitusjohtaja Juha Gröhnin mukaan yksi parhaita onnistumi-sia on ollut uusi jauhelihapakkaus. Pakkauksessa on 50 prosenttia vähemmän muovia, ja yhtiö on laskenut sen vähentävän muovijät-teen määrää 150 tonnilla vuodessa. Jauhelihapakkauksen merkitys on iso, sillä Suomessa myytävästä lihasta puolet on jauhelihaa. HS

Korjausrakentaja Consti sortui tappiolla

KORJAUSRAKENTAMISEN erikoistunut pörssi-yhtiö Consti teki tap-piota viime vuonna, vaikka Suomessa on meneillään todellinen korjausrakennusbuumi. Se on ollut julkisuudessa nopeiden putki-remonttien tekijänä. Pörssiin se meni vuonna 2015.

Yhtiön koko vuoden oikaistu liike-tulos oli tappiolla 0,4 miljoonaa euroa. Loppuvuonna tilanne näytti olevan menossa vain pa-hempaan päin, sillä loka-joulukuussa oikaistu liike-tulos oli 2,6 miljoonaa euroa tappiolla.

Yhtiöllä pitäisi olla hyvät mahdollisuudet pärjätä, sillä korjaus-rakentamiseen käytetään Suomessa noin kuusi prosenttia brutto-kansantuotteesta. Liikevaihto Constilla oli hyvässä kasvussa kaik-il-la toimialoilla. Loppuvuonna kasvua kertyi 15,3 prosenttia ja koko vuonna 14,8 miljoonaa euroa. Yhtiön liikevaihto viime vuonna oli noin 300 miljoonaa euroa. HS



Kutsu Uponor Oyj:n varsinaiseen yhtiökokoukseen

Uponor Oyj:n osakkeenomistajat kutsutaan varsinaiseen yhtiökokoukseen, joka pidetään tiistaina maaliskuun 13. päivänä 2018 alkaen klo 15.00 Helsingin Messukeskuksessa osoitteessa Messuaukio 1, Helsinki. Kokoukseen ilmoittautuneiden vastaanotto ja äänestyslippujen jakaminen alkaa klo 14.00. Kokouksen päätyttyä on kahvi-tarjoilu, jonka jälkeen osakkeenomistajilla on mahdollisuus katsoa **Parempia elinympäristöjä – Uponorin tarina** -dokumenttielokuva yhtiön 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi.

Yhtiön osakasluetteloon 1.3.2018 merkityn osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittautua viimeistään torstaina 8.3.2018 klo 10.00.

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua:

- Uponor Oyj:n verkkosivuilla sijoittajat.uponor.fi tai
- puhelimitse numeroon 020 770 6883 arkisin klo 9.00–16.00 tai
- kirjeitse osoitteella Uponor Oyj, Lakiasiat, PL 37, 01511 Vantaa.

Virallinen yhtiökokouskutsu on julkaistu Uponor Oyj:n verkkosivuilla osoitteessa sijoittajat.uponor.fi. Samasta osoitteesta löytyvät tarkemmat tiedot ja ohjeet yhtiökokousta koskien.

BUILD ON
uponor 100 YEARS



Luokitellut ilmoitukset

Loma-asuntopörssi

**Luksushuvilat
Rukalla
myy ja rakentaa**



www.rukaconcept.com
050 340 0112



RUKA

Uusia keloiluiloita heti vapaana Keisarinvaaressa, rakennamme myös unelmiesi huvilan Keisarinvaaressa, tontteja vapaana.
Esittelyaika 15.-24.2.
Hemmo Aaltonen 0400 533 214
Jarmo Uusitalo 0500 530 901
www.keisarinvaaara.fi
www.kasslin.com



MYYTÄVÄNÄ SUOMALAISSOMISTEINEN ALPPITALO ITÄVALLASSA

Pirtendorf, Stühlfelden
Kalustettu 5 mh+oh+
oleskelu+k+ruok.tila,
4xkph, 1x wc.s, viinik.,
yht. 270m². Oma tontti.
Maa- ja aurinkolämpö.
Kuuluisat rinteet 6-30 km
säteellä. Lähellä kolme
golfkenttää. Edulliset
ylläpitolukustannukset.
Hinta 689 000 € sis. alv.
Komissio 3,6%

Oikotie knro. 13848192

Lisätietoja:

Laitila 050 522 7707
tai Itävalta Ulrike Lahoda
+43 664 147 6949
info@absolut-immobilien.com

YIT SUUNNITTEILLA LOMA-ASUNTOJA RINTEEN JUURELLE: YLLÄS CHALETs IV

Ylläs Chalets IV on täysin kalustettu ja varustettu loma-asunto Ylläksen parhaalla paikalla – aivan gondoliinissin ja hiihtokeskuksen vieressä (os. Laskijantie 3, Ylläsjärvi).

Loma-asuntoja on yhteensä 32 kpl ja kahta kokoluokkaa:
2h+alk+kt+s 46,0 m² ja
3h+kt+s 57,5 m². Autotalleja on 7 kpl.

Silloin kun et itse käytä huoneloistoa, voit halutessasi antaa sen edelleen vuokraukseen palvelukumppanillemme.

Kiinnostuitko? Tule esittelyyn tai soita p. 050 386 6660 ja kysy lisää!

ESITTELY

La 17.2. klo 12-15 ja su 18.2. klo 10-12
Lapland Hotel Saagan aula, os. Iso-Ylläksentie 42

YIT ASUNTOMYYNTI
Oulu, Paulaharjuntie 20
p. 050 386 6660, teuvo.haverinen@yit.fi



VAPAA-AJAN ASUNTO SIPOON SAARISTOSSA

Myydään julkisella huutokaupalla Sipoossa Stora Bergholmen –nimisellä saarella oleva vapaa-ajan asunto.

Lisätietoja kohteesta

www.huutokaupat.com
kohdenumero 739731

Vaihtelua lukemiseen.

KATSO UUTISVIDEO: kl.fi/video

Kauppalehti



Myytävänä

Saariselän
Kelotähtien ylimmän
5. kerroksen upea,
uudenveroinen
kulmahuoneisto 104 m².

Katso lisätiedot:

Etuovi.com: Kohde g43899 ja Oikotie.fi: 14322115.



metsatilat.fi

Katso esitteet!
Kirjautu Tilavahtiin!



**Etelä-Suomen
metsätilat LKV**

Kansankatu 8, 15870 Hollola, puh. (03) 5899 111, info@familytimber.com

Yritykset tiedottavat



Kutsu Uponor Oyj:n varsinaiseen yhtiökokoukseen

Uponor Oyj:n osakkeenomistajat kutsutaan varsinaiseen yhtiökokoukseen, joka pidetään tiistaina maaliskuun 13. päivänä 2018 alkaen klo 15.00 Helsingin Messukeskuksessa osoitteessa Messuaukio 1, Helsinki. Kokoukseen ilmoittautuneiden vastaanotto ja äänestyslippujen jakaminen alkaa klo 14.00. Kokouksen päätyttyä on kahvitarjoilu, jonka jälkeen osakkeenomistajilla on mahdollisuus katsoa Parempia elinympäristöjä – Uponorin tarina -dokumenttielokuva yhtiön 100-vuotisjuhlavuoden kunniaksi.

Yhtiön osakasluetteloon 1.3.2018 merkityn osakkeenomistajan, joka haluaa osallistua yhtiökokoukseen, tulee ilmoittautua viimeistään torstaina 8.3.2018 klo 10.00.

Yhtiökokoukseen voi ilmoittautua:

- Uponor Oyj:n verkkosivuilla sijoittajat.uponor.fi tai
- puhelimitse numeroon 020 770 6883 arkisin klo 9.00–16.00 tai
- kirjeitse osoitteella Uponor Oyj, Lakiasiat, PL 37, 01511 Vantaa.

Virallinen yhtiökokouksekutsu on julkaistu Uponor Oyj:n verkkosivuilla osoitteessa sijoittajat.uponor.fi. Samasta osoitteesta löytyvät tarkemmat tiedot ja ohjeet yhtiökokousta koskien.

BUILD ON
Uponor 100
YEARS



AMMATTILAISEN PARAS KIINTEISTÖ- TIETOPALVELU.

Ota käyttöösi osoitteesta
tietopalvelut.kauppalehti.fi

Tietopalvelut
Kauppalehti



Tilinpäätös ja
toimintakertomus
1.1.-31.12.2017
Uponor Oyj

SISÄLLYSLUETTELO

Hallituksen toimintakertomus	3
Konsernin taloudelliset tunnusluvut	20
Osakekohtaiset tunnusluvut	21
Tunnuslukujen laskentakaavat	22
Konsernin laaja tuloslaskelma	23
Konsernitase	24
Konsernin rahavirtalaskelma	26
Laskelma oman pääoman muutoksista	27
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	28
Osakkeet ja osakkeenomistajat	66
Emoyhtiön tilinpäätös (FAS)	68
Tuloslaskelma	68
Tase	69
Rahoituslaskelma	71
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	72
Hallituksen ehdotus yhtiökokoukselle	82
Tilinpäätösmerkintä	82

Hallituksen toimintakertomus

Markkinat

Makrotalouden myötätuulet vaikuttivat rakentamiseen suotuisasti vuonna 2017. Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa useimmissa asuin-, liike- ja julkisrakentamisen segmenteissä kasvua vauhdittivat niin kuluttajien kuin liike-elämän luottamus, vakaat työmarkkinat ja suotuisat rahoitusmarkkinat.

Keski-Euroopassa Saksan ennätysellisen alhainen työttömyys ja runsas maahanmuutto ovat lisänneet kerrostalohankkeiden määrää, mutta huomattavasti suuremmassa asuinrakennusten korjausrakentamisen segmentissä kehitys oli tasaista. Vaikka luottamusmittauksista saadut tulokset ovat olleet johdonmukaisesti myönteisiä, liike- ja julkisrakentaminen säilyi ennallaan ja laajeni kaikkiaan vain vähäisessä määrin. Pula ammattitaitoisista työntekijöistä lisääntyi, mikä varmasti on osaltaan hidastanut kasvua. Alankomaissa sekä asuinrakentamisen että liike- ja julkisrakentamisen markkinat kasvoivat vuodesta 2016.

Lounais-Euroopan maista Espanjassa rakennusaktiivisuus kasvoi merkittävästi, vaikkakin alhaiselta tasolta. Merkittävästi suuremmilla Ranskan markkinoilla kasvu oli huomattavaa, kun taas Italiassa markkinat pysyivät vaisuina, joskin vakaina. Isossa-Britanniassa Brexit-neuvottelujen vaikutukset jäivät vähäisiksi ja rakentaminen jatkui pääsääntöisesti vakaana vuoden loppuun saakka.

Pohjoismaissa rakentamisen määrä lisääntyi edellisvuoteen verrattuna. Suomessa kerrostalohankkeet yleistyivät kaupunkien kasvukeskuksissa, mutta liike- ja julkisrakentamisessa ei tapahtunut juurikaan muutoksia edellisvuoteen verrattuna. Ruotsissa kerrostalohankkeita on ollut yhtä paljon viimeksi 1990-luvun alkupuolella, ja myös liike- ja julkisrakentamisen hankkeita käynnistettiin merkittävästi edellisvuotta enemmän. Sekä Tanskassa että Norjassa kasvu asuinrakentamisen segmenteissä oli kohtalaista mutta liike- ja julkisrakentamisen segmenteissä vähäistä.

Itä-Euroopassa Venäjän markkinat vakaantuivat, mutta säilyivät kokonaisuutena suhteellisen heikkoina. Itäisen Keski-Euroopan maissa, kuten Tšekin tasavallassa, Unkarissa ja Puolassa, investoinnit asuinrakentamiseen kasvoivat, mutta liike- ja julkisrakentamisen investoinneissa oli suurempaa hajontaa. Baltian maissa investoinnit rakentamiseen kasvoivat.

Pohjois-Amerikassa asuin-, liike- ja julkisrakentamisen kasvuvauhti oli yleisesti ottaen kohtuullista. Monet työllisyyteen ja luottamukseen liittyvät mittarit olivat Yhdysvalloissa poikkeuksellisen korkealla, mutta markkinoiden kasvua hidasti pätevien ammattilaisten puute ja jonkin verran myös kustannusinflaatio. Kanadassa rakennusaktiivisuus säilyi vilkkaana, tosin eräissä rakentamisen segmenteissä kasvu oli varsin maltillista.

Uponorin yhdyskuntatekniikan kysyntä Pohjoismaissa jatkui yleisesti ottaen vakaana, mutta Ruotsissa kysyntä kasvoi merkittävästi. Puolan ja muiden Itä-Euroopan maiden markkinat jatkuivat vaisuina, poikkeuksena muutama suuri Euroopan unionin rahoittama hanke. Baltian maissa sen sijaan investoinnit yhdyskuntatekniisiin ratkaisuihin kasvoivat merkittävästi. Kanadassa kaupallisten investointien lisääntyminen vaikutti myönteisesti kysyntään.

Liikevaihto

Uponorin liikevaihto vuonna 2017 oli 1 170,4 (2016: 1 099,4) milj. euroa, mikä on 6,5 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Valuuttakurssien vaikutus oli -10,9 milj. euroa, eli koko vuoden 2017 kasvu kiinteillä valuuttakursseilla laskettuna oli 7,4 prosenttia. Suurimmat negatiiviset vaikutukset johtuivat Yhdysvaltain dollarin ja Ruotsin kruunun kurssivaihteluista; Venäjän ruplan vaikutus oli sen sijaan hienoisesti positiivinen.

Talotekniikka – Euroopan liikevaihto kasvoi 2,1 % edellisvuoteen verrattuna ja oli 521,7 (511,0) milj. euroa. Liikevaihto kasvoi useimmilla Euroopan tärkeillä markkinoilla. Yleisestä eurooppalaisesta

kehityksestä poiketen asennusvalmiiden ratkaisujen hyvä myynnin kehitys Saksassa ei riittänyt kattamaan kattoviilennysjärjestelmien myynnin laskua, mikä johtui siitä, että Uponor jättäytyi pois kannattavuudeltaan heikoista hankkeista. Suomessa liikevaihdon laskun syynä oli markkinoiden kasvun keskittyminen kaupunkiympäristöihin ja rakennustyyppeihin, joissa lisäarvo Uponorille jää pieneksi. Liiketoiminta heikkeni merkittävästi myös Isossa-Britanniassa osittain aikaisemmin toteutettujen sisäisten uudelleenjärjestelyjen seurauksena, mutta osin myös vientikustannusten nousun johdosta. Liikevaihdolla mitattuna kehitys oli myönteisintä Espanjassa, Itävallassa, Venäjällä ja Norjassa.

Talotekniikka – Pohjois-Amerikan koko vuoden liikevaihto kasvoi 7,4 prosenttia ja oli 328,2 (305,6) milj. euroa. Yhdysvaltain dollareissa liikevaihto nousi 373,2 (337,2) miljoonaan dollariin, jossa kasvua oli 10,7 %, eli täsmälleen saman verran kuin edellisvuonna. PEX-putkien myynti kasvoi vakaasti lukuun ottamatta huhtikuussa koettuja hetkellisiä tuotanto-ongelmia. Nyt kun muoviliitinten raaka-ainepula on hellittänyt, myynti on elpynyt ja alkaa olla lähellä totuttuja lukemia. Uusien kilpailijoiden saapuminen Pohjois-Amerikan talotekniikan markkinoille on kuitenkin kiristänyt kilpailua ja vaikuttaa liikevaihdon kasvuun joissakin markkinasegmenteissä.

Uponor Infran liikevaihto kasvoi 12,3 prosenttia ja oli 323,4 (287,9) milj. euroa. Suurin osa kasvusta tuli Pohjois-Amerikasta ja Ruotsista, missä markkinat säilyivät vilkkaina miltei koko vuoden, sekä Puolasta, missä käynnistettiin joitakin suuria hankkeita erityisesti vuoden loppupuolella.

Liiketoimintaryhmittäin laskettuna käyttövesijärjestelmien osuus koko konsernin liikevaihdosta oli 49 % (49 %), sisäilmastoratkaisujen 24 % (25 %) ja yhdyskuntatekniikan 27 % (26 %).

Liikevaihdolla mitattuna kymmenen suurinta maata ja niiden osuudet konsernin liikevaihdosta (vuoden 2016 osuus sulkeissa): USA 26,3 % (25,1 %), Saksa 13,2 % (14,7 %), Suomi 10,3 % (11,2 %), Ruotsi 9,7 % (9,1 %), Kanada 8,6 % (7,3 %), Tanska 4,3 % (4,5 %), Alankomaat 3,5 % (3,6 %), Espanja 3,2 % (3,2 %), Norja 2,6 % (2,7 %) ja Venäjä 2,0 % (1,7 %).

Liikevaihdon jakautuminen segmenteittäin 1.1.–31.12.2017:

ME	1–12 2017	1–12 2016	Raportoitu muutos
Talotekniikka – Eurooppa	521,7	511,0	2,1 %
Talotekniikka – Pohjois-Amerikka	328,2	305,6	7,4 %
(Talotekniikka – Pohjois-Amerikka (milj. \$))	373,2	337,2	10,7 %
Uponor Infra	323,4	287,9	12,3 %
Eliminoinnit	-2,9	-5,1	
Yhteensä	1 170,4	1 099,4	6,5 %

Tulos

Konsernin koko vuoden bruttokate oli 394,1 (376,0) milj. euroa, mikä on 18,1 milj. euroa enemmän kuin edellisvuonna. Bruttokatemarginaali oli 33,7 % (34,2 %). Vertailukelpoinen bruttokate oli 395,1 (383,9) miljoonaa euroa eli 33,8 % (34,9 %). Kireä kilpailutilanne sekä tuotevalikoimaan liittyvät tekijät rasittivat Talotekniikka – Euroopan bruttokatetta tuotannon tehostumisesta huolimatta. Talotekniikka – Pohjois-Amerikassa bruttokatetta rasittavia tekijöitä olivat kustannusten nousu ja odotettua pienemmät tuotantomäärät.

Konsernin liikevoitto 95,9 (71,0) milj. euroa on selkeästi edellisvuotta parempi, mikä on suurelta osin seurausta vuoden 2016 aikana toteutettujen muutosohjelmien aiheuttamista kustannuksista. Kannattavuutta mittaava liikevoittomarginaali kasvoi vertailukauden 6,5 prosentista 8,2 prosenttiin.

Vertailukelpoinen liikevoitto, ilman Talotekniikka – Euroopan ja Uponor Infran muutosohjelmien vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä, kasvoi 7,2 prosenttia ja oli 97,2 (90,7) milj. euroa. Vertailukelpoinen liikevoittomarginaali oli 8,3 % (8,2 %). Vertailukelpoisuuteen vaikuttavien erien kokonaismäärä oli 1,3 (19,7) milj. euroa, josta Talotekniikka – Euroopan osuus oli 2,8 (12,4) milj. euroa ja Uponor Infran -1,5 (7,2) milj. euroa.

Talotekniikka – Euroopan koko vuoden vertailukelpoinen liikevoitto parani ja oli 42,8 (37,8) milj. euroa. Parannus oli seurausta liikevaihdon kasvusta ja muutosohjelman synnyttämistä säästöistä liittyen lähinnä tuotantoverkoston tehostumiseen. Muutosohjelma saatiin päätökseen vuoden 2017 aikana. Edelleen kireänä jatkunut kilpailutilanne sisäilmasto- ja käyttövesimarkkinoilla sekä jakelukanavan ongelmat rasittivat segmentin kannattavuutta.

Talotekniikka – Pohjois-Amerikka kasvatti tuotantokapasiteettiaan ja koulutti pätevää henkilökuntaa vastatakseen kasvavaan kysyntään ja nostaakseen käyttöasteen takaisin pidemmän aikavälin kestävälle tasolle. Edellä mainituista syistä johtuen segmentin liikevoitto supistui hieman ja oli 49,7 (50,0) milj. euroa, tai Yhdysvaltain dollareissa 56,5 (55,2) miljoonaa. Keväällä 2017 koetun lyhytkestoisen tuotanto-ongelman kerrannaisvaikutusten hallinnointi vaikutti osaltaan koko vuoden lukuihin.

Uponor Infran vertailukelpoinen liikevoitto parani reippaasti ja oli 10,5 (6,4) milj. euroa. Suotuisaan kehitykseen vaikuttivat lähinnä liikevaihdon kasvu ja katteiden paraneminen Pohjois-Amerikan yhdyskuntatekniikan markkinoilla.

Muut liiketoiminnan tuotot sisältävät Uponor Infran Vaasan toimitilojen myynnistä vuonna 2017 saadut 1,9 miljoonan euron tulot.

Uponorin rahoituskulut supistuivat 10,0 miljoonasta eurosta 5,4 milj. euroon. Suomesta saadun korkeimman hallinto-oikeuden verotuspäätöksen vaikutus oli 3,6 milj. euroa. Valuuttakurssierot vuonna 2017 olivat -3,2 (-3,9) milj. euroa.

Osuus osakkuusyrityksien tuloksesta oli -2,3 (-0,6) milj. euroa. Osuus sisältää yhdessä Belkin International, Inc:n kanssa vuonna 2016 perustetun yhteisyrityksen, Phynin, tuotekehitys- ja muita perustamiskustannuksia.

Tulos ennen veroja oli 88,2 (60,4) milj. euroa. Efekttiivinen veroaste oli 25,8 % (31,3 %). Suomen korkeimman hallinto-oikeuden verotuspäätöksen oikaisun vaikutus oli -2,6 % tai 2,3 milj. euroa ja Yhdysvaltain verouudistuksen vaikutus oli -2,6 % tai 2,3 milj. euroa. Yhdysvaltain verouudistuksen vaikutus liittyy pakolliseen kotiuttamisvelvollisuuteen ja laskennallisten verovelkojen uudelleen arvostukseen alemmalta verokannalta. Veroasteeseen vuonna 2017 vaikuttavat tekijät sekä Yhdysvalloissa että Suomessa ovat kertaluontoisia. Tuloverojen määrä oli 22,8 (18,9) milj. euroa.

Konsernin tilikauden tulos oli 65,4 (41,9) miljoonaa euroa. Oman pääoman tuotto oli 19,4 (13,1) prosenttia.

Sijoitetun pääoman tuotto nousi 16,3 (14,1) prosenttiin. Sijoitetun pääoman tuotto, kun vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät huomioidaan, oli 16,6 % (18,3 %).

Osakekohtainen tulos oli 0,83 (0,58) euroa. Oma pääoma osaketta kohti oli 3,83 (3,60) euroa. Muut osakekohtaiset tiedot löytyvät taulukko-osioista.

Konsernin liiketoiminnan rahavirta oli 101,5 (59,9) milj. euroa ja rahavirta ennen rahoitusta 42,0 (-31,9) milj. euroa. Rahavirtaa ennen rahoitusta rasittivat Saksan yritysostot tammikuussa 2016 ja 15 miljoonan dollarin investointi Phyn-yhteisyritykseen heinäkuussa 2016.

Tunnusluvut löytyvät tilinpäätöksestä viiden vuoden ajalta.

Liikevoiton jakautuminen segmenteittäin 1.1.–31.12.2017:

M€	1–12/ 2017	1–12/ 2016	Raportoitu muutos
Talotekniikka – Eurooppa	40,0	25,4	57,3 %
Talotekniikka – Pohjois-Amerikka	49,7	50,0	-0,7 %
(Talotekniikka – Pohjois-Amerikka (M\$))	56,5	55,2	2,3 %)
Uponor Infra	12,0	-0,8	1538,0 %
Muut	-4,2	-2,0	
Eliminoinnit	-1,6	-1,6	
Yhteensä	95,9	71,0	35,2 %

Vertailukelpoinen liikevoiton jakautuminen segmenteittäin 1.1.–31.12.2017:

M€	1–12 2017	1–12 2016	Vertailukelpoinen muutos
Talotekniikka – Eurooppa	42,8	37,8	12,9 %
Talotekniikka – Pohjois-Amerikka	49,7	50,0	-0,7 %
(Talotekniikka – Pohjois-Amerikka (M\$))	56,5	55,2	2,3 %)
Uponor Infra	10,5	6,4	65,5 %
Muut	-4,2	-1,9	
Eliminoinnit	-1,6	-1,6	
Yhteensä	97,2	90,7	7,2 %

Investoinnit, tutkimus ja kehitys sekä rahoitus

Viimeisten kymmenen vuoden ajan Uponorin tavoitteena on ollut sijoittaa varoja kannattaviin liiketoimintamahdollisuuksiin, mutta samalla hallita investointien kokonaismäärää. Tämä käytäntö on edelleen voimassa. Vuonna 2016 investointien määrää, tuotekehitys mukaan lukien, alettiin kasvattaa pitkän aikavälin historiallisista lukemista ja tämä kehitys jatkui myös vuonna 2017. Merkittävä osa näistä investoinneista oli strategisia tulevaan suuntautuvia sijoituksia, esimerkiksi vuosina 2016 ja 2017 julkistetut digitalisaatiohankkeet. Investoinneilla pyritään varmistamaan, että Uponor säilyttää asemansa alan kehityksen edelläkävijänä, ja auttaa yhtiötä vahvistamaan tarjonnan kilpailukykyä digiajan maailmassa.

Talotekniikka – Pohjois-Amerikassa käynnistettiin kaksi uutta laajennushanketta. Näistä enimmäisestä tiedotettiin 4. toukokuuta 2017, kun Uponor, Inc. käynnisti 16,3 miljoonan euron (17,4 miljoonan dollarin) arvoisen tehdaslaajennuksen Apple Valleyssä Minnesotan osavaltiossa Yhdysvalloissa. Toisella 20.7.2017 julkistetulla investoinnilla pyritään turvaamaan riittävä kapasiteetti PEX-putkivalmistukselle ja vastaamaan pitkän aikavälin kasvuun: Uponor tiedotti tuolloin tehdasrakennuksen ja kiinteistön ostamisesta Hutchinsonissa, joka myös sijaitsee Minnesotassa. Kaupan arvo oli 5,6 miljoonaa euroa (6,3 miljoonaa dollaria) ja se saatiin päätökseen 3.8.2017. Hutchinsonin tehtaan kokonaisinvestointien määrän arvioidaan nousevan 30 miljoonaan dollariin vuoden 2018 loppuun mennessä. Tästä oli vuoden 2017 loppuun mennessä käytetty 8,6 miljoonaa dollaria. Uponor, Inc. on Talotekniikka – Pohjois-Amerikan liiketoimintasegmenttiin kuuluva tytäryhtiö Yhdysvalloissa.

Uusien investointien ohella varoja käytettiin mittavasti myös tuotannon parantamiseen, huoltotöihin ja teknologioiden modernisointiin tuotantolaitoksissamme. Teknologioiden päivittämisellä nykyaikaan pyritään säilyttämään kilpailukyky sekä kustannustehokkuudessa että laadussa.

Vuonna 2017 bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen olivat yhteensä 63,4 (50,7) milj. euroa. Nettoinvestointien määrä oli 61,8 (48,4) milj. euroa.

Tutkimukseen ja tuotekehitykseen liittyvät kulut olivat historiallisen korkealla tasolla ja kasvoivat 23,2 (21,4) miljoonaan euroon eli 2,0 (1,9) prosenttia liikevaihdosta. Vuonna 2016 perustettiin uusi, konserninlaajuinen Teknologia ja kehitystoiminto, jolle Uponor on ohjannut varoja digitalisaatio- ja esineiden internet- eli IoT-hankkeisiin sekä sisäilmaston seuraavan sukupolven ohjauslaitteiden ja liittimien kehittämistä ja toteuttamista varten sekä putkimateriaaliteknologian ja tuotantoprosessien parantamiseen.

Uponorin tärkein pitkäaikaisen rahoituksen lähde 31. joulukuuta 2017 oli vuonna 2017 allekirjoitettu 100 milj. euron suuruinen kahdenvälinen viiden vuoden laina, joka erääntyy kokonaisuudessaan heinäkuussa 2022. Kyseinen uusi laina, joka korvasi kesäkuussa 2018 erääntyvän 80 milj. euron joukkovelkakirjalainan, kasvatti jonkin verran Uponorin pitkäaikaisia korollisia velkoja. Vanha laina on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Edellä mainittujen lisäksi Uponorilla oli voimassa kaksi pitkäaikaista, kahdenvälistä lainaa, joista toinen oli 50 milj. euroa ja toinen 20 milj. euroa. Molemmat erääntyvät kesällä 2021. Lisäksi voimassa oli yhteensä neljä kahdenvälistä luottolimiittia yhteensä 200 miljoonan euron arvosta. Nämä varalla olevat rahoitusluotot erääntyvät 2019–2021. Katsauskauden aikana niistä ei ollut nostettuna yhtään.

Lyhytaikaisen rahoituksen tarpeeseen vastaa kotimainen 150 milj. euron yritystodistusohjelma, josta ei tilinpäätöshetkellä ollut käytössä yhtään. Uponorin tärkeimpien pankkilaitosten myöntämien ns. cash poolien yhteydessä olevien rahoituslimiittien yhteissumma oli 34,8 milj. euroa. Tästä ei tilinpäätöshetkellä ollut käytössä yhtään. Rahavarat vuoden lopussa olivat yhteensä 107,0 (16,3) milj. euroa.

Konsernissa kiinnitetään erityistä huomiota myyntisaamisiin ja luottoriskeihin. Suurin osa Uponorin saatavista on turvattu luottovakuutuksin.

Konsernin korolliset nettovelat supistuivat hienokseltaan 151,5 (159,5) milj. euroon. Omavaraisuusaste oli 40,5 (42,8) prosenttia ja nettovelkaantuminen eli gearing 43,5 (48,8) prosenttia. Velkaantumistasteen vuosineljännesten keskiarvoksi muodostui 58,4 (56,7), kun sen vaihteluväli yhtiön taloudellisissa tavoitteissa on 30–70.

Katsauskauden tapahtumia

Osana Euroopan laajuista muutosohjelmaansa Uponor sulki tammikuussa 2017 PEX-putkien tuotantolaitoksen Móstolessissa, Espanjassa, ja tuotanto keskitettiin Virsbon tehtaalle Ruotsiin. Talotekniikka - Euroopan muutosohjelma saatiin päätökseen kesäkuussa. Muutosohjelman viimeisessä vaiheessa suljettiin yksi toimisto Italiassa joulukuussa.

Uponor esitteli ratkaisujaan ja uutta tarjontaansa Saksassa maaliskuussa pidetyillä kansainvälisillä ISH-messuilla 'Build on Innovation' -teemalla. Painopiste oli juomaveden hygieenisyydessä, sisäilmastossa, miellyttävissä elinympäristöissä ja tehokkaassa energian jakelussa erilaisissa rakennustyypeissä. Uponor esitteli myös uudistettua Uponor PRO -mobiilisovellusta, jonka välityksellä Uponor palvelee ammattilaisyhteisöään ajasta ja paikasta riippumatta.

Uponor ilmoitti 4. toukokuuta 2017, että Uponorin Talotekniikka – Pohjois-Amerikka -segmenttiin kuuluva tytäryhtiö Uponor, Inc. käynnistää 16,3 miljoonan euron (17,4 miljoonan dollarin) arvoisen

tehdaslaajennuksen Pohjois-Amerikan Apple Valleyssä Minnesotan osavaltiossa. Kyseessä on kymmenes laajennus Apple Valleyssä sitten toiminnan käynnistymisen vuonna 1990. Investointi lisää PEX-putkivalmistukseen liittyvää rakennuspinta-alaa 5 440 neliömetrillä. Laajennus valmistui tammikuussa 2018. Heinäkuun 20. päivänä Uponor tiedotti tehdasrakennuksen ja kiinteistön ostamisesta Hutchinsonista Minnesotan osavaltiota Yhdysvalloissa. Tavoitteena on varmistaa riittävä putkivalmistuksen tuotantokapasiteetti ja vastata kysynnän odotettuun pitkän aikavälin kasvuun. PEX-putkituotannon kaavoillaan alkavan Hutchinsonissa vuoden 2018 kesällä, kun kaikki tarvittavat hyväksynyt on saatu.

Uponor Oyj ja sen tytäryhtiö Uponor Business Solutions Oy saivat 13. syyskuuta korkeimmasta hallinto-oikeudesta päätökset valituksiin, jotka Uponor jätti tammikuussa 2016. Valitus koski konserniverokeskuksen vuonna 2011 tekemiä verotuksen oikaisupäätöksiä. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös alentaa yhtiön verovuosien 2005–2007 verotettaviin tuloihin lisätyn ja perimättä jätetyn palvelumaksujen voittomarginaalin seitsemästä prosentista kolmeen prosenttiin. Myös yhtiölle määrättyjen verojen, viivekorkojen ja veronlisäysten määriä alennettiin. Uponorin tytäryhtiön Uponor Business Solutions Oy:n verovuotta 2005 koskevat jälkiverotuspäätökset kumottiin. Verohallinto laskee päätöksen verotukseen aiheuttamat muutokset ja oikaisee molempien yhtiöiden verojen maksuunpanon verovuosilta 2006–2009. Verovuosien 2006–2009 osalta Uponor Business Solutions Oy:n veloittamien palvelumaksujen markkinaehtoisten määrien selvittäminen palautuu Verohallinnolle.

Uponor Infra julkisti kaksi uutta lisenssivalmistajaa vuonna 2017. Weholite®-putkien valmistus- ja markkinointilisenssit myönnettiin ranskalaiselle TUBAO S.A.S:lle ja tansanialaiselle Plasco Ltd:lle. Uponorin 1980-luvulla kehittämä Weholite®-teknologia koostuu polyeteeniputkista (HDPE), liitososista ja tehdasvalmisteisista kokonaisuuksista, joita käytetään laajalti ympäri maailmaa matalapaineisissa putkistoissa juomaveden, hulevesien, jäteveden ja useiden muiden nesteiden kuljettamiseen.

Joulukuun 13. päivä Uponor Oyj:n hallitus päätti jatkaa hallituksen vuonna 2014 hyväksymää yhtiön johdon suoriteperusteista osakekannustinohjelmää. Uuden ohjelman kohderyhmään kuuluu noin 50 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Uusi ohjelma kattaa kalenterivuodet 2018–2020. Uuteen ohjelmaan mahdollisesti perustuva osakepalkkio maksetaan vuonna 2021. Ohjelman tarkoituksena on jatkaa Uponorin johdon ja osakkeenomistajien tavoitteiden yhdenmukaistamista ja siten kasvattaa yrityksen arvoa, vahvistaa kannattavaa kasvua ja sitouttaa ohjelmaan osallistuvat johtajat yritykseen pitkäkestoisesti.

Henkilöstö ja organisaatio

Konsernin palveluksessa oli vuoden lopussa 4 075 (3 868) täysipäiväistä työntekijää eli 207 henkeä enemmän kuin vuoden 2016 lopussa. Keskimäärin henkilöstömäärä vuoden aikana oli 3 990 (3 869). Työntekijöiden lukumäärä kasvoi pääasiassa Talotekniikka - Pohjois-Amerikassa tuotantokapasiteetin kasvattamisen johdosta.

Konsernin johtoryhmään valittiin vuonna 2017 kaksi uutta jäsentä. KTM Maija Strandberg (47) nimitettiin Uponorin talousjohtajaksi ja konsernin johtoryhmän jäseneksi. Hän aloitti Uponorissa maaliskuussa ja otti vastaan talousjohtajan tehtävät 21.3.2017. Syyskuussa diplomi-insinööri Minna Blomqvist (48) aloitti Uponor-konsernin henkilöstöjohtajana ja johtoryhmän jäsenenä.

Maaliskuun lopulla Uponor järjesti Alankomaissa perinteisen johtamistapahtumansa, johon saapui lähes 150 Uponorin johtajaa eri puolilta maailmaa. Tapahtumassa keskityttiin asiakaskokemukseen, digitalisaatioon ja johtajuuteen epävakaaassa maailmassa. Lisäksi tapahtumassa käsiteltiin toiminnan yhdenmukaistamista eri segmenteissä ja markkinoilla sekä johtajuutta erityisesti ns. milleniaali-sukupolven näkökulmasta.

Uudistettu henkilöstökysely Our Voice toteutettiin toisen kerran syksyllä 2017. Kyselytutkimukseen osallistui lähes 3 000 työntekijää eli vastausprosentti oli 74,5 %. Tulosten mukaan Uponorilla menee hyvin muuhun teollisuuteen verrattuna, ja työntekijöiden mielestä Uponor on erinomainen työpaikka.

Konsernin henkilöstö täysipäiväiseksi muutettuna jakaantui maittain seuraavasti: Saksa 23 % (23 %), USA 20 % (18 %), Suomi 15 % (16 %), Ruotsi 13 % (13 %), Puola 6 % (6 %), Kanada 4 % (4 %), Espanja 3 % (4 %), Tanska 3 % (3 %), Venäjä 2 % (2 %), Kiina 2 % (2 %) ja muut maat 9 % (9 %).

Lisäksi Pohjois-Amerikassa käytetään ulkopuolisia myyntiedustajia, jotka eivät ole Uponorin työntekijöitä, vaan itsenäisesti toimivia yrityksiä, joille on määritetty tietty toiminta-alue ja joille Uponor maksaa myyntipalkkion.

Konsernissa kirjattujen palkkojen ja palkkioiden kokonaissumma sosiaalikulut mukaan lukien oli tilikaudella 245,7 (240,8) milj. euroa.

Ei-taloudellinen informaatio

Teetimme vuonna 2017 olennaisuusanalyysin osana sitoutumistamme luoda kestävämpää maailmaa. Selvitimme ensimmäistä kertaa toimintamme vaikutuksia ja mahdollisuuksia ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintoon (ESG) liittyvällä vaikutusarvioinnilla. Arvioinnin tuloksia käytetään päivitetessä konserninlaajuisen kestävä kehityksen strategiaa ja tavoitteita. Tavoitteet sovitetaan vastaamaan Uponorille tärkeitä ESG-asioita, ja ne auttavat näin maksimoimaan myönteisen vaikutuksemme näillä alueilla.

Kestävän kehityksen hallinnointi

Uponorin strategiassa tunnistetaan kestävä kehitys tarjoamat mahdollisuudet ja vaikutus kysynnän kasvuun; tavoitteenamme onkin sisällyttää kestävä kehitys osaksi kaikkia keskeisiä liiketoimintaprosessejamme. Yhteiskuntavastuun ja kestävä kehityksen tiimi vastaa konsernin kestävä kehityksen ohjelman toteuttamisesta. Erityisenä painopistealueena on tunnistaa, suunnitella ja toteuttaa aloitteita, joiden tavoitteena on vähentää ympäristövaikutuksia ja parantaa yhteiskunnallista osallistumista ja samalla pienentää liiketoiminnan kustannuksia. Johtoryhmä ja hallitus valvovat kestävä kehityksen ohjelman toteutumista.

Kestävän kehityksen painopistealueet

Uponorin kestävä kehityksen työ keskittyy seuraaviin painopistealueisiin: yritysvastuu, ympäristövastuu, terveys ja turvallisuus, kumppanuudet ja henkilöstöstä huolehtiminen. Painopistealueiden avulla voidaan hallita ja johtaa kestävä kehityksen neljän osa-alueen linjaamien tavoitteiden saavuttamista ja tavoitteisiin sitoutumista.

Yrityksen yhteiskuntavastuu

Uponor on globaali yritys, jolla on toimintaa 30 maassa ja jonka tuotteita myydään noin 100 maassa. Uponor pyrkii huolehtimaan, että se toimii eettisesti ja vastuullisesti ja että työntekijöitä kohdellaan oikeudenmukaisesti koko arvoketjun matkalta. Haluamme olla nykyisten ja tulevien työntekijöidemme sekä asiakkaidemme, kumppaniemme ja sijoittajiemme keskuudessa tunnettuja ja arvostettuja avoimuudestamme, oikeudenmukaisuudestamme ja tasavertaisesta kohtelusta.

Uponorin toimintaohjeet

Toimintaohjeissa on selvitetty, miten ratkaistaan eettiseen toimintaan, lakeihin tai säädöksiin, ristiriitatilanteisiin, lahjoihin ja lahjuksiin, luottamuksellisiin tietoihin, ympäristöön, työntekijöihin, asiakkaisiin ja toimittajiin liittyvät ongelmat. Toimintaohjeet koskevat kaikkia Uponorin työntekijöitä. Toimintaohjeet edistävät moraalisesti hyväksyttävää käytöstä ja se tarjoaa eettisen päätöksenteon suuntaviivat. Uponor Oyj:n hallitus on hyväksynyt toimintaohjeet.

Toimintaohjeissa edellytetään kaikkien Uponor-yhtiöiden ja niiden työntekijöiden ja toimittajien toimivan kansainvälisten ja kansallisten lakien hengen ja kirjaimen mukaisesti kaikkialla, missä Uponor toimii. Näihin lakeihin kuuluvat esimerkiksi lait ja määräykset, joiden tarkoituksena on edistää tasapuolista kilpailua, säännellä julkista arvopaperikauppaa, ohjata johtamis- ja valvontajärjestelmiä (corporate governance), huolehtia yksityisyyden suojasta, torjua lahjontaa ja korruptiota sekä säännellä tuoteturvallisuutta ja työehtoja. Toimenpideohjeiden rikkomisesta seuraa kurinpitotoimia.

Uponor huolehtii, että sen työntekijät ovat tietoisia toimintaohjeista ja tuntevat ne, järjestämällä aiheeseen liittyvää koulutusta säännöllisesti. Uponorin sisäinen valvonta ja konsernin lakiasiantoinnot toteuttivat toiminnan eettisyyttä, säädöstenmukaisuutta ja hallintoa koskevan tutkimuksen vuonna 2017. Kyselytutkimuksen avulla pyrittiin selvittämään ja lisäämään työntekijöiden tietämystä toimenpideohjeista. Kaikille työntekijöille, joilla on sähköpostiosoite, lähetettiin linkki kyselyyn (noin 2 100 työntekijää). Vastausprosentti oli 50. Luottamuksellisuuden säilyttämiseksi kyselyn toteuttaminen annettiin kolmannen osapuolen suoritettavaksi.

Lahjonta ja korruptio

Lahjontaan ja korruptioon liittyvät tiedot on esitetty väärinkäytöksiä koskevassa ohjeistuksessa. Ohjeistuksen tarkoituksena on määrittää Uponorin asennoituminen väärinkäytöksiä kohtaan, pyrkimys ehkäistä väärinkäytöksiä ja Uponorin kaikkien työntekijöiden vastuu ehkäistä väärinkäytöksiä. Uponor ei hyväksy epärehellisyttä millään tasolla.

Uponor Oyj:n hallitus hyväksyy ohjeistuksen ja valvoo sen toimeenpanoa. Toimitusjohtajan ja johtoryhmän vastuulla on arvioida ohjeistus kerran vuodessa. Ohjeistus koskee kaikkia Uponorin työntekijöitä kaikkialla maailmassa sekä Uponorin yhteistyökumppaneita (kuten edustajia, konsultteja, toimittajia, urakoitsijoita, ulkopuolisia tahoja ja/tai muita Uponoriin liikesuhteessa olevia osapuolia).

Kaikki väärinkäytökset ja epäilyt väärinkäytöksistä (anonymisti ilmoitetut ja muut) tutkitaan riippumatta epäillyn asemasta, ajasta Uponorin palveluksessa ja suhteesta Uponoriin. Ohjeistusta rikkovia työntekijöitä rangaistaan. Jos yhteistyökumppani rikkoo ohjeistusta vastaan, Uponor katkaisee kaikki liikesuhteet kyseiseen kumppaniin, joka on velvollinen korvaamaan aiheutuneet vahingot ja joutuu teoistaan rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Työntekijöiden oikeudenmukainen kohtelu

Uponor kunnioittaa ihmisoikeuksia ja noudattaa YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallista julistusta. Uponor on vastuullinen työnantaja ja tukee työntekijöidensä yhdenvertaisia mahdollisuuksia. Syrjintää ei sallita. Uponor ei hyväksy lapsi- tai pakkotyövoiman käyttöä eikä tee sopimuksia lapsi- tai pakkotyövoimaa käyttävien toimittajien kanssa. Uponor pyrkii takaamaan kaikille työntekijöilleen kohtuullisen palkan sekä turvallisen ja terveellisen työpaikan. Nykyään käytössä oleva ilmiäntöjärjestelmä tullaan todennäköisesti vuoden 2018 aikana korvaamaan järjestelmällä, jossa ilmiannon voi tehdä nimettömästi.

Monimuotoisuus

Uponor haluaa palvelukseensa monimuotoista työvoimaa, jonka avulla luodaan paras mahdollinen ympäristö luovalle ja tehokkaalle työskentelylle sekä varmistetaan menestyksenkäs ja kannattava liiketoiminta. Uponor on sitoutunut tasavertaisten mahdollisuuksien periaatteisiin ja pyrkii tarjoamaan ympäristön, jossa jokainen työntekijä ja asiakas tuntevat itsensä kunnioitetuksi ja arvostetuksi riippumatta rodusta, ihonväristä, uskonnosta, sukupuolesta, kielestä, poliittisista tai muista mielipiteistä, kansallisesta tai yhteiskunnallisesta alkuperästä, omaisuudesta, syntyperästä tai yhteiskunnallisesta asemasta.

Sovittuja arviointiperusteita seurataan säännöllisesti konsernitasolla sekä segmentti- että maakohtaisesti. Uponorin johtoryhmä käsittelee monimuotoisuutta ja sen tilannetta vuosittain People Day -teemapäivässään ja johtoryhmä raportoi päätelmistään hallitukselle. Mikäli huolenaiheita havaitaan, korjaavat toimet toteutetaan välittömästi.

Monimuotoisuus hallituksessa

Uponor pyrkii siihen, että sen hallituksessa on monipuolisesti kokemusta eri aloilta ja markkinoilta, hallituksen jäsenillä on monipuolisesti ammatillista kokemusta ja erilaiset koulutustaustat ja että hallituksen jäsenet ovat eri-ikäisiä ja että molemmat sukupuolet ovat hallituksessa edustettuina. Uponor Oyj:n hallituksessa ei ole työntekijöiden edustajia.

Toimitusketjun hallinta

Uponor on teollisuusyritys, joka tarjoaa tuotteita ja ratkaisuja ammattilaisasiakkaille kansainvälisillä markkinoilla. Tuotevalikoimamme koostuu laadukkaista tuotteista, jotka palvelevat pitkään sekä ammattimaaisessa että kuluttajakäytössä. Tämän takia panostamme erityisesti muun muassa laatu-, turvallisuus- ja luotettavuusseikkoihin.

Uponor edellyttää toimittajiensa noudattavan Uponorin eettisiä, sosiaalisia, ympäristöllisiä ja laadullisia normeja sekä kansainvälisiä ja kansallisia lakeja ja säädöksiä, kuten toimintaohjeissa ja hankintojen puitesopimuksissa on määritetty. Uponor suorittaa nykyisten ja uusien toimittajien tarkastuksen näiden periaatteiden mukaisesti. Uponorin yhteiskuntavastuun periaatteissa edellytetään, että kaikkien Uponorin nimellä myytyjen tuotteiden ja palveluiden hankinnassa on noudatettu kansainvälisesti hyväksyttyjä normeja. Tavoitteenamme on varmistaa, etteivät eettiset, sosiaaliset, ympäristölliset ja laadulliset kysymykset sekä työntekijöiden kohtelu jää erillisiksi toiminnoiksi, vaan sisältyvät olennaisesti kaikkiin hankintaprosesseihimme

Ympäristö

Uponor pyrkii sovittamaan inhimilliset, ympäristölliset ja taloudelliset edut yhteen. Uponor ottaa tuotetarjonnassaan huomioon ympäristönäkökohdat ja pyrkii jatkuvasti vähentämään toimintansa ympäristövaikutuksia. Ympäristö- ja energiatavoitteiden saavuttamiseksi Uponorissa on otettu käyttöön ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä ja ISO 50001 -energianhallintajärjestelmä.

Kasvihuonekaasupäästöt

Ilmaston globaali lämpeneminen ja kasvihuonekaasupäästöjen pienentäminen ohjaavat Uponorin energian käyttöä. Olemme asettaneet tavoitteeksemme vähentää suoria (scope 1) ja epäsuoria (scope 2) kasvihuonekaasupäästöjä 20 % liikevaihdosta vuoden 2015 tasosta vuoteen 2020 mennessä. Tavoitteemme on siirtyä sataprosenttiseen vihreän energian käyttöön vuoteen 2020 mennessä siellä, missä se on mahdollista. Tavoitteen saavuttamiseksi Uponor allekirjoitti vuonna 2017 kymmenvuotisen sopimuksen täyttää noin 40 % energian tarpeesta Apple Valleyn tehtaalla Yhdysvaltain Minnesotassa sataprosenttisesti uusiutuvalla energialla (tuulivoima ja aurinkoenergia). Uponorin tehtaalla Saksassa sähköntarve on täytetty sataprosenttisesti uusiutuvalla energialla jo vuodesta 2014 alkaen.

Uponor pyrkii pienentämään ympäristövaikutustaan parantamalla energiatehokkuutta ja pienentämällä kustannuksia ohjaamalla työntekijöitään, tuotantoprosessejaan ja toimitusketjuaan. Vuodesta 2017 lähtien Uponorin 15 tuotantolaitoksesta 13 on ISO 14001 -sertifioituja ja neljä ISO 50001 -sertifioituja. Tehokas ympäristöhallintajärjestelmä tarjoaa strategisia etuja synnyttämällä suoraa sisäistä hyötyä ja osoittamalla ulkoisille sidosryhmille, miten vahvasti yhtiö on sitoutunut kestävään kehitykseen. Uponorin tavoitteena on kaikkien tuotantolaitosten ISO 14001- ja ISO 50001 -sertifiointi vuoteen 2020 mennessä.

Vesi

Uponor pyrkii systemaattisesti pienentämään omaa ympäristöjalanjälkeään. Koko konsernin kattavaan ympäristö- ja energiaohjelmaan kuuluu useita hankkeita ja aloitteita, joiden tavoitteena on tehostaa paitsi toimintoja myös vedenkulutusta. Kaikissa Uponorin putkea valmistavissa tuotantolaitoksissa käytetään viilennykseen suljettua vesikiertojärjestelmää.

Ympäristö ja vesi - yksi kallisarvoisimmista hyödykkeistämme - ovat keskeisessä asemassa myös Uponorin kehittämissä innovatiivisissa ratkaisuissa. Esimerkiksi tammikuussa 2018 Pohjois-Amerikan markkinoilla esitelty Phyn Plus, joka on Uponorin ja kuluttajaelektroniikkaan perehtyneen Belkinin

muodostaman yhteisyrityksen kehitystyön tulos, on uusi kotien älyjärjestelmä, joka ilmoittaa asunnonomistajalle viipymättä vuodon havaittuaan ja ehkäisee vaurioiden syntymistä katkaisemalle vedentulon välittömästi.

Ongelmajäte

Uponorin tuotantolaitoksissa syntyvästä jätteestä ja käytetyistä materiaaleista vain pieni osa, alle 1,5 %, on ongelmajätettä. Olemme onnistuneet vähentämään ongelmajätteen määrää jo useiden vuosien ajan soveltamalla omaa ympäristöohjelmaamme (esimerkiksi oma vedenpuhdistamo öljyn ja veden seokselle). Uponor on tehnyt sopimukset ongelmajätteen kierrättämisestä sertifioitujen jätteenkäsittely-yritysten kanssa, minkä seurauksena jätteen kokonaismäärä elinkaaren lopussa jää alhaiseksi.

Vuonna 2017 ongelmajätteen määrä kasvoi huomattavasti. Tämä johtui vanhan ja jo pitkään käytöstä poissa olleen prosessivesilaitoksen purusta ja siihen liittyneen likaisen maa-aineksen poistosta. Prosessivesilaitos oli 1990-luvulla Uponorin ja kahden jo pois myydyn liiketoiminnan yhteiskäytössä.

Kemikaalit

Toimittajilta saatujen tietojen mukaan kaikki Uponorin tuotteet ja järjestelmät ovat eurooppalaisessa REACH-asetuksessa (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals) määritettyjen vaatimusten mukaisia. REACH-vaatimustenmukaisuusvakuutus on osoitteessa <https://www.uponor.fi/yritys/kestava-kehitys/reach>. Vaikka Pohjois-Amerikassa ei ole omaa REACH-asetuksen tyyppistä kemikaalilainsäädäntöä, Uponor noudattaa asetusta soveltuvin osin koko yhtiössä.

Uponorissa toimii oma REACH-tiimi, jonka asiantuntijat seuraavat lainsäädännössä, tuotannossa jne. tapahtuvia muutoksia säännöllisesti. Tiimi tarkastaa toiminnot ja määrätty toimenpiteet neljännesvuosittain ja, mikäli muutoksia on tapahtunut, Uponorin REACH-tiimi tutkii, miten muutokset vaikuttavat Uponorin tuotteisiin. Tarvittaessa tiimi ottaa yhteyttä kyseisiin tuotteisiin liittyviin toimittajiin ja arvioi tilanteen sisäisesti yhdessä kehitys- tai tuotantotiimin kanssa.

Terveys ja turvallisuus

Työntekijöidemme ja asiakkaidemme turvallisuus ja hyvinvointi ovat Uponorille mitä tärkeimpiä asioita.

Työntekijöiden terveys ja turvallisuus

Työntekijöidemme terveys ja turvallisuus ovat johtamisen kannalta tärkeimpiä asioita ja siten etusijalla taloudellisiin kysymyksiin nähden. Odotamme, että työntekijät huolehtivat myös itse työturvallisuudesta ja -terveydestä omien vastuidensa puitteissa.

Osana 'World Class Operations' -menetelmän soveltamista kaikissa Uponorin tuotantolaitoksissa on tavoitteena ollut nolla työtapaturmaa vuodesta 2008 alkaen. Yksiköihin on koottu työturvallisuustiimit, jotka edistävät työpaikan turvallisuutta järjestämällä koulutusta ja kokoontumalla säännöllisesti arvioimaan riskejä ja ehkäisemään onnettomuuksia. Tiimin tehtäviin kuuluu onnettomuuksista ja läheltä piti -tilanteista raportointi ja tilanteeseen johtaneiden syiden analysointi. Lisäksi tiimit tekevät vertailuja oman yksikön sisällä ja eri yksiköiden välillä. Toteutettujen aloitteiden seurauksena onnettomuuksien määrät ovat pääsääntöisesti vähentyneet. Vuonna 2017 suotuisa kehitys kääntyi laskuun, kun Uponor Infraassa raportoitui enenevässä määrin onnettomuuksia. Suurin syy muutokseen oli Uponor Infraan ravistelleen kattavan muutosohjelman seuraukset. Liukastumiset, kaatumiset, käsittelyvirheet ja koneen tai kulkuneuvon käsittelyyn liittyvät tapaturmat ovat tavallisimpia sairauspoissaoloja aiheuttavia onnettomuuksia.

Asentajien terveys ja turvallisuus

Rakennustyömailla onnettomuusriski on suuri, ja siksi Uponorille on tärkeää huolehtia asentajien terveydestä ja turvallisuudesta erityisesti työmailla. Uponorin muoviputket ovat asentajille turvallinen vaihtoehto luoda rakenteita, joita tarvitsemme työelämässä ja omassa arjessamme. Esimerkiksi kestävien ja kevyiden PEX-putkien kantaminen on metalliputkiin verrattuna huomattavasti helpompaa

ja poistaa kokonaan tulipalovaaran työmaalla. Uponorin patentoidut liitinjärjestelmät mahdollistavat liitosten tekemisen muutamassa sekunnissa eikä liitosten tekemisessä tarvita vaarallisia liuottimia tai liitosaineita, vaan asentajat voivat hengittää vapaasti tarvitsematta hengittää myrkyllisiä kaasuja.

Asukkaiden terveys ja turvallisuus

Ympäristöystävällisyyden lisäksi Uponorin tuotteilla voidaan luoda terveellisiä ja miellyttäviä ympäristöjä sekä turvallisia ja kestäviä kunnallisteknisiä ratkaisuja. Uponorin lattialämmitys- ja viilennysratkaisut parantavat sisäilman laatua ja takaavat asukkaille miellyttävät olosuhteet vuoden ympäri samalla, kun ne parantavat rakennusten energiatehokkuutta.

Juomaveden puhtauden kannalta tärkeintä on varmistaa, etteivät ei-toivottavat aineet ja mikrobit pääse lisääntymään vedessä. Tämä voidaan estää huolehtimalla, että vesi on jatkuvasti liikkeessä, sen lämpötila on oikea eikä lämmintä vettä varastoida. Uponorin suljetuissa vesikiertojärjestelmissä ja automaattisissa huuhteluyksiköissä vesi virtaa koko ajan eikä jää missään vaiheessa seisomaan. Uponorin putkiteknikka ja suunnitteluratkaisut takaavat, että veden lämpötila on aina alle 25°C samalla, kun ne estävät kylmän veden putkia lämpenemästä. HIU-lämpöliittymät tuottavat kuumaa juomavettä tarpeen mukaan.

Kaupungistumisen myötä kestopäällysteisten alueiden määrä lisääntyy ja alueet, mihin hulevedet pääsevät vapaasti virtaamaan, käyvät vähiin. Tulviminen vaikuttaa elämänlaatuun ja tulee kunnille kalliiksi. Lisäksi tulvaveden mukana kulkeutuu saastunutta maa-ainesta, kemikaaleja ja kiintoainesta. Vesisedimentin kerääminen suojelee luontoa. Uponor on jo usean vuoden ajan pyrkinyt aktiivisesti ratkaisemaan hulevesien muodostamia haasteita. Uponor Smart Trap -hulevesikaivo poistaa kiintoaineita sata prosenttia tehokkaammin kuin perinteiset hiekanerotuskaivot. Virtauksenohjauslevy voidaan asentaa myös vanhoihin kaivoihin tarvitsematta uusia koko järjestelmää.

Liiketoimintaan kohdistuvat riskit

Uponorin taloudellinen tulos on alttiina erilaisille markkinoihin liittyville, operatiivisille, taloudellisille ja vahinkoriskeille.

Markkinariskit

Uponorin toiminnan pääpaino on Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa, joissa poliittinen riski luokitellaan pääsääntöisesti suhteellisen vähäiseksi. Poliittisiin riskeihin liittyvä tilanne on kuitenkin hieman muuttunut sen jälkeen, kun Uponor avasi tuotantolaitokset Pietarin alueella Venäjällä (2015) ja Kiinan Taicangissa (2017), joka sijaitsee lähellä Shanghaita.

Ukrainan kriisi, Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin Venäjän vastaiset pakotteet ja Venäjän omat vastapakotteet vaikuttavat yhä liiketoimintaympäristöön Venäjällä ja muualla Euroopassa, erityisesti Suomessa. Tämän vuoksi Venäjään liittyy yhä poliittisia riskejä. Kireät poliittiset suhteet ovat vaikuttaneet kielteisesti Euroopan markkinoihin ja niiden kasvuun. Venäjän osuus Uponorin liikevaihdosta oli vuonna 2017 noin 2,0 prosenttia.

Euroopan taloustilanteessa on havaittavissa melko selkeää elpymistä, joskin siinä on alueellisia eroja. Ison-Britannian Brexit-päätökseen liittyvä epävarmuus on riski niin Isolle-Britannialle kuin sen kauppakumppaneille Euroopan mantereella.

Vaikka terroristijärjestöjen ote Lähi-Idästä on alkanut heikentyä, levottomuudet ja sotiminen jatkuvat. Levottomuuksia esiintyy myös Afrikassa, ja toteutuessaan hallitsematon massamuutto saattaa aiheuttaa Euroopassa suuria ongelmia nyt ja tulevaisuudessa.

Koska Uponorin liikevaihto jakaantuu laajalle joukolle asiakkaita, joista huomattava osa on jakelijoita (tukkuliikkeitä), myös Uponorin tuotteiden loppukysyntä on hajautunut laajalle. Viisi suurinta asiakasryhmää, joiden myynti jakautuu yli 20 maahan, vastaa noin kolmasosasta Uponorin kokonaisliikevaihdosta.

Uponorin tuotteiden kysyntä on riippuvainen rakennusalan suhdanteista. Yhtiön tuotteiden päämarkkinasegmentti on perinteisesti käsittänyt pientalorakentamisen, mutta tuotteita toimitetaan yhä enemmän myös kerrostaloihin, julki- ja liikerakentamiseen. Näiden sektoreiden kysyntävaihtelut poikkeavat usein toisistaan. Kokonaisuutta tasoittaa osaltaan myös korjausrakentamisen kysyntä, joka ei aina ole samalla lailla harkinnanvaraista kuin uudisrakentaminen.

Runsas neljännes Uponorin vuosiliikevaihdosta tulee yhdyskuntatekniikasta. Yhdyskuntatekniikan ratkaisujen kysyntä riippuu rakennusalan suhdanteiden lisäksi vahvasti tie- ja vesirakentamisen sekä julkisesti rahoitetun kunnallistekniikan investoinneista. Suhdanteiden ja kysynnän vaihtelusta aiheutuvia riskejä vastaan yhtiö suojautuu kehittämällä jatkuvasti myynnin ennustamisprosessejaan ja varmistamalla organisaation ja toimitusketjun rakenteiden riittävän joustavuuden.

Paikalliset lait ja säännökset vaikuttavat Uponorin toimintaan eri maissa. Suurelle osalle myytävistä tuotteista haetaan esimerkiksi kansallinen tuotehyväksyntä. Valmisteluvaiheessa olevia lakeja ja säännöksiä seurataan ja niiden mahdolliset vaikutukset sekä Uponorin että asiakkaidemme toimintaan pyritään ennakoimaan.

Operatiiviset riskit

Muoviputkijärjestelmien valmistuksessa käytettävien raaka-aineiden hinnat ovat alttiita muutoksille, joista tärkeimpiä ovat mm. petrokemian tuotteiden ja metallien hinta, toimituskapasiteetti ja markkinoiden kysyntä. Viime vuosina Uponor on kyennyt siirtämään hintavaihteluiden vaikutukset suurelta osin myyntihintoihinsa kohtuullisella viiveellä, eikä tästä ole aiheutunut olennaista tulonmenetystä Uponorille. Uponor suojautuu metallien ja muoviraaka-aineiden hintariskiä vastaan mahdollisuuksien mukaan sekä kiinteähintaisilla hankintasopimuksilla että finanssituotteilla. Pohjoismaissa Uponor hallitsee sähkön hintavaihteluriskiä jatkuvatoimisesti ja järjestelmällisesti rahoitusinstrumenteilla.

Komponenttien, raaka-aineiden ja palveluiden hankinnassa Uponorin tavoitteena on käyttää materiaaleja ja raaka-aineita, joilla on useampia toimittajia. Toimittajien edellytetään noudattavan Uponorin toimintaperiaatteita (Code of Conduct) ja puitesopimuksia. Mikäli toimittajia on vain yksi, pyritään siihen, että ko. toimittajalla on vähintään kaksi tuotantolaitosta, jotka valmistavat Uponorin käyttämiä hyödykkeitä. Uponorilla on käytössään materiaalien ja raaka-aineiden laadunvarmennusjärjestelmä sekä toimittajien hyväksymisprosessi.

Uponor hallitsee organisaatio- ja johtamisriskejä, kuten esimerkiksi henkilöstön vaihtuvuutta ja ikäjakauman vääristymistä, analysoimalla jatkuvasti henkilöresursseja ja varmistamalla, että organisaatorakenne tukee tehokasta toimintaa. Henkilöstön kehittämisohjelmat keskittyvät erityisesti johtamistaitojen kasvattamiseen monikulttuurisessa matriisiorganisaatiossa. Uponorin sisäiset henkilöstökyselyt tuottavat tärkeää tietoa mm. työntekijöiden sitoutumisesta, työtehtävien ja yrityksen tavoitteiden yhdenmukaisuudesta, työympäristöstä ja työmotivaatiosta. Kyselytuloksiin pohjautuvat toiminta- ja kehittämissuunnitelmat vaikuttavat myönteisesti työntekijöiden suoritukseen ja sitoutumiseen.

Digitaalinen aikakausi on nyt ja Uponor on astunut esineiden internetin (IoT) maailmaan tuomalla markkinoille älytuotteita. Kyberturvallisuuteen liittyviin riskeihin suhtaudutaan vakavasti ja kyberturvallisuutta ja tietoturvaa sekä niihin kohdistuvia mahdollisia uhkia seurataan jatkuvasti. Liiketoimintojen hallintaan käytetään useita IT-järjestelmiä, joista tärkeimmät ovat Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa käytetyt ERP-järjestelmät. Järjestelmien kriittisyyden analysoiminen ja riskien minimointiin liittyvät varautumisjärjestelyt sisältyvät suurimpien IT-järjestelmien käyttöönottoon ja elinkaaren hallintaan. Varautumisjärjestelyt kattavat esimerkiksi vikasietoisuuden, varmuuskopioinnit ja palautuksen suunnittelun ja testauksen. Tärkeimpien tietojärjestelmien palauttaminen onnettomuuden tai vikatilanteen jälkeen testataan kriittisten järjestelmien osalta kerran kahdessa vuodessa. IT-järjestelmiin liittyviä riskejä arvioidaan osana Uponorin riskienhallintaprosessia, jossa painotetaan erityisesti järjestelmien turvallisuutta. Uponorin tietojärjestelmät alistetaan säännöllisesti ulkopuolisen ammattilaisen suorittamalle arvioinnille. Tietojärjestelmien turvallisuutta parannetaan arvioinneista saadun palautteen perusteella. Lisäksi Uponorilla on jo useiden vuosien ajan ollut tietojärjestelmät osittain kattava vakuutus.

Uponor ilmoitti jo muutama vuosi sitten nolla- tai lähes nollatoleranssista koskien terveyttä, turvallisuutta, lakien noudattamista, säädöstenmukaisuutta ja ympäristöä uhkaavia riskejä. Uponor on jo pitkään huomionnut kestävä kehityksen haasteisiin liittyvät riskit ja myös mahdollisuudet. Elämme suurten mullistusten aikaa ja yksi koko planeettaamme koskevista muutoksista on ilmastonmuutos, joka todennäköisesti tuo mukanaan joukon aivan uudenlaisia riskejä. Uponorille ilmastoon ja puhtaaseen juomaveteen liittyvät riskit tarjoavat kuitenkin myös mahdollisuuden toteuttaa visiotamme rikastaa ratkaisuihimme ihmisten elämää ympäri maailman. Näihin ratkaisuihin kuuluvat esimerkiksi vettä säästävät, vedenlaatua parantavat ja energiaa säästävät tuotteet ja ratkaisut.

Uponor noudattaa ISO 9001 -laatu järjestelmää ja ISO 14001 -ympäristöjohtamisjärjestelmää, mikä parantaa tuotannon turvallisuutta ja tuottavuutta sekä vähentää ympäristövaikutuksia ja muita toiminnan riskejä. Saksan tuotantolaitoksissa alettiin soveltaa ISO 50001 -standardin mukaista energianhallintajärjestelmää, joka on tarkoitus ottaa käyttöön kaikissa Uponorin tuotantolaitoksissa vuoteen 2020 mennessä.

Projektiliiketoiminnassa Uponorin tavoitteena on myös hallita mm. projektikohtaisia aikataulutukseen ja kustannuksiin liittyviä riskejä. Tällaiset riskit pyritään mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon projekti- ja alihankkijasopimuksissa. Lisäksi henkilökunnan projektinhallintaosaamista vahvistetaan aktiivisesti.

Rahoitusriskit

Viime vuodet ovat osoittaneet, että huomattavatkin häiriöt rahoitusmarkkinoilla ovat mahdollisia varsin lyhyellä varoitusajalla. Näin ollen, vaikka tilanne tällä hetkellä on Uponorin kannalta varsin vakaa, voivat rahoituksen saatavuuteen liittyvät riskit olla tulevaisuudessa merkittäviä. Uponorin rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan riittävien luottolimiittireservien ja lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman avulla, sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa erilaisia rahoitusmuotoja ja useita hyvän luottoluokituksen omaavia vakavaraisia vastapuolia.

Konsernin maksuvalmiutta hallitaan tehokkailla kassanhallintaratkaisulla ja riskiä karttavalla sijoituspolitiikalla. Sijoituskohteina ovat ainoastaan matalariskiset kohteet, jotka ovat tarvittaessa muunnettavissa käteisvaroiksi nopeasti ja selkeään markkinahintaan.

Korkomuutokset vaikuttavat konsernin korkokuluihin ja kiinteähintaisten rahoituserien käypään arvoon. Korkoriskejä hallitaan käyttämällä sekä kiinteä- että vaihtuvakorkoisia rahoitusinstrumentteja.

Konsernin toiminnan kansainvälisyys altistaa konsernin eri valuuttojen välisille valuuttariskeille. Merkittävä osa liikevaihdosta syntyy muissa valuutoissa kuin euroissa. Tällöin kuitenkin tyypillisesti myös valtaosa ko. liikevaihtoon kohdistuvista kuluista on kyseessä olevassa paikallisessa valuutassa. Tämä vähentää oleellisesti liiketoiminnan valuuttariskiä. Konsernin rahoitusosasto vastaa konsernitason valuuttakurssiriskien hallinnasta ja suojaamisesta. Suojausinstrumentteina käytetään pääasiassa valuuttatermiineitä ja -optioita.

Uponor altistuu myös valuuttakurssien muunnos- eli translaatoriskille, joka ilmenee muunnettaessa euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden omapääoma euromääräiseksi. Uponorin suojauspolitiikan mukaisesti euroalueen ulkopuolisia tase-eriä ei suojata. Poikkeuksena tähän ovat nettoinvestoinneiksi luettavat sisäiset lainat, jotka on sisällytetty suojauslaskentaan. Suojautumisessa valuuttakurssiriskeiltä kumppaneiksi valitaan vain hyvän luottoluokituksen omaavia vakavaraisia pankkeja.

Vahinkoriskit

Vuoden 2017 päättyessä Uponorilla oli 15 tuotantolaitosta kymmenessä eri maassa ja lisäksi useita yksiköitä, joissa asennusvalmiit tuotteet kootaan. Konsernin liikevaihdosta merkittävä osa syntyy tuotteista, jotka on valmistettu näissä tuotantolaitoksissa. Konsernitasolla vahinko- ja keskeytysvakuutuksia ohjataan keskitetysti, minkä tavoitteena on kattava vakuutussuoja mahdollisten konerikko-, tulipalo- yms. riskien toteutumisesta aiheutuville taloudellisille vahingoille.

Toinen merkittävä vahinkoriski liittyy Uponorin valmistamien ja myymien tuotteiden tuotevastuuseen, joka on niin ikään vakuutettu keskitetysti konsernitasolla.

Uponor käynnisti vuonna 2015 koko konsernin kattavan tuotantoyksiköiden jatkuvuuden ja liiketoiminnan keskeytymisen analysointihankkeen, joka valmistui vuonna 2016. Analyysissä ei havaittu uusia, liiketoiminnan jatkuvuutta uhkaavia riskejä. Konsernin liiketoiminnan jatkuvuuden hallintaohjeet päivitettiin saatujen tulosten pohjalta ja otettiin käyttöön yksiköissä ja toiminnoissa vuosien 2016 ja 2017 aikana. Vahinko- ja keskeytysriskejä pyritään jo nyt ehkäisemään monin eri keinoin, kuten yksikkökohtaisilla jatkuvuussuunnitelmilla, henkilöstön turvallisuuskoulutuksella, tuotantolaitteiden säännöllisillä huolto-ohjelmilla ja varmistamalla tärkeimpien varaosien jatkuva saatavuus. Katkeamaton toimitusketju on jatkossakin yksi riskienhallinnan painopistealueista.

Oleellinen osa vahinko- ja keskeytysriskien ehkäisyssä ovat myös jatkuvat, säännölliset vakuutusyhtiöiden suorittamat tarkastus- ja koulutuskäynnit Uponorin tuotantolaitoksissa. Tarkastuksia voidaan tarvittaessa suorittaa myös alihankkijoiden tuotantolaitoksissa.

Riskienhallinta vuonna 2017

Vaikka markkinaolosuhteet monilla Uponorin päämarkkina-alueilla ovat parantuneet, markkinariskien seuranta ja hallinta olivat edelleen merkittävässä roolissa Uponorin riskienhallintatoimissa. Vuonna 2017 tärkeimmät tunnistetut riskit kartoitettiin keväällä ja syksyllä, ja toimintasuunnitelmat päivitettiin riskien hallitsemiseksi. Vuoden 2017 aikana Uponor arvioi yhteistyössä vakuutusyhtiöiden kanssa kuuden tuotantolaitoksensa riskienhallinnan valmiutta ja toimivuutta. Yleisarvosana yksiköiden riskienhallinnan tasosta oli hyvä tai erinomainen.

Uponorille tärkeillä hyödykemarkkinoilla ei vuonna 2017 koettu poikkeuksellisia hintapiikkejä eikä epätavallista markkinakehitystä. Muoviraaka-ainemarkkinoilla oli yksi merkittävä mutta lyhytkestoinen hintapiikki. Yhdysvaltain uuden presidentin astuessa virkaansa kuparin hinta nousi tuntuvasti. Näistä kummankaan vaikutus Uponorin toimintoihin ei ollut merkittävä. Pidemmällä aikavälillä kuparin korkea hinta saattaa jopa muodostua Uponorin tuotteille kilpailueduksi. Raaka-aineiden saatavuus oli yleisesti ottaen hyvä ja hinta muodostui tavanomaisten markkinamekanismien mukaan. Riskien minimoimiseksi Uponor lisäsi uusia raaka-ainetoimittajia hyväksytyjen toimittajien luetteloon. Keväällä 2017 Yhdysvalloissa koettiin raaka-aineeseen liittyviä tuotanto-ongelmia, jotka hetkellisesti aiheuttivat tuotannon pysähtymisen. Uponor kuitenkin onnistui ratkaisemaan ongelman ja tuotanto käynnistettiin uudelleen nopeasti.

Maailmantalouden tilanteen jatkuessa edelleen epävakana, huoli tulevaisuuden pankkirahoituksen saatavuudesta kohtuullisin ehdoin on edelleen varteenotettava. Turvataksaan pitkäaikaisrahoituksensa Uponor on hajauttanut rahoitustaan instrumenttien, maturiteettien, markkinoiden ja vastapuolien osalta. Mikäli rahoitus ei ole raha- tai pääomamarkkinoilta hankittua, vastapuolina käytetään ainoastaan hyvän luottoluokituksen omaavia vakavaraisia pankkeja ja rahoituslaitoksia. Kaikkiaan yhtiöllä on käytettävissään kahdenvälisiä luottolimiittejä yhteensä 200 miljoonan euron arvosta. Ne erääntyvät vuosina 2019 ja 2021.

Edellisvuosien tapaan on erityistä huomiota edelleen kiinnitetty myös myyntisaamisten ja luottoriskien valvontaan.

Maailmantalouden heilahtelut sekä kirjanpito- ja verotussäännösten muutokset ovat kasvattaneet yritysten veroriskejä. Tästä johtuen myös Uponorissa veroriskien hallinta pysyi tärkeänä osa-alueena. Uponor on ennakoivasti toteuttanut hyvää verohallintatapaa ja ottanut veroriskien arvioinnin selkeäksi osaksi riskienhallintaprosessiaan.

Uponor on mukana useissa oikeusprosesseissa eri maissa. Vuoden 2017 aikana ei toteutunut sellaisia riskejä eikä ollut vireillä oikeudenkäyntejä tai muita oikeudellisia tai viranomaistoimenpiteitä, joilla nykytiedon mukaan olisi ollut olennainen merkitys konsernille. Toisaalta Uponor Oyj ja sen tytäryhtiö Uponor Business Solutions Oy saivat korkeimmasta hallinto-oikeudesta päätökset valituksiin, jotka Uponor jätti tammikuussa 2016. Valitus koski konserniverokeskuksen vuonna 2011 tekemiä verotuksen oikaisupäätöksiä, jotka Uponorin mielestä ovat perusteettomia. Korkeimman hallinto-oikeuden molemmat vuosikirjaratkaisut olivat pääsääntöisesti myönteisiä Uponorille.

Konsernin riskienhallintaan liittyen Uponor on vahvistanut ja uudelleenjärjestänyt sisäisen valvonnan roolia vuonna 2017.

Hallinto ja tilintarkastus

Vuoden 2017 varsinainen yhtiökokous 20. maaliskuuta valitsi hallitukseen uudelleen yhden vuoden toimikaudeksi hallituksen nykyisen puheenjohtajan, Jorma Elorannan. Muut hallituksen jäsenet, eli Markus Lengauer, Eva Nygren, Annika Paasikivi ja Jari Rosendal, valittiin uudelleen lukuunottamatta Timo Ihamuotilaa, joka jäi pois hallituksesta ja jonka tilalle valittiin Pia Aaltonen-Forsell uudeksi hallituksen jäseneksi. Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin nyt 8. kerran peräkkäin KHT-yhteisö Deloitte Oy. Samassa yhteydessä päävastuulliseksi tilintarkastajaksi nimitettiin uudelleen KHT Jukka Vattulainen.

Uponor laatii erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä sekä palkka- ja palkkioselvityksestä. Ne ovat saatavilla tilinpäätöksen julkistuksen jälkeen yhtiön verkkosivuilla osoitteessa sijoittajat.uponor.fi > Hallinto > Hallinto- ja ohjausjärjestelmä.

Uponor noudattaa Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n vuonna 2015 antamaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia, mutta poikkeaa siitä suosituksen 15 osalta. Uponorin henkilöstö- ja palkitsemisvaliokunnassa on kaksi jäsentä suosituksessa mainitun kolmen sijasta. Uponor katsoo, että kaksi jäsentä riittää varmistamaan valiokunnan asiantuntemuksen. Lisäksi valiokunta voi tarvittaessa pyytää näkemyksiä valiokunnan ulkopuolisilta tahoilta.

Valiokunta toimii hallituksen valmistelu- ja tukielimenä. Kaikki olennaiset palkitsemiseen liittyvät asiat käsittelee yhtiön hallitus.

Osakepääoma ja osakkeet

Uponorin osakevaihto Nasdaq Helsinki -arvopaperipörssissä vuonna 2017 oli 35,1 (20,3) milj. kappaletta, yhteensä 545,5 (297,7) milj. euroa. Osakkeen kurssi vuoden 2017 lopussa oli 16,78 (16,51) euroa ja osakekannan markkina-arvo 1 228,4 (1 208,6) milj. euroa.

Vuoden päättyessä yhtiöllä oli 19 191 (16 113) osakkeenomistajaa. Ulkomainen omistus yhtiössä oli katsauskauden päättyessä 26,4 (26,1) prosenttia. Tarkemmat osakekohtaiset tiedot löytyvät tilinpäätöksestä.

Uponor Oyj:n osakepääoma vuonna 2017 oli 146 446 888 euroa ja osakkeiden lukumäärä 73 206 944. Näissä ei vuoden aikana tapahtunut muutoksia. Maaliskuun 20. päivänä yhdysvaltalaisen Franklin Resources, Inc:n, omistusosuus laski 4,97 prosenttiin.

Uponor tiedotti 20.5.2016 yhtiön hallituksen päätöksestä julistaa menetetyiksi 18.3.1998 ja 16.11.2004 tehtyjen rahastoantien nojalla annetut osakkeet, joita ei ole vastaanotettu 20.5.2017 mennessä. Kyseiset 842 osaketta myytiin julkisessa kaupankäynnissä 1.11.2017. Sillä, jolla on oikeus osakkeisiin, on oikeus myynnistä kertyneisiin varoihin, joista on vähennetty kehotuksesta ja myymisestä aiheutuneet kulut. Oikeudenhaltijoiden tulee esittää vaatimus varoista sekä luovuttaa osakekirjansa tai mahdolliset saantoselvitykset Nordea Bank AB (publ), Suomen sivuliikkeelle viimeistään 1.11.2021. Varat, joita ei ole nostettu neljän vuoden kuluessa myynnistä, lankeavat yhtiölle.

Hallituksen valtuutukset

Varsinainen yhtiökokous valtuutti 20.3.2017 hallituksen päättämään enintään 3,5 miljoonan oman osakkeen hankkimisesta. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättämiseen asti, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

Lisäksi hallitus valtuutettiin päättämään enintään 7,2 miljoonan uuden osakkeen antamisesta tai omien osakkeiden luovuttamisesta. Osakkeiden kokonaismäärä vastaa noin 9,8 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Valtuutus on voimassa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka. Uponor Oyj:n hallitus päätti 13.2.2017 luovuttaa yhtiön omia osakkeita osana yhtiön osakesidonnaista kannustinohjelmaa vuosille 2014–2016. Yhteensä 9 838 yhtiön hallussa olevaa osaketta luovutettiin kuudelle yhtiön avainhenkilölle.

Tarkemmat tiedot yhtiökokouksesta löytyvät yhtiön verkkosivuilta osoitteesta sijoittajat.uponor.fi > Hallinto > Yhtiökokous > Yhtiökokous 2017.

Omat osakkeet

Vuoden lopussa Uponorin hallussa oli 59 121 omaa osaketta, mikä vastaa noin 0,1 prosenttia osake- ja äänimäärästä.

Johdon osakeomistus

Yhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja sekä heidän yhtiön tiedossa olevat määräysvalta-yhteisönsä omistivat vuoden lopussa yhteensä 134 288 (139 173) Uponor-osaketta. Näiden osakkeiden osuus kaikista osakkeista ja osakkeiden yhteenlasketusta äänimäärästä oli 0,18 prosenttia.

Osakesidonnainen kannustinohjelma

Uponor Oyj:n hallitus on viime vuosina päättänyt useista, yhtiön johdolle tarkoitetuista pitkän aikavälin kannustinohjelmista. Yksityiskohtaiset tiedot suunnitelmista löytyy yhtiön sijoittajasivuilta.

Joulukuussa 2017 Uponor Oyj:n hallitus päätti jatkaa hallituksen vuonna 2014 hyväksymää yhtiön johdon suoriteperusteista osakekannustinohjelmaa. Uuden ohjelman kohderyhmään kuuluu noin 50 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Uusi ohjelma kattaa kalenterivuodet 2018–2020. Uuteen ohjelmaan mahdollisesti perustuva osakepalkkio maksetaan vuonna 2021.

Ohjelman tarkoituksena on jatkaa Uponorin johdon ja osakkeenomistajien tavoitteiden yhdenmukaistamista ja siten kasvattaa yrityksen arvoa, vahvistaa kannattavaa kasvua ja sitouttaa ohjelmaan osallistuvat johtajat yritykseen pitkäkestoisesti. Kilpailukykyinen kannustinohjelma palkitsee johtoa yhtiön strategisten kannattavuus- ja kasvutavoitteiden saavuttamisesta mahdollistaen yrityksen osakkeiden ansaitsemisen ja henkilökohtaisen osakemäärän kasvattamisen.

Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Uponor Oyj siirtyi 2. tammikuuta 2018 suurten yhtiöiden joukkoon Helsingin pörssissä.

Talotekniikka – Pohjois-Amerikka esitteli omakotimarkkinoille uuden Phyn Plus Smart Water Assistant + Shutoff - valvontajärjestelmän tammikuussa 2018. Uusi valvontajärjestelmä mittaa muutoksia rakennuksen putkiston vedenpaineessa ja pystyy havaitsemaan mahdolliset vuodot sekä suorittamaan hälytyksen. Järjestelmä tulee myyntiin Yhdysvalloissa keväällä 2018. Tavoitteena on lanseerata tuote Euroopassa vuonna 2019.

13. helmikuuta Uponor julkisti päätöksensä 10 miljoonan dollarin lisäinvestoinnista Phyniin, joka on älykkäitä vesiratkaisuja kehittävä yhteisyritys Belkin International –yhtiön kanssa. Uponorin investoinnin kokonaismäärä nousi näin 25 miljoonaan dollariin, jolla Uponor saa amerikkalaisesta Phyn LLC:stä ja eurooppalaisesta Phyn Oy:stä 50 prosentin omistusosuuden. Toisen puolikkaan omistaa Belkin. Yhteisyrityksenä Phyn raportoidaan Uponorin tilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä.

Lähiajan näkymät

Lokakuussa 2017 Uponor raportoi suotuisasta markkinakehityksestä vuoden kolmannella neljänneksellä ja arvioi markkinoiden vaimenevan vuoden loppua kohden ja kehityksen jatkuvan vuoden jälkipuoliskolla samankaltaisena kuin vuoden ensimmäisellä puoliskolla. Näin pääsääntöisesti tapahtuikin.

Makrotalouden kehitys Uponorin tärkeimmillä markkinoilla Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa jatkui koko vuoden 2017 ajan suhteellisen vahvana eikä havaittavissa ole mitään, mikä selvästi muuttaisi tilannekuvaa. Näkemystä tukevia tekijöitä ovat esimerkiksi työllisyyden kasvu, väestön demografinen kehitys, kestävän kehityksen vaatimukset, uudet teknologiat, kuten digitalisaatio ja asennusvalmiit ratkaisut, sekä kaupungistuminen. Näistä tekijöistä kaikki voivat osaltaan virittää talouskasvua ja auttaa luomaan vaurautta.

Viime vuosina Uponor on vahvistanut toimintojaan monin eri tavoin. Liiketoimintasegmentit toimivat aikaisempaa tehokkaammin ja niillä on kilpailukykyinen toimitusketju ja tuotantoverkosto. Myynti- ja markkinointiorganisaation uudelleenjärjestelyt on suoritettu ja painopiste on siirretty vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeita ja strategisia tavoitteitamme. Pohjois-Amerikassa rakennamme määrätietoisesti lisää kapasiteettia ja osaamista, jotta voimme vastata kasvaneeseen kysyntään ja purkaa viime vuosina kasvua hidastaneen pullonkaulan.

Uponor on sitoutunut ja tekee utterasti töitä ollakseen omalla alallaan digitalisaation ja kestävän kehityksen edelläkävijä. Yhtiö on jo tuonut markkinoille uusia ainutlaatuisia sovelluksia, esimerkiksi älykästä vesiteknologiaa.

Olettaen, että talouden kehitys ja poliittinen tilanne Uponorin päämarkkina-alueilla jatkuu häiriintymättä, Uponor antaa seuraavan ohjeistuksen vuodelle 2018:

Uponorin orgaanisen liikevaihdon ja vertailukelpoisen liikevoiton ilman valuuttakurssien vaikutusta odotetaan paranevan vuodesta 2017.

Konsernin investointien, lukuun ottamatta investointeja osakkeisiin, odotetaan pysyvän likimain samalla tasolla kuin vuonna 2017, lähinnä Pohjois-Amerikan tuotantokapasiteetin laajennushankkeen ansiosta.

Uponorin taloudellinen tulos on alttiina erilaisille strategisille, operatiivisille, taloudellisille, oikeudellisille, poliittiselle ja vahinkoriskeille. Näiden tarkempi riskianalyysi löytyy vuoden 2017 vuosikertomuksen kohdasta "Liiketoimintaan kohdistuvat riskit".

Uponor Oyj
Hallitus

KONSERNIN TALOUDELLISET TUNNUSLUVUT

	2017 IFRS	2016 IFRS	2015 IFRS	2014 IFRS	2013 IFRS
Konsernitulos (jatkuvat toiminnot), M€					
Liikevaihto	1 170,4	1 099,4	1 050,8	1 023,9	906,0
Toiminnan kulut	1 038,4	991,0	942,7	926,4	828,6
Poistot ja arvonalentumiset	39,2	41,6	39,1	36,5	33,0
Liiketoiminnan muut tuotot	3,1	4,2	2,4	2,4	0,8
Liikevoitto	95,9	71,0	71,4	63,4	50,2
Vertailukelpoinen liikevoitto	97,2	90,7	75,8	67,7	55,2
Rahoitustuotot ja -kulut	-5,4	-10,0	-8,9	-7,4	-7,1
Tulos ennen veroja	88,2	60,4	62,8	56,3	43,2
Tulos jatkuvista toiminnoista	65,4	41,5	37,1	36,3	27,1
Tilikauden tulos	65,4	41,9	36,9	36,0	26,8
Konsernitase, M€					
Pitkäaikaiset varat	305,2	312,5	274,8	253,7	249
Liikearvo	93,6	93,7	83,3	83,1	82,3
Vaihto-omaisuus	132,7	139,3	112,4	117,4	115,4
Rahavarat	107,0	16,3	49,2	60,2	53,7
Myyntisaamiset ja muut saamiset	227,3	205,7	188,1	167,4	160,6
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	280,2	263,3	248,0	231,1	219,7
Määräysvallattomien omistajien osuus	68,2	63,6	63,7	66,7	68,0
Varaukset	28,9	28,8	25,0	16,2	22,1
Pitkäaikaiset korolliset velat	176,6	158,2	91,2	126,3	136,4
Lyhytaikaiset korolliset velat	81,9	17,6	48,3	15,9	14,2
Korottomat velat	230,0	236,0	231,6	225,5	200,6
Taseen loppusumma	865,8	767,5	707,8	681,8	661,0
Muita tunnuslukuja					
Liikevoitto (jatkuvat toiminnot), %	8,2	6,5	6,8	6,2	5,5
Vertailukelpoinen liikevoitto (jatkuvat toiminnot), %	8,3	8,2	7,2	6,6	6,1
Tulos ennen veroja (jatkuvat toiminnot), %	7,5	5,5	6,0	5,5	4,8
Oman pääoman tuotto (ROE), %	19,4	13,1	12,1	12,3	10,8
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	16,3	14,1	15,5	14,2	12,5
Omavaraisuusaste, %	40,5	42,8	44,3	43,9	43,9
Nettovelkaantumisaste, %	43,5	48,8	29,3	27,6	33,7
Korolliset nettovelat, M€	151,5	159,5	91,3	82,0	96,9
- % liikevaihdosta	12,9	14,5	8,7	8,0	10,7
Liikevaihdon muutos, %	6,5	4,6	2,6	13,0	11,6
Vienti Suomesta, M€	45,1	47,6	55,5	55,5	43,3
Ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihto, M€	1 037,5	976,3	910,7	870,1	770,4
Ulkomaantoiminta yhteensä, M€	1 049,7	990,1	927,3	888,8	781,4
Henkilöstö 31.12.	4 075	3 868	3 735	3 982	4 141
Henkilöstö keskimäärin	3 990	3 869	3 842	4 127	3 649
Investoinnit (jatkuvat toiminnot), M€	63,4	50,7	50,1	35,7	33,9
- % liikevaihdosta	5,4	4,6	4,8	3,5	3,7

OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	2017 IFRS	2016 IFRS	2015 IFRS	2014 IFRS	2013 IFRS
Osakepääoma, M€	146,4	146,4	146,4	146,4	146,4
Osakemäärä 31.12., 1 000 kpl	73 207	73 207	73 207	73 207	73 207
Osakemäärä omilla osakkeilla oikaistuna, 1 000 kpl					
- vuoden lopussa	73 148	73 138	73 109	73 067	73 067
- keskimäärin	73 130	73 133	73 106	73 067	73 067
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä, M€	280,2	263,3	248,1	231,1	219,7
Osakevaihto, M€	545,5	297,7	384,1	229,3	179,3
Osakevaihto, 1 000 kpl	35 077	20 339	27 590	18 843	14 563
- keskimääräisestä lukumäärästä, %	48,0	27,8	37,7	25,8	19,9
Osakekannan markkina-arvo, M€	1 228,4	1 208,6	995,6	841,1	1 041,0
Oikaistu tulos per osake (laimennettu), €	0,83	0,58	0,51	0,50	0,38
Oma pääoma per osake, €	3,83	3,60	3,39	3,16	3,00
Osinko, M€	35,8 ¹⁾	33,6	32,2	30,7	27,8
Osinko per osake, €	0,49 ¹⁾	0,46	0,44	0,42	0,38
Efektiviinen osinkotuotto, %	2,9	2,8	3,2	3,7	2,7
Osinko per tulos, %	59,0	79,3	86,3	84,0	100,0
PE-luku	20,2	28,5	26,7	23,0	37,4
Osakkeiden antikorjatut vaihtokurssit, €					
- ylin	17,79	17,35	17,30	14,94	15,85
- alin	13,30	11,13	10,42	9,11	9,65
- keskimääräinen	15,55	14,64	13,92	12,17	12,31

Tunnuslukujen laskentaperusteet on esitetty sivulla 22.

Taulukon huomautukset:

1) hallituksen ehdotus

Keskimääräisessä osakemäärässä on otettu huomioon ostettujen omien osakkeiden vaikutus.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto (ROE), %	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} - \text{tuloverot}}{\text{Oma pääoma, keskiarvo}}$	x 100
Sijoitetun pääoman tuotto (ROI), %	=	$\frac{\text{Tulos ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{korottomat velat, keskiarvo}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}}$	x 100
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Oma pääoma}}$	x 100
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat – rahavarat ilman sidottuja rahavaroja	
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva kauden tulos}}{\text{Tilikauden keskimääräinen osakeantioikaistu osakemäärä ilman omia osakkeita}}$	
Oma pääoma/osake	=	$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakeantioikaistu osakemäärä vuoden lopussa}}$	
Osinko/tulos	=	$\frac{\text{Osinko per osake}}{\text{Tulos per osake}}$	x 100
Efektiivinen osinkotuotto	=	$\frac{\text{Osinko per osake}}{\text{Osakekurssi tilikauden päättyessä}}$	x 100
Hinta/voittosuhte, P/E	=	$\frac{\text{Osakekurssi tilikauden päättyessä}}{\text{Tulos per osake}}$	
Osakekannan markkina-arvo	=	Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa x viimeinen kaupantekokurssi	
Osakkeen keskiarvo	=	$\frac{\text{Osakkeiden euro-määräinen vaihto}}{\text{Osakkeiden kpl-määräinen vaihto}}$	
Bruttokate %	=	$\frac{\text{Bruttokate}}{\text{Liikevaihto}}$	x 100
Liikevoitto %	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Liikevaihto}}$	x 100
Vertailukelpoinen bruttokate %	=	$\frac{\text{Bruttokate} - \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Liikevaihto}}$	x 100
Vertailukelpoinen liikevoitto %	=	$\frac{\text{Liikevoitto} - \text{vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät}}{\text{Liikevaihto}}$	x 100

KONSERNIN LAAJA TULOSLASKELMA

	Liite	2017	2016
Jatkuvat toiminnot			
Liikevaihto	2	1 170,4	1 099,4
Hankinnan ja valmistuksen kulut		776,3	723,4
Bruttokate		394,1	376,0
Liiketoiminnan muut tuotot	4	3,1	4,2
Varastointimenot		33,2	34,6
Myynnin ja markkinoinnin kulut		190,3	190,1
Hallinnon kulut		53,4	58,9
Liiketoiminnan muut kulut	4	24,4	25,6
Kulut		301,3	309,2
Liikevoitto	2	95,9	71,0
Rahoitustuotot	7	14,7	10,4
Rahoituskulut	7	20,1	20,4
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		-2,3	-0,6
Tulos ennen veroja		88,2	60,4
Tuloverot	8	22,8	18,9
Tulos jatkuvista toiminnoista		65,4	41,5
Lopetetut toiminnot			
Lopetettujen toimintojen tulos		0,0	0,4
Tilikauden tulos		65,4	41,9
Muut laajan tuloksen erät			
Erät joita ei siirretä tulosvaikutteisiksi			
Etuuspohjaisten eläkkeiden uudelleenarvostus, verojen jälkeen		-0,4	1,4
Erät jotka voidaan siirtää myöhemmin tulosvaikutteisiksi			
Muuntoerot		-13,2	2,1
Rahavirran suojaukset, verojen jälkeen		1,2	1,4
Nettoinvestoinnin suojaus		1,7	0,2
Kaudelle kirjatut laajan tuloksen erät, verojen jälkeen		-10,7	5,1
Tilikauden laaja tulos		54,7	47,0
Kauden tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		60,5	42,2
Määräysvallattomille omistajille		4,9	-0,3
Kauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		50,1	47,1
Määräysvallattomille omistajille		4,6	-0,1
Osakekohtainen tulos, €	9	0,83	0,58
- Jatkuvat toiminnot		0,83	0,57
- Lopetetut toiminnot		-	0,01
Osakekohtainen tulos laimennettuna, €		0,83	0,58
- Jatkuvat toiminnot		0,83	0,57
- Lopetetut toiminnot		-	0,01

KONSERNITASE

Varat	Liite	31.12.2017	31.12.2016
Pitkäaikaiset varat			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		14,2	15,8
Liikearvo		93,6	93,7
Asiakassuhteet		5,9	8,3
Teknologia		0,7	0,8
Muut aineettomat hyödykkeet		1,6	0,3
Keskeneräiset hankinnat		0,0	0,1
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	10	116,0	119,0
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet		14,3	15,4
Rakennukset ja rakennelmat		77,8	71,8
Koneet ja kalusto		112,0	100,9
Muut aineelliset hyödykkeet		16,6	14,5
Keskeneräiset hankinnat		31,5	38,3
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	11	252,2	240,9
Arvopaperit ja pitkäaikaiset sijoitukset			
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	13	9,5	13,3
Muut osakkeet ja osuudet	14	0,2	0,3
Pitkäaikaiset saamiset	15	10,5	21,1
Arvopaperit ja pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä		20,2	34,7
Laskennalliset verosaamiset	20	10,4	11,6
Pitkäaikaiset varat yhteensä		398,8	406,2
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	16	132,7	139,3
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset		171,8	165,8
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset		19,5	6,0
Siirtosaamiset		3,4	4,4
Muut saamiset		32,6	29,5
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	17	227,3	205,7
Rahavarat	18	107,0	16,3
Lyhytaikaiset varat yhteensä		467,0	361,3
Varat yhteensä		865,8	767,5

KONSERNITASE

	Liite	31.12.2017	31.12.2016
Oma pääoma ja velat			
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	19		
Osakepääoma		146,4	146,4
Ylikurssirahasto		50,2	50,2
Muut rahastot		1,7	0,5
Kertyneet muuntoerot		-10,4	0,9
Kertyneet voittovarot		31,8	23,1
Tilikauden tulos		60,5	42,2
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		280,2	263,3
Määräysvallattomien omistajien osuus		68,2	63,6
Oma pääoma yhteensä		348,4	326,9
Velat			
Pitkäaikaiset velat			
Korolliset velat	23	176,6	158,2
Työsuhde-etuuksiin liittyvät veloitteet	21	24,3	24,8
Varaukset	22	7,1	8,9
Laskennallinen verovelka	20	7,9	11,8
Muut pitkäaikaiset velat		0,1	0,4
Pitkäaikaiset velat yhteensä		216,0	204,1
Lyhytaikaiset velat			
Korolliset velat	23	81,9	17,6
Ostovelat		77,0	76,2
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verovelat		5,8	5,8
Varaukset	22	21,8	19,9
Muut lyhytaikaiset velat	24	114,9	117,0
Lyhytaikaiset velat yhteensä		301,4	236,5
Velat yhteensä		517,4	440,6
Oma pääoma ja velat yhteensä		865,8	767,5

KONSERNIN RAHAVIRTALASKELMA

	Liite	1.1. - 31.12. 2017	1.1. - 31.12. 2016
Liiketoiminnan rahavirta			
Tulorahoitus			
Tilikauden tulos		65,4	41,9
Oikaisuerät:			
Poistot		39,2	41,6
Osinkotulot		0,0	0,0
Tuloverot		22,8	18,9
Korkotuotot		-0,2	-0,2
Korkokulut		3,8	4,8
Liiketoimintojen ja käyttöomaisuuden myyntivoitot/-tappiot		-2,3	-1,0
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksesta		2,3	0,6
Muut rahavirran oikaisuerät		10,8	-1,3
Tulorahoitus		141,8	105,3
Nettokäyttöpääoman muutos			
Saamiset		-18,2	-7,5
Vaihto-omaisuus		1,5	-19,9
Korottomat velat		9,5	10,8
Nettokäyttöpääoman muutos		-7,2	-16,6
Maksetut verot		-29,5	-24,9
Maksetut korot		-3,8	-4,1
Saadut korot		0,2	0,2
Liiketoiminnan rahavirta		101,5	59,9
Investointien rahavirta			
Liiketoimintojen hankinnat	3	-	-31,4
Yhteisyritysten hankinta		-	-13,5
Käyttöomaisuusinvestoinnit		-63,4	-50,7
Käyttöomaisuuden myyntituotot		3,7	3,4
Saadut osingot		0,2	0,4
Myönnetyt lainat		0,0	0,0
Investointien rahavirta		-59,5	-91,8
Rahavirta ennen rahoitusta		42,0	-31,9
Rahoituksen rahavirta			
Lainojen nostot		159,5	97,3
Lainojen takaisinmaksut		-59,6	-58,8
Lyhytaikaisten lainojen muutokset		-16,2	-5,4
Osingonjako		-33,6	-32,2
Rahoitusleasingisopimukset		-1,1	-1,1
Rahoituksen rahavirta		49,0	-0,2
Rahavarojen muuntoerot		-0,3	0,2
Rahavarojen muutos		90,7	-31,9
Rahavarat 1.1.		16,3	48,2
Rahavarat 31.12.		107,0	16,3
Muutos taseen mukaan	18	90,7	-31,9

LASKELMA OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSISTA

	Osake- määrä, ulkona olevat (1 000)	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Muut rahastot	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	Suojaus- rahasto	Omat osakkeet	Kertyneet muuntoerot	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma	Määräys- valittomien omistajien osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2017	73 138	146,4	50,2	1,7	0,1	-1,3	-0,5	0,9	65,8	263,3	63,6	326,9
Tilikauden laaja tulos						1,2		-11,3	60,2	50,1	4,6	54,7
Maksutut osingot									-33,6	-33,6		-33,6
Osakepalkkio-ohjelma	10						0,1		0,3	0,4		0,4
Oma pääoma 31.12.2017	73 148	146,4	50,2	1,7	0,1	-0,1	-0,4	-10,4	92,7	280,2	68,2	348,4
Oma pääoma 1.1.2016	73 109	146,4	50,2	1,6	0,1	-2,7	-0,7	-1,8	54,9	248,0	63,7	311,7
Tilikauden laaja tulos						1,4		2,7	43,0	47,1	-0,1	47,0
Maksutut osingot									-32,2	-32,2		-32,2
Sirrot rahastojen välillä				0,1					-0,1	-		-
Osakepalkkio-ohjelma	29						0,2		0,2	0,4		0,4
Muut oikalsut									0,0	0,0		0,0
Oma pääoma 31.12.2016	73 138	146,4	50,2	1,7	0,1	-1,3	-0,5	0,9	65,8	263,3	63,6	326,9

Lisätietoja, kts liite 19.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Yrityksen perustiedot

Uponor on kansainvälisesti toimiva talo- ja yhdyskuntateknisiä ratkaisuja tarjoava teollisuuskonserni. Konsernin segmenttirakenne muodostuu liiketoimintojen ja maantieteellisten alueiden pohjalta määritellyistä kolmesta raportoitavasta segmentistä, jotka ovat Talotekniikka – Eurooppa; Talotekniikka – Pohjois-Amerikka sekä Uponor Infra. Segmenttien riskit ja tuotot eroavat markkina- ja liiketoimintaympäristön, tuotetarjonnan, palveluiden sekä asiakasrakenteen osalta. Liiketoiminnan johto, valvonta ja raportointirakenteet on ryhmitelty liiketoimintasegmenttien mukaisesti.

Konsernin emoyritys on Uponor Oyj. Uponor Oyj:n kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity osoite on:

Uponor Oyj
PL 37, Äyritie 20
01511 Vantaa
Puh. 020 129 211, faksi 020 129 2841

Jäljennös konsernitilinpäätöksestä on saatavissa verkko-osoitteesta <http://sijoittajat.uponor.fi> tai tilattavissa konsernin emoyhtiön yllämainitusta osoitteesta.

Uponor Oyj:n hallitus on hyväksynyt kokouksessaan 15.2.2018 tämän tilinpäätöksen julkistettavaksi. Suomen osakeyhtiölain mukaan osakkeenomistajilla on mahdollisuus hyväksyä tai hylätä tilinpäätös sen julkistamisen jälkeen pidettävässä yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksella on mahdollisuus tehdä päätös tilinpäätöksen muuttamisesta.

Laatimisperusta

Uponor-konsernin konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti. Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu 31.12.2017 voimassa olevia IAS- ja IFRS-standardeja sekä niiden SIC- ja IFRIC-tulkintoja. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan Suomen kirjanpitolaisissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä EU:n IAS-asetuksessa N:o 1606/2002 säädetyn menettelyn mukaisesti EU:ssa sovellettaviksi hyväksytyistä standardeista ja niistä annettuja tulkintoja. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot ovat myös suomalaisten, IFRS-säännöksiä täydentävien kirjanpito- ja yhteisölaainsäädäntövaatimusten mukaiset. Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina (M€) ja ne perustuvat liiketapahtumien alkuperäisiin hankintamenoihin, ellei alla esitetyissä laskentaperiaatteissa ole toisin mainittu.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää konsernin johdolta tiettyjen arvioiden tekemistä ja tietoa harkintaan perustuvista ratkaisuista. Nämä vaikuttavat varojen ja velkojen määrään taseessa, ehdollisten varojen ja velkojen esittämiseen tilinpäätöksessä sekä tilikauden tuottoihin ja kuluihin. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Arviot perustuvat johdon tämänhetkiseen parhaaseen näkemykseen, ja siksi on mahdollista, että toteutumat poikkeavat käytetyistä arvoista.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiön Uponor Oyj:n lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa emoyhtiöllä on omistuksensa perusteella suoraan tai tytäryhtiöidensä kanssa yli puolet äänivallasta. Tytäryhtiöiksi katsotaan kaikki yhtiöt, joiden osakekannan äänimäärästä Uponor Oyj omistaa joko suoraan tai välillisesti enemmän kuin 50 % tai joissa sillä muuten on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista taloudellisen hyödyn saamiseksi sen toiminnasta. Vuoden aikana hankitut tai perustetut tytäryhtiöt on otettu mukaan siitä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan. Myydyt yhtiöt ovat mukana tuloslaskelmassa siihen saakka, kun määräysvalta lakkaa.

Keskinäinen osakeomistus eliminoidaan hankintamenomenetelmällä. Hankintamenomenetelmän mukaan hankitun yhtiön varat ja velat arvostetaan käypiin arvoihin hankintahetkellä, ja se osa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden hankitun yrityksen nettovarallisuuden käyvästä arvosta on liikearvoa. IFRS 1 -standardin salliman helpotuksen mukaisesti IFRS-siirtymispäivää (1.1.2004) aikaisempia yrityshankintoja ei ole oikaistu IFRS-periaatteiden mukaisiksi, vaan liikearvo vastaa suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaista kirjanpitoarvoa. Konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat, saamiset, velat, realisoitumattomat sisäiset katteet ja konsernin sisäiset osingot eliminoidaan konsernitilinpäätöksessä.

Osakkuusyhtiöt ovat yrityksiä, joissa konsernilla on 20–50 % osakekannan äänimäärästä tai joissa konserni käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa. Yhteisyritykset ovat järjestelyjä, joissa määräysvalta on jaettu toisen yhtiön kanssa. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä, joissa konsernilla ei ole yli 50 % osakekannan äänimäärästä tai joissa konserni ei käytä huomattavaa vaikutusvaltaa, on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tilikauden tuloksesta on laskettu konsernin omistuksen mukaisesti ja esitetään

tuloslaskelmassa erikseen. Jos konsernin osuus osakkuus- tai yhteisyrityksen tappiosta ylittää sen kirjanpitoarvon, osuutta ei yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuus- tai yhteisyrityksen velvoitteiden täyttämiseen. Yhteisyritykset, joissa konsernilla on yli 50 % osakekannan äänimäärästä tai joissa konserni käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa, on yhdistetty konsernitiilinpäätökseen hankintamenomenetelmän mukaisesti.

Ulkomaan rahan määräiset erät ja valuuttakurssimuutokset

Kukin yhtiö muuntaa omassa kirjanpidossaan päivittäiset valuuttamääräiset tapahtumat toimintavaiheen määräisiksi tapahtumapäivän valuuttakurssia käyttäen. Tilinpäätöksissä valuuttamääräiset monetariset erät muunnetaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakursseja. Normaaliin liiketoimintaan liittyvät kurssierot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuina, kun taas rahoitukseen liittyvät kurssierot esitetään rahoituksen kurssieroissa.

Konsernitiilinpäätöksessä ulkomaisten tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu euroiksi raportointikauden keskimääräisen mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssia käyttäen. Tästä aiheutunut muuntoero sekä tytäryhtiöiden omien pääomien muuntamisesta aiheutuneet muut muuntoerot esitetään omassa pääomassa erillisenä eränä. Lisäksi emoyhtiön ulkomaisille tytäryhtiöille antamien omaa pääomaa korvaavien lainojen kurssierot on käsitelty muuntoerona konsernitiilinpäätöksessä. Tytäryhtiöiden myyntien ja lopettamisten sekä olennaisten pääomapalautusten yhteydessä realisoituneet muuntoerot tuloutetaan konsernin laajaan tuloslaskelmaan.

Keskeisiä euron kursseja

	Kauden lopussa		Keskimäärin	
	2017	2016	2017	2016
USD	1,1993	1,0541	1,1370	1,1032
SEK	9,8438	9,5525	9,6464	9,4713
CAD	1,5039	1,4188	1,4725	1,4589
DKK	7,4449	7,4344	7,4390	7,4451
NOK	9,8403	9,0863	9,3717	9,2626
RUB	69,3920	64,3000	66,1795	73,3091

Myytävänä olevat omaisuuserät ja lopetetut toiminnot

Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät sekä lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät luokitellaan myytävänä olevaksi, kun yritys yksittäisen suunnitelman mukaisesti päättää luopua erillisestä, merkittävästä liiketoimintayksiköstä, jonka varat, velat ja taloudellinen tulos voidaan erottaa toiminnallisesti ja taloudellista raportointia varten (rahavirtaa tuottava yksikkö). Myytävänä oleva pitkäaikainen omaisuuserä esitetään erillisenä eränä konsernin taseessa. Lopetetun toiminnon tulos sekä toiminnon lopettamisesta syntyvä voitto tai tappio esitetään erillisenä eränä konsernin tuloslaskelmassa. Lopetettuun toimintoon liittyvät omaisuuserät arvostetaan kirjanpitoarvoon tai sitä alemman käypään arvoon. Poistot näistä omaisuuseristä lopetetaan luokitteluhetkellä. Konsernilla ei ole myytäväksi luokiteltuja omaisuuseriä tilinpäätöshetkellä eikä vertailukautena. Konsernin lopetetuissa toiminnoissa on esitetty kuluja liittyen vuonna 2008 myytyyn Irlannin kunnallistekniseen liiketoimintaan; Irlannin tytäryhtiö likvidoitui vuonna 2016.

Tuloutusperiaate

Tuotteiden myynnistä saadut tuotot kirjataan, kun myytyjen tuotteiden omistukseen liittyvät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle sovittujen toimitusehtojen mukaisesti eikä konsernilla enää ole tuotteiden hallinto-oikeutta tai todellista määräysvaltaa. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelut on suoritettu. Liikevaihtoa laskettaessa myyntituottoja oikaistaan väliiisillä veroilla, annetuilla alennuksilla sekä valuuttamääräisten myyntien kurssieroilla. Yhtiöt joissa on projektiliiketoimintaa tulouttavat keskeneräiset pitkäaikaiset toimitukset valmistusasteen mukaisesti, kun hankkeen lopputulos voidaan arvioida luotettavasti. Valmistusastetta mitataan syntyneiden kustannusten osuudella hankkeen arvioiduista kokonaiskustannuksista.

Tutkimus ja tuotekehitys

Tutkimusmenot kirjataan kuluksi toteutumishetkellä ja ne sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Tuotekehitykseen menot kirjataan myös kuluksi toteutumishetkellä, elleivät tuotekehitysmenojen taseeseen aktivoinnin edellytyksenä olevat kriteerit täyty. Tuotekehitykseen aktivoidaan aineettomina hyödykkeinä taseeseen ja poistetaan taloudellisen vaikutusajan kuluessa, kun tuotteesta odotetaan saatavan vastaista taloudellista hyötyä ja tietyt muut kriteerit, kuten tuotteen tekninen toteutettavuus ja kaupallinen hyödynnettävyys, ovat varmistuneet. Konsernilla ei ole aktivoituja tuotekehitysmenoja.

Eläkejärjestelyt

Konsernin eläkejärjestelyt noudattavat eri maiden paikallisia sääntöjä ja käytäntöjä. Niiden määrät perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin tai vakuutusyhtiöiden suoriin veloituksiin. Konsernilla on maksu- ja etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä.

Maksupohjaisissa järjestelyissä eläkemaksut suoritetaan vakuutusyhtiöille, jonka jälkeen konsernilla ei ole enää muita maksuvelvoitteita. Maksupohjaisiin eläkejärjestelyihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä tilikaudella, jota veloitus koskee.

Etuuspohjaisista järjestelyistä taseen eläkevastuuna esitetään tulevien eläkemaksujen nykyarvo tilinpäätöspäivänä vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen tilinpäätöspäivän käyvällä arvolla. Eläkevelvoite määritetään käyttäen ennakoituun etuusosoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (Projected Unit Credit Method). Eläkevelvoitteiden nykyarvoa laskettaessa käytetään diskonttaus korkona yritysten liikkeellelaskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinatuottoa tai valtion velkasitoumusten korkoa. Eläkemenot etuuspohjaisista järjestelyistä kirjataan kuluksi jaksottamalla kustannukset työntekijöiden keskimääräiselle palvelusajalle.

Kauden työsuoritukseen perustuva meno (eläkemeno) ja etuuspohjaisen järjestelyn nettokorko kirjataan tulosvaikutteisesti ja esitetään työsuhte-etuuksista aiheutuviin kuluihin. Etuuspohjaisen nettovelan (tai omaisuuserän) uudelleen määrittämisestä aiheutuvat erät, mm. vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä järjestelyyn kuuluvien varojen tuotto, kirjataan muihin laajan tuloksen eriin sillä tilikaudella, jona ne syntyvät.

Liikevoitto

Liikevoitto on tuloslaskelman erä, joka saadaan, kun liikevaihdosta vähennetään varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvat menot.

Vieraan pääoman menot

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Lainojen hankinnasta välittömästi johtuvat transaktiomenot, jotka liittyvät selkeästi tiettyyn lainaan, sisällytetään lainan alkuperäiseen jaksotettuun hankintamenuun ja jaksotetaan korkokuluksi efektiivisen koron menetelmää käyttäen. Aineelliseen käyttöomaisuuteen kuuluvien, pitkää rakennusaikaa edellyttävien hankkeiden rakennusaikaiset korot aktivoidaan käyttöomaisuuteen sitä mukaan kuin investointi saatetaan käyttötarkoituksensa mukaiseen käyttökuuntoon ja osaksi käyttöomaisuutta.

Tuloverot

Konsernin tuloslaskelman veroihin kirjataan konserniyhtiöiden tilikausien tuloksia vastaavat suoriteperusteiset verot, jotka perustuvat kunkin yhtiön paikallisen verosäännösten mukaisesti laskettuun verotettavaan tuloon. Tuloslaskelman veroihin kirjataan myös aikaisempien tilikausien verojen oikaisu sekä laskennallisten verojen muutokset. Laskennallinen veroelka tai -saaminen lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä väliaikaisista eroista käyttäen tilinpäätöshetkellä hyväksytyjä verokantoja. Laskennallinen verosaaminen kirjataan siihen määrään asti, joka todennäköisesti on käytettävissä tulevien tilikausien verotettavaa tuloa vastaan.

Aineettomat hyödykkeet

Liikearvo

Liikearvo sisältää tulevia taloudellisia hyötyjä omaisuuseristä, joita konserni ei yritystensä yhteydessä voi määrittää ja kirjata erikseen. Liikearvo lasketaan hankintamenon ja hankitun yhtiön nettovarallisuuden käyvän arvon erotuksena hankintahetkellä. Liikearvot on kohdistettu liiketoimintasegmenteille. Liikearvosta ei tehdä poistoja, mutta sille tehdään arvonalentumistesti vuosittain. Konserniyksikön lopettamisesta tai myymisestä aiheutuvat voitot ja tappiot sisältävät myytyyn yksikköön liittyvän liikearvon määrän.

Muut aineettomat hyödykkeet

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyvät tavaramerkit, patentit, tekijänoikeudet, ohjelmistojen lisenssit ja asiakkuudet. Aineettomat hyödykkeet on kirjattu taseessa alkuperäiseen hankintamenuunsa vähennettynä kertyneillä poistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet

Konserniyhtiöiden aineellinen käyttöomaisuus on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenuunsa vähennettynä kertyneillä poistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalentumisilla. Aineelliseen käyttöomaisuuteen kuuluvien, pitkää rakennusaikaa edellyttävien hankkeiden rakennusaikaiset korot aktivoidaan käyttöomaisuuteen sitä mukaan kuin investointi saatetaan käyttötarkoituksensa mukaiseen käyttökuuntoon ja osaksi käyttöomaisuutta.

Tavanomaiset korjaus- ja kunnossapitomenot kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla ne ovat syntyneet. Uudistus- ja perusparannushankkeiden menot lisätään taseen kirjanpitoarvoon silloin, kun on todennäköistä, että yritykselle koituu taloudellista hyötyä yli olemassa olevan hyödykkeen alun perin arvioidun tuottotason.

Käyttöomaisuuden luovutuksista, myynneistä tai käytöstä poistamisista johtuvat voitot ja tappiot lasketaan saatujen nettotuottojen ja tasearvon erotuksena. Myyntivoitot esitetään liiketoiminnan muina tuottoina ja myyntitappiot liiketoiminnan muina kuluina.

Poistot

Konserniyhtiöiden aineettomat hyödykkeet ja aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet on arvostettu taseessa alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä kertyneillä tasapoistoilla taloudellisen vaikutusajan kuluessa sekä mahdollisilla arvonalennuksilla. Maa-alueista ei tehdä poistoja, koska niillä ei katsota olevan taloudellista vaikutusaikaa. Muiden omaisuusryhmien arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

	<u>vuotta</u>
Rakennukset	20 - 40
Tuotantokoneet ja -laitteet	8 - 12
Muut koneet ja laitteet	3 - 15
Konttori- ja myymäläkalusto	5 - 10
Kuljetusvälineet	5 - 7
Aineettomat hyödykkeet	3 - 10

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkastetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Julkiset avustukset

Aineellisen ja aineettoman käyttöomaisuuden hankintaan liittyvät yhtiön saamat avustukset vähennetään hyödykkeen hankintamenoista ja kirjataan tuloslaskelmaan pienentämään hyödykkeestä kirjattavia poistoja. Muut yhtiön saamat avustukset kirjataan tuloslaskelmaan tuottoina niille tilikausille, joilla avustuksia vastaavat kulut syntyvät. Tällaiset avustukset esitetään avustuksen kohteeseen liittyvien kulujen vähennyksenä.

Aineettomien hyödykkeiden ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden arvon alentuminen

Omaisuuksien tasearvoja arvioidaan jatkuvasti mahdollisen arvonalentumisen selvittämiseksi. Jos arvonalentumiseen viittaavia tekijöitä ilmenee, arvioidaan kyseessä olevasta omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuuserän käypä arvo vähennettynä luovutuksesta aiheutuneilla menoilla tai sitä korkeampi käyttöarvo. Käyttöarvoa määritettäessä kyseessä olevan omaisuuserän kerryttämät arvioidut vastaiset nettorahavirrat diskontataan nykyarvoonsa. Diskonttaus perustuu sellaiseen korkotasoon, joka kuvastaa kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä tuottovaatimusta ennen veroja. Arvonalentumista tarkastellaan rahavirtaa tuottavien yksikköjen tasolla. Rahavirtaa tuottava yksikkö on pääosin muista yksiköistä riippumaton ja sen rahavirrat on erotettavissa muista rahavirroista.

Arvonalentuminen kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan. Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin paitsi liikearvoon liittyvä arvonalentumistappio perutaan siinä ja vain siinä tapauksessa, että viimeisimmän arvonalentumistappion kirjaamisen jälkeen on tapahtunut muutos arvioissa, joita on käytetty määritettäessä omaisuuserästä kerrytettävissä olevaa rahamäärää. Arvonalennusta ei kuitenkaan peruuteta yli sen tasearvon, joka oli voimassa ennen aiempien tilikausien arvonalennuskirjauksia. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta.

Liikearvot testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta vähintään kerran vuodessa. Jos merkkejä alaskirjausriskistä havaitaan, suoritetaan testaus useammin.

Vuokrasopimukset

Vuokrasopimukset, joissa konsernille siirtyy olennainen osa hyödykkeen omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista, luokitellaan rahoitusleasingisopimuksiksi. Ne merkitään taseessa aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Vuokratut hyödykkeet arvostetaan niiden käypään arvoon vuokrasopimuksen alkamisajankohtana tai sitä alempaan vähimmäisvuokrien nykyarvoon. Vastaavat leasingvuokravastuut, joista vähennetään rahoituskustannukset, sisältyvät korollisiin velkoihin. Rahoituksen korko kirjataan tuloslaskelmaan leasingisopimuksen voimassaoloaikana. Rahoitusleasingisopimuksella hankitusta hyödykkeestä tehdään poistot hyödykkeen taloudellisen vaikutusajan tai sitä lyhemmän vuokra-ajan kuluessa.

Vuokrasopimukset, joissa olennainen osa hyödykkeen omistukselle ominaisista riskeistä ja eduista jää vuokralle antajalle, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Niiden vuokrat merkitään kuluksi tuloslaskelmaan vuokra-ajan kuluessa.

Konsernin vuokralle antamat hyödykkeet, joiden omistamiselle ominaiset riskit ja hyödyt ovat siirtyneet olennaisilta osilta vuokralle ottajalle, käsitellään rahoitusleasingisopimuksina ja kirjataan taseeseen saamisena. Saaminen kirjataan nykyarvoon. Konsernilla ei ole vuokralle annettuja hyödykkeitä.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu FIFO-periaatteen mukaan laskettuun hankintamenoon tai sitä alempaan nettorealisointiarvoon. Nettorealisointiarvo on vaihto-omaisuushyödykkeestä tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava hinta vähennettynä sen valmiiksi saattamisella sekä myyntikustannuksilla. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintameno sisältää muuttuvien kulujen lisäksi niille kohdistetun osuuden valmistuksen välillisistä kustannuksista.

Varaukset

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite, josta vapautuminen todennäköisesti edellyttää taloudellista suoritusta tai aiheuttaa oikeudellisen menetyksen, ja tämän veloitteen määrä on luotettavasti arvioitavissa. Varauksina voivat olla muun muassa ympäristövaraukset, takuuvaukset, uudelleenjärjestelymenot sekä tappiolliset sopimukset. Varausten muutokset sisältyvät tuloslaskelmassa kyseisten kulujen ryhmään. Varausten määriä arvioidaan jokaisena tilinpäätöspäivänä ja niiden määriä muutetaan vastaamaan parasta arviota tarkasteluhetkellä.

Ehdolliset varat ja velat

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman toteutuessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuveloitteen täyttymistä tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

Rahavarat

Rahavarat sisältävät käteisvarat, lyhytaikaiset pankkitalletukset sekä muut lyhytaikaiset, erittäin likvidit sijoitukset, jotka erääntyvät kolmen kuukauden kuluessa. Rahavarat arvostetaan taseessa hankintamenoon. Käytössä oleva pankkitiliin luottolimiitti kirjataan lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Rahoitusvarat

Rahoitusvarat luokitellaan seuraaviin ryhmiin: tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat, eräpäivään asti pidettävät sijoitukset, lainat ja muut saamiset ja myytävissä olevat rahoitusvarat. Rahoitusvarojen myynnit ja ostot huomioidaan kirjanpidossa kaupantekopäivänä.

Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat sisältävät kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviä rahavaroja, jotka arvostetaan käypään arvoon. Ne on hankittu pääasiallisesti voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Tähän ryhmään kuuluvat myös johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Korko- ja valuuttajohdannaiset kirjataan hankittaessa taseeseen alkuperäiseen hankintamenoon, ja ne arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Käypä arvo määritetään käyttäen tilinpäätöspäivän markkinahintoja tai tulevien arvioitujen kassavirtojen nykyarvoa. Käyvän arvon muutokset sekä realisoituneet että realisoitumattomat voitot ja tappiot kirjataan rahoitustuottoihin ja -kuluihin sillä tilikaudella, jonka aikana ne syntyvät. Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvarat sisältyvät muihin saamisiin taseessa.

Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset ovat rahoitusvaroja, jotka erääntyvät määrättynä päivänä, ja konsernilla on aikomus ja kyky pitää ne eräpäivään asti. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä. Konsernilla ei ole eräpäivään asti pidettäviä sijoituksia tilinpäätöshetkellä.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahavaroja, joita ei noteerata julkisilla markkinoilla ja joilla on kiinteä tai määritettävissä oleva maksupäivä, eikä konserni pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon. Myyntisaamiset arvostetaan niiden odotettuun käypään arvoon, joka on alkuperäinen laskutusarvo vähennettynä myyntisaamisten arvonalennuksilla. Myyntisaamisista tehdään arvonalennus, kun on olemassa perusteltu näyttö siitä, että konserni ei tule saamaan kaikkia saamisiaan takaisin alkuperäisin ehdoin. Velallisen merkittävät taloudelliset vaikeudet, velallisen todennäköinen konkurssi tai maksujen laiminlyönti ovat viitteitä myyntisaamisten todennäköisestä arvonalentumisesta. Lainasaamisen arvonalentumista arvioidaan samoin kriteerein kuin myyntisaamisten arvonalentumista.

Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat noteeratuista ja noteeraamattomista osakkeista ja sijoituksista. Ne arvostetaan käypään arvoon käyttämällä tilinpäätöspäivän markkinahintoja, kassavirtojen nykyarvomenetelmää tai muita soveltuvia arvostusmalleja. Osakkeet ja sijoitukset, joiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, arvostetaan hankintamenoon. Myytävissä olevien sijoitusten käyvän arvon muutokset kirjataan oman pääoman arvomuutosrahastoon verovaikutus huomioiden. Käyvän arvon muutokset kirjataan omasta pääomasta tuloslaskelmaan silloin kun sijoitus myydään tai kun sen arvo on pysyvästi alentunut niin, että sijoituksesta tulee kirjata arvonalentumistappio.

Rahoitusvelat

Tulosvaikutteisesti käypään arvoon kirjattavat rahoitusvelat kirjataan käypään arvoon. Tähän ryhmään luokitellaan johdannaiset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa ja joiden käypä arvo on negatiivinen.

Muut rahoitusvelat kirjataan alun perin käypään arvoon ja myöhemmin ne arvostetaan efektiivisen koron menetelmää käyttäen jaksotettuun hankintamenoon. Transaktiomenot on sisällytetty rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Muut rahoitusvelat sisältävät pitkä- ja lyhytaikaiset korolliset velat ja ostovelat.

Johdannaissopimukset ja suojauslaskenta

Rahoitusjohdannaisia käytetään suojaustarkoituksiin, ja ne kirjataan hankittaessa taseeseen käypään arvoon. Ne arvostetaan myöhemmin käypään arvoon jokaisena raportointikauden päätöspäivänä. Johdannaiset luokitellaan joko rahavirtojen suojauksiin, ulkomaisiin tytäryhtiöihin tehtyjen nettosijoitusten suojauksiin tai suojauksiin, joihin suojauslaskentaa ei sovelleta. Suojauslaskennan soveltamisen ulkopuolelle jäävien johdannaisten käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan rahoituseriin. Johdannaisten käyvät arvot määritetään käyttämällä julkisesti noteerattuja markkinahintoja.

Rahavirtojen suojausta käytetään sähköjohdannaisiin ja korkojohdannaisiin. Nettosijoitusten suojausta käytetään niihin valuuttajohdannaisiin, jotka suojaavat nettosijoituksiksi määriteltyjen vieraassa valuutassa olevien sisäisten lainojen valuuttariskejä. Suojausohjelmat dokumentoidaan IAS 39 -vaatimusten mukaisesti, ja suojauslaskennan alaisten johdannaisten tehokkuus testataan sekä suojaussuhteen alkaessa että suojaussuhteen olemassaoloaikana.

Rahavirtojen suojaukseen kohdistettujen johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan oman pääoman suojausrahastoon siltä osin, kun suojaus on tehokas. Nettosijoituksia suojaavien valuuttajohdannaisten käyvän arvon muutos spot-kurssin muutoksen osalta kirjataan oman pääoman muuntoeroihin ja korkoeron muutoksen osalta tulospaikutteisesti rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Omaan pääoman kertyneet käyvän arvon muutokset kirjataan omasta pääomasta tulokseen samoille kausille, joilla suojattavat rahavirrat vaikuttavat tulokseen: sähköjohdannaiset hankinnan ja valmistuksenuluihin ja korkojohdannaiset rahoituseriin.

Suojauksen tehon osuus kirjataan välittömästi tuloslaskelmaan: sähköjohdannaisten osalta hankinnan ja valmistuksenuluihin ja korkojohdannaisten osalta rahoituseriin.

Osakeperusteiset maksut - johdon kannustinjärjestelmä

Osakeperusteisiin maksuihin liittyvät kulut kirjataan tuloslaskelmaan, ja taseeseen kirjataan vastaava velka rahana selvitettävien osakeperusteisten maksujen osalta. Taseen velka arvostetaan käypään arvoon jokaisena tilinpäätöspäivänä. Osakkeina selvitettävien osakeperusteisten maksujen osalta kirjataan tuloslaskelman kulukirjausta vastaava oman pääoman lisäys.

Omat osakkeet

Omat osakkeet on esitetty tilinpäätöksessä oman pääoman vähennyksenä. Tunnuksilaskennassa omien osakkeiden vaikutus on eliminoitu. Omat osakkeet vaikuttavat avaintunnuksilaskentaan IAS 33:n mukaisesti.

Maksettavat osingot

Konsernin maksamat osingot kirjataan sille tilikaudelle, jonka aikana yhtiökokous on vahvistanut osingon maksettavaksi.

Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät

Tilinpäätöstä laadittaessa joudutaan tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden toteutumien voivat poiketa tehdyistä arvioista ja käytetyistä oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Konsernin johto joutuu tekemään päätöksiä laatimisperiaatteiden valintaan ja soveltamiseen liittyen. Tämä koskee erityisesti niitä tapauksia, joissa voimassaolevissa IFRS-säännöksissä on mahdollisuus valita eri kirjaamis-, arvostamis- tai esittämistapojen välillä.

Tilinpäätöksen laadinnan yhteydessä tehdyt arviot perustuvat johdon parhaaseen näkemykseen tilinpäätöshetkellä. Aikaisemmat kokemukset ja tulevaisuutta koskevat oletukset, joiden uskotaan tilinpäätöshetkellä olevan perusteltuja, vaikuttavat tehtyihin arvioihin. Konsernissa seurataan arvioiden ja oletusten toteutumista säännöllisesti käyttämällä sekä sisäisiä että ulkoisia tietolähteitä. Muutokset arvioissa ja oletuksissa ovat mahdollisia, ja niiden vaikutus merkitään tilinpäätökseen siltä tilikaudella, jonka aikana arviota tai oletusta korjataan, ja kaikilla tämän jälkeisillä tilikausilla.

Arvioita on käytetty määrittäessä tilinpäätöksessä raportoitujen erien suuruutta, muun muassa tiettyjen omaisuuserien realisoitavuutta, kuten laskennallisia verosaatavia ja muita saatavia, aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden taloudellisia pitoaikoja, varauksia, eläkevastuita ja liikearvojen arvonalentumisia.

Konsernin kannalta merkittävimmät epävarmuustekijät liittyvät liikearvon arvonalentumistestauksiin ja etuuspohjaisiin eläkevelvoitteisiin. Näihin liittyvien laatimisperiaatteiden soveltaminen edellyttää merkittävien arvioiden ja oletusten tekemistä. Epävarmuutta sisältyy liikearvon arvonalentumistestauksen yhteydessä tehtäviin oletuksiin tulevista kassavirroista ja diskonttokoron määrittämiseen. Arvonalentumistesteissä diskonttokorkona käytetään konsernin keskimääräistä pääoman kustannusta (WACC), joka määritetään valuutta-alueittain. Etuuspohjaisten eläkevelvoitteiden kirjanpitoarvo perustuu vakuutusmatemaattisiin laskelmiin, jotka perustuvat oletuksiin ja arvioihin muun muassa varojen ja velkojen arvostamiseen käytetystä diskonttokorosta, varojen odotetusta tuotosta, sekä inflaation ja palkkatason kehityksestä.

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät

Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät eivät liity yhtiön varsinaiseen perusliiketoimintaan. Olennaisimpia vertailukelpoisuuteen vaikuttavia erä ovat luovutusvoitot ja -tappiot, tuotantolaitoksen sulkemiseen liittyvät tehottomuus- ja sopeuttamiskulut sekä ylimääräiset alaskirjaukset ja mahdolliset alaskirjausten peruutukset, onnettomuuksiin ja luonnonkatastrofeihin liittyvät kulut sekä uudelleenjärjestelyyn, ympäristöön ja vahingonkorvauksiin liittyvät varaukset ja muutokset lainsäädännössä tai oikeuskäytännöissä. Konsernin johto käyttää harkintaa tehdessään päätöksiä vertailukelpoisten erien luokittelussa.

Vuonna 2017 sovelletut uudet ja uudistetut IFRS-standardit ja tulkinnat

Konserni on soveltanut 1.1.2017 alkaen seuraavia uusia ja uudistettuja IFRS-standardeja ja tulkintoja, joilla ei ollut merkittävää vaikutusta raportoituihin lukuihin, mutta joilla saattaa olla merkitystä vastaisuudessa.

- IAS 7:n muutos, tilinpäätöksessä esitettävien tietojen koskeva hanke. Muutos vaatii yhtiöitä esittämään liitetietoja, jotka antavat tilinpäätösten käyttäjille mahdollisuuden arvioida yhtiöiden rahoituksesta johtuvien velkojen muutoksia, jotka käsittävät sekä rahavirroista syntyvät muutokset että muutokset, joihin ei liity rahavirtoja. Konsernin rahoituksesta johtuvat velat koostuvat lainanotosta ja tietyistä muista rahoitusveloista (liite 23). Näiden erien kauden alku- ja loppusaldon täsmäytys on esitetty liitteessä 23. Liitteessä 23 esitettyjä lisätietoja lukuun ottamatta näiden muutosten käyttöönotolla ei ole ollut vaikutusta konsernitiilinpäätökseen.
- IAS 12:n muutos laskennallisten verosaamisten kirjaaminen realisoitumattomista tappioista. Muutokset selventävät, miten yhtiön tulisi arvioida, tuleeko sillä tulevaisuudessa olemaan riittävästi verotettavaa voittoa, jota vastaan se voisi käyttää vähennyskelpoisia väliaikaisia eroja. Muutosten käyttöönotolla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen, sillä konserni arvioi jo tulevan verotettavan voiton riittävyttä tavalla, joka on yhdenmukainen näiden muutosten kanssa.
- IFRS-standardeihin tehty parannukset 2014–2016 Annual Improvements –menettelyn kautta standardeihin tehtävät pienet ja vähemmän kiireelliset muutokset kerätään yhdeksi kokonaisuudeksi ja toteutetaan kerran vuodessa. Muutosten luonne vaihtelee standardeittain, mutta muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Konserni on ottanut käyttöön tähän Annual Improvements –kokonaisuuteen sisältyvät muutokset IFRS 12 –standardiin tällä tilikaudella. Muiden tähän kokonaisuuteen kuuluvien muutosten käyttöönotto ei ole vielä pakollista, eikä konserni ole ottanut niitä käyttöön ennakkoarvioin (ks. liite koskien myöhemmin sovellettavia standardeja). IFRS 12:n mukaan yhtiön ei ole tarpeen esittää taloudellisten tietojen yhteenvetoa osuuksista sellaisissa tytä-, osakkuus- ja yhteisyrityksistä, jotka on luokiteltu myytävänä oleviksi (tai jotka sisältyvät myytävänä olevaksi luokiteltuun luovutettavien erien ryhmään). Muutokset selventävät, että tämä on ainoa IFRS 12 –standardin liitetietovaatimuksista annettu helpotus tällaisiin osuuksiin liittyen. Muutoksilla ei ole ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen, sillä konsernin näissä yhtiöissä olevista osuuksista ainuttakaan ei ole luokiteltu myytävänä olevaksi tai sisällytetty myytävänä olevaksi luokiteltuun luovutettavien erien ryhmään.

Myöhemmin sovellettavat uudet ja uudistetut IFRS-standardit

IASB on julkistanut seuraavat uudet tai uudistetut standardit, joita konserni ei ole vielä soveltanut. Konserni ottaa nämä käyttöön kunkin standardin voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta lukien. Konserni on käynnistänyt toimenpiteet näiden uusien ja uudistettujen standardien vaikutusten arvioimiseksi, ellei alla toisin mainita.

- **IFRS 9 Rahoitusinstrumentit (voimaan EU:ssa 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** Marraskuussa 2009 julkaistu IFRS 9 tuo uusia vaatimuksia rahoitusvarojen luokitteluun ja arvostamiseen. IFRS 9 –standardia muutettiin julkaisemisen jälkeen lokakuussa 2010 niin, että se sisältää myös rahoitusvelkojen luokittelua ja arvostusta sekä taseesta poiskirjaamista koskevia vaatimuksia ja marraskuussa 2013 niin, että se kattaa uudet vaatimukset yleiselle suojauslaskennalle. Heinäkuussa 2014 julkaistiin vielä yksi uudistettu IFRS 9 –standardin versio vaatimusten päivittämiseksi lähinnä koskien a) rahoitusvarojen arvonalentumista ja b) rajatusti luokittelua ja arvostamista esittelemällä "käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta" (FVTOCI) arvostusryhmän tietyille yksinkertaisille velkainstrumenteille.

IFRS 9:n keskeiset vaatimukset:

- Kaikki IFRS 9:n soveltamisalaan kuuluvat taseeseen kirjattavat rahoitusvarat on arvostettava jaksotettuun hankintamenoon tai käypään arvoon. Etenkin velkasijoitukset, joita pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoitteena on sopimukseen perustuvien rahavirtojen kerääminen ja joiden sopimukseen perustuvat rahavirrat ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua, arvostetaan yleensä jaksotettuun hankintamenoon myöhempien tilikausien päättyessä. Velkainstrumentit, joita pidetään hallussa sellaisen liiketoimintamallin mukaisesti, jonka tavoite saavutetaan sekä keräämällä sopimukseen perustuvia rahavirtoja että myymällä rahoitusvaroja ja joiden sopimusehdoissa määrätään tiettyinä ajankohtina toteutuvista rahavirroista, jotka ovat yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääomamäärän koron maksua, arvostetaan yleensä käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (FVTOCI). Kaikki muut velka- tai oman pääoman ehtoiset sijoitukset arvostetaan käypään arvoon myöhempien tilikausien päättyessä.

Lisäksi IFRS 9:n mukaan yhtiöt voivat tehdä peruuttamattoman valinnan, jonka mukaan oman pääoman ehtoisen sijoituksen (joka ei ole kaupankäyntitarkoituksessa pidettävä eikä hankkijaosapuolen kirjaama ehdollinen vastike liiketoimintojen yhdistämisessä, johon sovelletaan IFRS 3:a) käyvän arvon myöhemmät muutokset esitetään muissa laajan tuloksen erissä, jolloin yleensä vain osinkotuotot kirjataan tulosvaikutteisesti.

- Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi nimenomaisesti luokiteltujen rahoitusvelkojen arvostamisen osalta IFRS 9 edellyttää, että rahoitusvelan käyvän arvon muutos, joka johtuu kyseisen velan luottoriskin muutoksista, esitetään muissa laajan tuloksen erissä, paitsi jos tällaisten muutosten kirjaaminen muihin laajan tuloksen eriin synnyttäisi tai kasvattaisi tulosvaikutteista kirjanpidollista epäsymmetriaa. Rahoitusvelan luottoriskistä johtuvia käyvän arvon muutoksia ei myöhemmin siirretä tulosvaikutteisiksi. IAS 39 –standardin mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatun rahoitusvelan käyvän arvon muutokset esitetään kokonaisuudessaan tulosvaikutteisesti.
- Rahoitusvarojen arvonalentumisen osalta IFRS 9 edellyttää odotettavissa oleviin luottotappioihin perustuvan mallin käyttämistä, kun IAS 39 edellyttää syntyneisiin luottotappioihin perustuvaa mallia. Odotettavissa olevien luottotappioiden malli edellyttää, että yhtiö jokaisena raportointipäivänä ottaa huomioon odotettavissa olevat luottotappiot ja muutokset näissä odotettavissa olevissa luottotappioissa luottoriskissä alkuperäisen kirjaamisen jälkeen tapahtuneiden muutosten huomioimiseksi. Toisin sanoen ei ole enää välttämätöntä, että luottoriskiін vaikuttava tapahtuma on tapahtunut ennen luottotappion kirjaamista.
- Uudet yleistä suojauslaskentaa koskevat vaatimukset säilyttävät IAS 39:n tarjoamat kolme suojauslaskentamenetelmää. IFRS 9 –standardi tuo lisää joustavuutta suojauslaskennan piiriin hyväksyttävien liiketoimien tyypeihin erityisesti laajentamalla suojausinstrumenttien ehdot täyttävien instrumenttien valikoimaa ja suojauslaskennan piiriin hyväksyttävien rahoituseriin kuulumattomien erien riskikomponenttien valikoimaa. Tämän lisäksi tehokkuudesta on poistettu ja korvattu "taloudellisen suhteen" periaatteella. Suojauksen tehokkuuden takautuvaa arviointia ei myöskään enää vaadita. Vaatimuksia yhtiön riskienhallintatoimenpiteistä annettavista liitetiedoista on myös laajennettu.

Uponor tulee soveltamaan standardia 1.1.2018 alkavalla tilikaudella. Konsernin johto on arvioinut IFRS 9:n vaikutusta konsernin tilinpäätökseen konsernilla 31.12.2017 olleiden rahoitusvarojen ja –velkojen tuon päivän tosiasioihin ja olosuhteisiin perustuvan analyysin pohjalta. Uponor ei odota IFRS 9 –standardin käyttöotolla olevan merkittävää vaikutusta yhtiön tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

Luokittelu ja arvostaminen

Kaikki rahoitusvarat ja –velat arvostetaan jatkossakin samalla tavoin kuin nykyisin IAS 39 –standardia sovellettaessa. IFRS 9:n mukaan rahoitusvarat jaetaan kolmeen arvostusryhmään: käypä arvo muiden laajan tuloksen kautta, jaksotettuun hankintamenoön, ja käypä arvo tulosvaikutteisesti IAS 39 mukaisen neljän kategorian sijaan. Luokittelu riippuu yhtiön liiketoimintamallista ja rahoitusvarojen kassavirtojen ominaispiirteistä.

Arvon alentuminen

Jaksotettuun hankintamenoön arvostetut rahoitusvarat, IFRS 9:n mukaan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (FVTOCI) arvostetut noteeratut lunastettavissa olevat velkakirjat, rahoitusleasingsaamiset, pitkäaikaishankkeiden asiakassaavat ja takauksopimukset kuuluvat IFRS 9:n arvonalentumista koskevien vaatimusten piiriin.

Konserni arvioi soveltavansa yksinkertaistettua menettelyä koko voimassaoloajalta odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamiseen myyntisaamisten, rahoitusleasingsaamisten sekä pitkäaikaishankkeiden asiakassaavtien osalta kuten IFRS 9 vaatii tai sallii.

Suojauslaskenta

Koska uudet suojauslaskennan vaatimukset ovat entistä paremmin linjassa konsernin riskienhallintaperiaatteiden kanssa ja yleensä useammat suojausinstrumentit ja suojauskohteet täyttävät suojauslaskennan ehdot, konsernin nykyisten suojaussuhteiden arvioinnin perusteella nämä suojaussuhteet täyttävät jatkuvien suojaussuhteiden ehdot IFRS 9:n käyttöönoton jälkeen. Vaatimukset tehokkuuden testaukselle ovat aiempaa lievemmät. Yhdenmukaisesti konsernin nykyisten suojauslaskentaperiaatteiden kanssa johto ei aio erottaa valuuttatermiinisopimusten korkosuutta määritetyn suojaussuhteen ulkopuolelle. IFRS 9 edellyttää taloudellista suhdetta suojattavan kohteen ja suojausinstrumentin välillä, sekä samaa suojausastetta kuin tosiasiallisesti riskienhallinnassa on käytetty. Lisäksi konserni on jo IAS 39:ää soveltaessaan päättänyt valita IFRS 9:n edellyttämän tavan oikaista rahoituseriin kuulumattomien suojauskohteiden arvoja tehokkaista rahavirran suojauksista syntyvillä tuotoilla ja kuluilla. Dokumentaatio on edelleen pakollista, vaikkakin vaatimukset eroavat IAS 39:n mukaisista vaatimuksista. IFRS 9:n mukaan näitä oikaisuja ei kuitenkaan käsitellä luokittelun muutoksesta johtuvina oikaisuina, eivätkä ne näin ollen vaikuttaisi muihin laajan tuloksen eriin. Tällä hetkellä tämän oikaisun kohteena olevat tehokkaiden rahavirran suojausten perusteella syntyvät tuotot ja kulut esitetään muissa laajan tuloksen erissä sellaisina erinä, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi.

- **IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (voimaan EU:ssa 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)**
IFRS 15 sisältää yhden kattavan tuloutusmallin asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen. IFRS 15 korvaa nykyiset IAS 18 Tuotot- ja IAS 11 Pitkäaikaishankkeet – standardit ja niihin liittyvät tulkinnot. IFRS 15-standardin pääperiaatteena on, että myyntituotot kirjataan siten, että ne kuvaavat luvattujen tavaroiden tai palveluiden luovuttamista asiakkaalle sellaiseen rahamäärään, joka kuvastaa vastiketta, johon yhteisö odottaa olevansa oikeutettu kyseisiin tavaroita tai palveluita vastaan. IFRS 15:n mukaan yhteisö kirjaa myyntituoton

silloin, kun (tai sitä mukaa kuin) suoritevelvoite täytetään, toisin sanoen, kun asiakas saa määräysvallan suoritevelvoitteen perusteena olevaan tavarahan tai palveluun. Lisäksi IFRS 15 edellyttää kattavien liitetietojen antamista.

IFRS 15:n pääperiaatteita sovelletaan noudattamalla seuraavaa viisivaiheista mallia:

1. Asiakassopimuksen tai -sopimusten tunnistaminen
2. Sopimuksen suoritevelvoitteiden yksilöiminen
3. Transaktiohinnan määrittäminen
4. Transaktiohinnan kohdistaminen sopimuksen suoritevelvoitteille
5. Myyntituoton kirjaaminen

Konserni soveltaa uutta IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista -standardia* 1.1.2018 alkaen. Konserni ottaa uuden standardin käyttöön soveltamalla täysin takautuvaa mallia. Konserni on vuonna 2017 arvioinut IFRS 15:n vaikutuksia. Arvioinnin perusteella ei tunnistettu olennaisia muutoksia kirjanpitoikäntöihin eikä niitä ole odotettavissa. Standardin vaikutuksia prosesseihin, kontrolliympäristöön ja sopimuksiin on kuitenkin arvioitu 2017 aikana.

Konsernin tulovirrat ja IFRS 15:n käyttöönnoton vaikutus

Tulovirrat, joita ovat tavaroiden ja palveluiden myyntiä, sisältäen projektiliiketoiminnan, analysoitiin konsernin segmenttiraportoinnin pohjalta, kuten liitetiedossa numero 2 Segmenttitiedot on esitetty. Konsernin merkittävin tulovirta tulee tavaroiden myynnistä, joka vastaavat arviolta 96 % kokonaisliikevaihdesta.

Sopimusanalyysin yhteydessä konserni tunnisti tiettyjä asiakkaita ja sopimuksia, joihin uudella standardilla on vaikutusta. Vaikutukset eivät kuitenkaan ole merkittäviä, mutta joitain pieniä päivityksiä prosesseihin, kontrolliympäristöön ja sopimuksiin on tehty. Jokainen tulovirta kuvataan alla erikseen ja lisäksi vaikutukset käsitellään vaihe kerrallaan.

• Tavaroiden myynti

Konserni toimittaa tavaroita asiakkaille, ja jokainen asiakkaalle toimitettu tavara on erillinen muista asiakkaalle toimitettavista tavaroista.

IFRS 15:n tuloutusmallin 1. vaihe lähtee liikkelle asiakassopimuksen tunnistamisesta, johon perustuen tavaroita ja palveluita tarjotaan. IFRS 15-standardin vaikutusten arvioinnin tuloksena konsernille ei aiheudu muutoksia asiakassopimusten tunnistamisessa verrattuna nykykäytäntöön. Tyypillinen asiakassopimus muodostuu puitesopimuksesta ja ostotilauksesta. Puitesopimus ei yksinään täytä IFRS 15:n mukaisia sopimuksen tunnusmerkkejä, ja erillinen ostotilaus vaaditaan aina tavarahan myyntiin, sillä asiakkaan sitoutuminen saadaan vasta ostotilauksen myötä.

IFRS 15:n tuloutusmallin 2. vaihe muodostuu sopimuksen suoritevelvoitteiden tunnistamisesta. IFRS 15:n mukaan suoritevelvoite on lupaus (eksplisiittisesti tai implisiittisesti) siitä, että asiakkaalle luovutetaan joko tavara tai palvelu, joka on erotettavissa oleva tai sarja erotettavissa olevia tavaroita tai palveluita, jotka ovat olennaisilta osin samoja ja joiden luovuttaminen asiakkaalle tapahtuu saman luovutusmallin mukaisesti. IFRS 15:n arvioinnin perusteella, konserni toimittaa tavaroita asiakkaalle ja jokainen tavara on erotettavissa muista asiakkaalle toimitettavista tavaroista. IFRS 15 ei aiheuta merkittäviä muutoksia nykykäytäntöön verrattuna.

IFRS 15:n tuloutusmallin 3. vaihe muodostuu transaktiohinnan määrittämisestä. Uusien vaatimusten mukaisesti transaktiohinta on se rahamäärä, johon konserni odottaa olevansa oikeutettu tavaroiden tai palveluiden luovuttamista vastaan. Transaktiohinta voi vaihdella muuttuvan vastikkeen vuoksi. IFRS 15:n mukaisesti yhteisön on sopimuksen syntymisajankohtana arvioitava muuttuvan vastikkeen määrä sekä rajoitettava myyntituottojen tuloutusta siten, ettei kertyneisiin myyntituottoihin jouduta tekemään merkittävää peruuttamista. Rajoittamisen soveltamisella ei ole merkittävää vaikutusta tulouttamiseen, sillä muuttuvat vastikkeet tavaroiden myynnissä ovat epäolennaisia ja esimerkiksi vuosibonukset huomioidaan jo tällä hetkellä tuloutuksessa IFRS 15 -standardin vaatimalla tavalla.

IFRS 15:n tuloutusmallin 4. vaihe edellyttää yhteisöjä allokoimaan transaktiohinnan suoritevelvoitteille sen jälkeen, kun erilliset suoritevelvoitteet ja transaktiohinta on määritetty edellisissä vaiheissa (vaiheet 2 ja 3). Tehdyn analyysin perusteella transaktiohinnan allokoinnista suoritevelvoitteille ei odoteta aiheutuvan muutoksia nykyisiin menettelytapoihin verrattuna.

IFRS 15:n tuloutusmallin 5. vaihe määrittelee kriteerit sille, milloin myyntituotto kirjataan. Konserni on arvioinut, että myyntituotto kirjataan tiettyä ajanhetkenä yleensä silloin, kun tavara on toimitettu asiakkaalle, asiakas on hyväksynyt toimituksen ja määräysvalta tuotteeseen on siirtynyt asiakkaalle. Määräysvallan tarkka ajoitus arvioidaan sopimuskohtaisesti ottamalla huomioon toimitusehdot, asiakkaan hyväksyntää koskevat sopimusehdot ja asiakkaan mahdollisuus saada hyötyä toimitetuista tuotteista. Tällä ei ole odotettavissa olevia muutoksia konsernin nykyiseen käytäntöön.

- **Palvelujen tuottaminen sisältäen projektiliiketoiminnan**

Palvelujen tuottaminen sisältäen projektiliiketoiminnan muodostaa noin 4 % konsernin kokonaisliikevaihdesta. Tyypillisesti sopimuksessa luvutut tavarat ja palvelut eivät ole erotettavissa olevia ja näin ollen suurimmassa osassa tapauksista konserni käsittelee tavarat ja palvelut yhtenä suoritevelvoitteena.

Vaihe 1. Tehdyn arvioinnin perusteella konserni ei odota IFRS 15-standardilla olevan vaikutusta asiakassopimusten tunnistamiseen nykyiseen käytäntöön verrattuna. Joitain vaikutuksia prosesseihin ja valvontamekanismeihin on kuitenkin odotettavissa.

Sopimusten yhdistäminen: IFRS 15 edellyttää yhteisöjen analysoivan, pitäisikö yksittäinen asiakassopimus yhdistää toiseen sopimukseen tulouttamissyistä. Arvioinnin perusteella tulouttamismallia sovelletaan suurimmassa osassa yksittäisiin asiakassopimuksiin. On kuitenkin joitain tapauksia, joissa konserni on solminut kaksi sopimusta samanaikaisesti tai lähes samaan aikaan saman asiakkaan kanssa. Sopimukset yhdistetään tulouttamista varten, koska sopimukset on neuvoteltu yhtenä kokonaisuutena ja niillä on yksi kaupallinen tavoite. Tämän muutoksen vaikutus ei kuitenkaan ole merkittävä ja se ei vaikuta 2017 vertailutietoihin.

Vaihe 2. Tehdyn analyysin perusteella suurimmassa osassa tapauksista suoritevelvoitteet pysyvät muuttumattomina. On kuitenkin olemassa joitakin tapauksia, joissa tuotteet tai palvelut käsitellään tällä hetkellä erillisinä ja nämä tullaan yhdistämään yhdeksi suoritevelvoitteeksi. Nykyiseen käytäntöön ei näin ollen tule merkittäviä muutoksia.

Takuut: IFRS 15 erottelee kaksi takuutyypiä toisistaan. Varmennustyyppisellä takuulla luvataan asiakkaalle, että toimitus on kuten sopimuksessa on kuvattu, kun taas palvelutyyppinen takuu tarjoaa asiakkaalle palvelua sekä varmennuksen sitä, että toimitus on kuten sopimuksessa on kuvattu. Konserni ei ole tunnistanut tulouttamiseen vaikuttavia muutoksia tehdyn arvioinnin perusteella, sillä pidennetyt takuut eivät ole olennaisia.

Vaihe 3. *Muuttuva vastike:* Konsernin sopimukset voivat sisältää muuttuvia vastikkeita, jotka koskevat myöhästyneeseen toimitukseen liittyviä sanktioita. Konserni ei odota rajoitteen käyttöönotolla olevan vaikutusta tuloutukseen, sillä muuttuvat vastikkeet (kuten sanktiot) ovat epäolennaisia ja niiden toteutumisen todennäköisyys on hyvin pieni.

Vaihe 4. Transaktiohinnan allokoinnista suoritevelvoitteille ei odoteta aiheutuvan muutoksia tehdyn arvioinnin perusteella.

Vaihe 5. Konserni on arvioinut, että palveluiden tuottamiseen, sisältäen projektiliiketoiminnan, liittyvä suoritevelvoite täyttyy ajan kuluessa, sillä konsernin suoritteesta ei synny omaisuuserää, jolla olisi konsernille vaihtoehtoista käyttöä. Konsernilla on täytäntöönpantavissa oleva oikeus saada maksu tarkasteluhetken mennessä tuotetusta suoritteesta tai konsernin suoritteesta syntyy omaisuuserä tai se parantaa omaisuuserää, johon asiakkaalla on määräysvalta, sitä mukaa kuin omaisuuserä syntyy tai sitä parannetaan. Konserni ei ole tunnistanut merkittäviä muutoksia tulouttamiseen liittyen ja 2017 vertailutietoihin ei tule muutoksia.

Tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja ja esittämistapaa koskevat vaatimukset

Tilinpäätöksessä esitettäviä tietoja ja esittämistapaa koskevat vaatimukset ovat yksityiskohtaisemmat kuin nykyisissä IFRS-standardissa. Esitettäviä tietoja koskevat vaatimukset kuvastavat merkittävää muutosta nykyisestä käytännöstä ja lisäävät huomattavasti konsernin tilinpäätöksessä vaadittavien esitettävien tietojen määrää. Monet IFRS 15:n liitetietovaatimukset ovat uusia ja konserni on arvioinut, että joidenkin esitettävien tietojen vaikutus on merkittävä. Liitetietojen odotetaan myös laajenevan johtuen merkittävistä arvioista, joita on tehty sopimusten arvioinnissa. Lisäksi IFRS 15 -standardin vaatimusten mukaisesti konserni tulee jaottelemaan asiakassopimuksista kirjatut myyntituotot ryhmiin, jotka kuvaavat sitä kuinka taloudelliset tekijät vaikuttavat myyntituottojen ja rahavirtojen luonteeseen, määrään, ajoittumiseen ja epävarmuuteen. Konserni jatkoi vuonna 2017 tarvittavien tietojen keräämistä ja esittämistä varten tarpeellisten järjestelmien, sisäisten kontrollien, toimintaperiaatteiden ja tarvittavien menettelytapojen testaamista.

- **IFRS 16 Vuokrasopimukset (voimaan EU:ssa 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)** IFRS 16 sisältää kattavan mallin vuokrajärjestelyiden tunnistamiseen ja tilinpäätöskäsittelyyn sekä vuokralle ottajille että vuokralle antajille. Standardi korvaa nykyisen IAS 17 Vuokrasopimukset –standardin ja siihen liittyvät tulkinnat. IFRS 16:n mukaan vuokrasopimuksen ja palvelusopimuksen ero perustuu siihen, onko asiakkaalla määräysvalta yksilöityyn omaisuuserään. Vuokralle ottajat eivät jatkossa erottele muita vuokrasopimuksia (esitetään taseen ulkopuolisina erinä) ja rahoitusleasing-sopimuksia (taseessa), vaan näiden sijaan kaikista vuokralle ottajien vuokrasopimuksista kirjataan käyttöoikeusomaisuuserä ja vuokrasopimusvelka (ts. kaikki merkitään taseeseen), lyhytaikaisia ja vähäarvoisia vuokrasopimuksia lukuun ottamatta. Toisin kuin vuokralle ottajien kirjanpitoikäsiittely, IFRS 16:n vuokralle antajien vuokrasopimusten kirjaamista koskevat vaatimukset perustuvat pitkälti nykyisen IAS 17 –standardin vaatimuksiin, ja jatkossakin vuokralle antajien vaaditaan luokittelevan vuokrasopimuksen muihin vuokrasopimuksiin ja rahoitusleasing-sopimuksiin. Lisäksi IFRS 16 sisältää kattavat liitetietovaatimukset.

Konserni ottaa uuden IFRS 16 Vuokrasopimukset -standardin käyttöön 1.1.2019. Konserni aikoo ottaa standardin käyttöön soveltamalla "modified retrospective" -mallia, jonka sallimia helpotuksia on kuvattu tarkemmin alla:

- Vuokralleottaja ei oikaise vertailutietoja
- Aiemmin IAS 17:ää sovellettaessa muiksi vuokrasopimuksiksi luokiteltujen vuokrasopimusten osalta vuokralleottaja arvostaa vuokrasopimusvelan määrään, joka on jäljellä olevien vuokrien nykyarvo diskontattuna vuokralleottajan lisäluoton korolla soveltamisen aloittamisajankohtana
- Vuokralleottaja arvostaa käyttöoikeusomaisuuserän vuokrasopimuskohtaisesti joko määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokrasopimusvelka tai kirjanpitoarvoon ikään kuin standardia olisi sovellettu sopimuksen alkamisajankohdasta asti, mutta diskontattuna vuokralleottajan lisäluoton soveltamisen aloittamisajankohtana.

Uuden standardin vaikutuksista konsernitiilinpäätökseen koskien käyttöoikeusomaisuuserän ja vastaavan vuokrasopimusvelan kirjaamista tehtiin alustavaa analyysiä vuonna 2017. Arvioinnin perusteella konsernin käyttöoikeusomaisuuserät koostuvat pääosin kiinteistöistä (toimistot ja varastot, mukaan luettuna maa-alueet), autoista ja trukeista. Konserni ei ole tunnistanut palvelusopimuksia, jotka sisältäisivät tunnistettavia käyttöoikeusomaisuuseriä. Näin ollen liitetiedossa 26 mainitut operatiiviset vuokravastuut kattavat suurimmaksi osaksi vuokrasopimusjärjestelyt, jotka kirjataan jatkossa käyttöoikeusomaisuuseriksi. Vaikutusanalyysi ja käyttöönottoon liittyvät arviot mukaan lukien mahdollinen sopimusten hallintaan liittyvän tietokannan, investointiprosessin, kontrolliympäristön ja järjestelmien kehittäminen jatkuu vuonna 2018.

• **IFRS 2 muutos Osakeperusteisten maksujen luokittelu ja arvostaminen (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** Muutokset selventävät seuraavia seikkoja:

- Käteisvaroina maksettavan osakeperusteisen liiketoimen käyvän arvon arvioinnissa oikeuden syntymisehtojen ja lopullista oikeutta synnyttämättömien ehtojen kirjanpitokäsittelyn tulisi seurata samaa menettelyä kuin omana pääomana maksettavan osakeperusteisen liiketoimen kohdalla.
- Mikäli verolaki tai sääntely edellyttää yhtiötä pidättämään tietyn määrän oman pääoman ehtoisia instrumentteja, rahalliselta arvoltaan työntekijöiden verovelvoitetta vastaavan määrän työntekijän verovelan kuitaamiseksi ja myöhemmin maksamiseksi veroviranomaiselle (ts. osakeperusteisessa järjestelyssä on nettosuoritusominaisuus), tällainen järjestely on luokiteltava kokonaisuudessaan omana pääomana maksettavaksi liiketoimeksi edellyttäen, että osakeperusteinen maksu olisi luokiteltu omana pääomana maksettavaksi liiketoimeksi ilman sen sisältämää nettosuoritusominaisuutta.
- Osakeperusteisessa maksussa tapahtuva muutos, joka muuttaa liiketoimen käteisvaroina maksettavasta omana pääomana maksettavaksi käsitellään seuraavasti:
 - o alkuperäinen velka kirjataan pois taseesta;
 - o omana pääomana maksettava osakeperusteinen maksu kirjataan myönnetyn oman pääoman ehtoisen instrumentin muutospäivän käypään arvoon siltä osin kuin työtä on suoritettu muutospäivään mennessä; ja
 - o mahdollinen ero muutospäivän velan kirjanpitoarvon ja omaan pääomaan kirjattavan arvon välillä kirjataan välittömästi tulosvaikutteisesti.

Muutosten käyttöönotolla ei odoteta olevan olennaisia vaikutuksia konsernin tilinpäätöksiin tulevaisuudessa. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

• **IFRS-standardeihin tehdyt parannukset 2014-2016 (sovellettava tilikausilla alla olevan mukaisesti).** Annual Improvements –kokonaisuus sisältää muutoksia useisiin IFRS-standardeihin, joiden soveltaminen ei vielä ole pakollista. Nämä on käsitelty lyhyesti alla. Kokonaisuus sisältää muutoksia myös IFRS 12 –standardiin, jonka soveltaminen on konsernille pakollista tällä tilikaudella.

- Muutokset IFRS 1 –standardiin poistavat tietyt lyhytkestoiset poikkeukset IFRS 1:ssä, sillä nämä ovat tarpeettomia.
- Muutos IAS 28 –standardiin selventää, että pääomasijoitusyhtiön tai muun ehdot täyttävän yhteisön käytettävissä oleva valinta arvostaa sijoitukset osakkuus- tai yhteisyrityksissä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tuloksen kautta (FVTPL) on valittavissa erikseen jokaisen osakkuus- ja yhteisyrityksen kohdalla, ja tämä valinta tulisi tehdä osakkuus- tai yhteisyrityksen alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä. Muutokset selventävät vastaavasti myös muun kuin sijoitusyhteisön käytettävissä olevaa valintaa säilyttää sen osakkuus- ja yhteisyritysten, jotka eivät ole sijoitusyhteisöjä, tekemät käypään arvoon arvostukset silloin, kun yhdistely tapahtuu pääomaosuusmenetelmällä. Tämä valinta on käytettävissä erikseen jokaisen sijoitusyhteisön määritelmän täyttävän osakkuus- ja yhteisyrityksen kohdalla. Muutoksia sovelletaan takautuvasti ja ennenaikainen soveltaminen on sallittua.

Molemmat muutokset ovat voimassa 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa. Muutoksilla ei arvioida olevan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen tulevilla tilikausilla, sillä konserni ei sovelle IFRS:ää ensimmäistä kertaa eikä konserni ole pääomasijoitusorganisaatio. Lisäksi konsernilla ei ole osakkuus- tai yhteisyrityksiä, jotka olisivat sijoitusyhteisöjä.

• **IAS 40 muutos Sijoituskiinteistöjen siirrot (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).**

Muutokset selventävät, että siirroissa sijoituskiinteistöihin tai pois sijoituskiinteistöistä on välttämätöntä arvioida sitä, täyttääkö kiinteistö sijoituskiinteistön määritelmän vai eikö määritelmä enää täyty. Arvioinnin tukena tulee käyttää havainnoitavissa olevaa todistusaineistoa kiinteistön käyttötarkoituksen muuttumisesta. Muutokset täsmentävät edelleen, että myös muut kuin IAS 40:ssä luetellut tilanteet voivat olla todisteita käyttötarkoituksen muuttumisesta ja että käyttötarkoituksen muutos on mahdollinen myös omaisuudelle, joka on vielä rakennusvaiheessa (ts.

käyttötarkoituksen muutos ei rajaudu ainoastaan valmiisiin kiinteistöihin). Yhtiöt voivat soveltaa muutoksia joko takautuvasti (jos tämä on mahdollista ilman jälkiviisautta) tai ei-takautuvasti. Sovelletaan erityisiä siirtymäsäännöksiä. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa. Muutoksilla arvioidaan olevan vaikutuksia konsernin tilinpäätöksiin tulevaisuudessa, mikäli sen kiinteistöjen käyttötarkoituksissa tapahtuu muutoksia.

- **IFRIC 22 tulkinta *Ulkomaanrahan määräiset liiketoimet ja ennakkovastikkeet* (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla).** IFRIC 22 käsittelee sitä, miten "liiketoimen toteutumispäivä" tulee määritellä omaisuuserän, kulun tai tuoton alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käytettävää valuuttakurssia määritettäessä tilanteessa, jossa vastike kyseisestä erästä on maksettu tai saatu ulkomaanrahan määräisenä ennakko, mistä on seurannut ei-monetaarisen omaisuuserän tai ei-monetaarisen velan kirjaaminen (esim. palautuskelvoton talletus tai myynnin jaksotus). Tulkinnan mukaan liiketoimen toteutumispäivä on se päivä, jolloin yhtiö ensimmäisen kerran kirjaa ei-monetaarisen omaisuuserän tai ei-monetaarisen velan ennakko maksetun tai saadun vastikkeen seurauksena. Mikäli ennakko maksettuja tai saatuja erä on useita, tulkinta vaatii yhtiötä määrittämään liiketoimen toteutumispäivän jokaiselle ennakko maksetulle tai saadulle vastikkeelle erikseen. Tulkintaa voidaan soveltaa joko takautuvasti tai ei-takautuvasti. Ei-takautuvaan soveltamiseen liittyy erityisiä siirtymäsäännöksiä. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa. Muutoksilla ei arvioida olevan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen tulevilla tilikausilla, sillä konserni käsittelee jo liiketoimia, joihin liittyy ennakko maksettavia tai saatavia ulkomaanrahan määräisiä vastikkeita tavalla, joka on yhdenmukainen muutosten kanssa.
- **IFRIC 23 Tuloverokäsittelyjä koskeva epävarmuus (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)** Tulkinta käsittelee verotettavan tulon (verotuksellisen tappion), verotuksellisten arvojen, käyttämättömien verotuksellisten tappioiden, käyttämättömien verotukseen liittyvien hyvitysten ja verokantojen määrittelyä silloin, kun IAS 12:n mukaisesta tuloverokäsittelystä on epävarmuutta. Tulkinta käsittelee nimenomaisesti seuraavia kysymyksiä:
 - Tulisiko verokäsittelyjä tarkastella yhdessä.
 - Oletuksia veroviranomaisten suorittamasta tutkinnasta.
 - Verotettavan tulon (verotuksellisen tappion) määrittämistä, verotuksellisten arvojen, käyttämättömien verotuksellisten tappioiden, käyttämättömien verotukseen liittyvien hyvitysten ja verokantojen määrittelyä.
 - Tosiseikkojen ja olosuhteiden muutosten vaikutuksia.
 Standardin ennakoinen käyttöön otto on sallittua. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa. Yhtiö selvittää tulkinnan vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- **IFRS 9 muutos *Prepayment Features with Negative Compensation* (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)** Muutokset muuttavat IFRS 9:n olemassa olevia vaatimuksia koskien sopimusten päättämisoikeuksia, jotta jaksotettuun hankintameno arvomääräinen (tai, liiketoimintamallista riippuen, arvostaminen käypään arvoon laajan tuloksen muiden erien kautta) olisi mahdollista myös silloin, kun järjestelyyn liittyy negatiivisia lisäkorvauksia. Muutokset otetaan käyttöön takautuvasti ja ennakoinen soveltaminen on sallittua. Muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa. Yhtiö selvittää muutoksen vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- **IAS 28 muutos *Pitkäaikaiset omistussuhteet osakkuus- ja yhteisyrityksissä* (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)** Muutokset tarkentavat, että yhtiöiden tulee soveltaa IFRS 9 –standardia osakkuus- tai yhteisyrityksen pitkäaikaiseen omistussuhteeseen, joka muodostaa osan nettosijoitusta kyseisessä osakkuus- tai yhteisyrityksessä, mutta jota ei käsitellä pääomaosuusmenetelmällä. Muutoksen aikaisempi käyttöön otto on sallittua. Muutosta ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa. Yhtiö selvittää muutoksen vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- **IFRS-standardeihin tehdyt parannukset 2015–2017 (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)** Tämä vuosittainen parannusten kokonaisuus muuttaa seuraavia standardeja:
 - IFRS 3– ja IFRS 11 – IFRS 3 –standardin muutokset selventävät, että yhtiön saadessa määräysvallan liiketoiminnossa, joka on yhteinen toiminto, sen aiempi omistus kyseisessä liiketoiminnossa arvostetaan uudelleen. IFRS 11 –standardin muutoksilla selvennetään, että yhtiön saadessa yhteisen määräysvallan liiketoiminnossa, joka on yhteinen toiminto, yhtiö ei arvosta sen aiempaa omistusta kyseisessä liiketoiminnossa uudelleen.
 - IAS 12 – Muutokset tarkentavat, että kaikki osinkojen (eli voitonjaon) tuloveroseuraamukset kirjataan tulovaikutteisesti riippumatta siitä, miten vero vaikutus syntyy.
 - IAS 23 – Muutokset selventävät, että jos nimenomaisesti omaisuuserän hankkimista varten otettua lainaa on jäljellä sen jälkeen, kun siihen liittyvä omaisuuserä on valmis sille aiotuun käyttötarkoitukseen tai myytäväksi, siirtyy tämä laina osaksi yhtiön yleisesti lainaksi ottamia varoja laskettaessa yleisen lainanoton rahoituskerrointa.

Yhtiö selvittää muutosten vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

- **IFRS 17 Vakuutus sopimukset (sovellettava 1.1.2021 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla)** IFRS 17 edellyttää vakuutus sopimuksiin perustuvien velkojen arvostamista niiden täyttämisen sen hetkiseen arvoon ja tuo aiempaa yhdenmukaisemman lähestymistavan kaikkien vakuutus sopimusten arvostamiseen ja esittämiseen. Näiden vaatimusten tarkoituksena on saavuttaa vakuutus sopimusten yhdenmukainen, periaate pohjainen kirjanpito käsittely. Standardi korvaa IFRS 4 Vakuutus sopimukset – standardin, ja se tulee ottaa käyttöön takautuvasti, mikäli käytännössä mahdollista. Standardin ennenaikainen soveltaminen on sallittua, jos sekä IFRS 15 että IFRS 9 on otettu käyttöön. Standardia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa. Yhtiö selvittää muutosten vaikutusta konsernin tilinpäätökseen.
- **IFRS 10 -muutos Konsernitilinpäätös ja IAS 28 muutos Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin** IFRS 10:n ja IAS 28:n muutokset koskevat tilanteita, joissa sijoittajan ja sen osakkuus- tai yhteisyrityksen välillä on tapahtunut myynti tai varojen luovutus. Muutokset tarkentavat, että voitto tai tappio määräysvallan menettämisestä tytäryhtiössä, jossa ei ole liiketoimintaa, liiketoimessa pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävän osakkuus- tai yhteisyrityksen kanssa kirjataan emoyhtiön tulokseen vain osakkuus- tai yhteisyrityksen yhtiön lähipiiriin kuulumattomien sijoittajien omistusosuuksien osalta. Samoin voitot ja tappiot, jotka syntyvät entisessä tytäryhtiössä (josta on tullut pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltävä osakkuus- tai yhteisyritys) säilyneen sijoituksen uudelleenarvostuksesta käypään arvoon kirjataan aiemman emoyhtiön tulokseen vain uuden osakkuus- tai yhteisyrityksen yhtiön lähipiiriin kuulumattomien sijoittajien omistusosuuksien osalta. IASB ei ole vielä määritellyt näiden muutosten voimaantuloajankohtaa. Muutosten ennenaikainen soveltaminen on sallittua. Muutoksilla arvioidaan olevan vaikutuksia konsernin tilinpäätöksiin tulevaisuudessa, mikäli tällaisia liiketoimia esiintyy.

2. Toimintasegmentit

Uponorin segmenttirakenne muodostuu liiketoimintojen ja maantieteellisten alueiden pohjalta määritellyistä kolmesta segmentistä, jotka ovat Talotekniikka – Eurooppa, Talotekniikka – Pohjois-Amerikka sekä Uponor Infra. Segmenttien riskit ja tuotot eroavat markkina- ja liiketoimintaympäristön, tuotetarjonnan, palveluiden sekä asiakasrakenteen osalta. Liiketoiminnan johto, valvonta ja raportointirakenteet on ryhmitelty liiketoimintasegmenttien mukaisesti. Raportoivat segmentit ovat yksilöityjä toimintasegmenttejä, joita ei ole yhdistelty.

Talotekniikka – Eurooppa vastaa talotekniikan liiketoiminnoista Euroopassa ja Aasiassa sekä vientitoiminnoista niihin Euroopan ulkopuolisiin maihin, joissa Uponorilla ei ole omaa toimintaa. Talotekniikka – Pohjois-Amerikka vastaa talotekniikan liiketoiminnasta Yhdysvalloissa ja Kanadassa. Talotekniikka Uponorissa tarkoittaa lähinnä asuin-, liike- ja julkisten rakennusten sisäilma- ja käyttövesiputkijärjestelmiä. Talotekniikan asiakaskunta koostuu pääosin LVI-asennusliikkeistä ja rakennusyrityksistä.

Uponor Infra on erikoistunut kunnallistekniseen putkiliiketoimintaan Pohjois-Euroopassa, jonka lisäksi sillä on liiketoimintaa Keski-Euroopassa ja Pohjois-Amerikassa. Sen tuotteita ja palveluja, kuten kunnallisteknisiä painevesiputkistoja, viemäröinti- ja jätevesijärjestelmiä sekä projektipalveluita, myydään kunnallistekniikan uudis- tai korjausrakentamista harjoittaville laitos- ja yritysasiakkaille.

Muut-segmentti sisältää konsernitoiminnot. 1.1.2017 alkaen yhtiöt, joilla ei ole liiketoimintaa, on siirretty Muut-segmentistä Talotekniikka – Eurooppa - ja Talotekniikka – Pohjois-Amerikka –segmentteihin. Muutoksen seurauksena sisäisten saamisten ja velkojen eliminoinnit ja segmentin varojen ja velkojen esittämistapa ovat muuttuneet. Vertailutiedot on muutettu vastaavasti.

Taloudellisten tavoitteiden asettaminen ja seuranta kohdistuvat lähinnä liiketoimintayksiköiden liikevaihto- ja liikevoittolukuihin sekä liikevoittoon kohdistuvien kustannustekijöiden seurantaan ja operatiivisen nettokäyttöpääoman määrään. Konsernin resursseja johdetaan muun muassa kohdentamalla investointeja liiketoimintatarkpeiden pohjalta sekä mitoittamalla henkilöstön määrä ja osaaminen vastaamaan liiketoimintaprosessien tarpeita.

Segmenttien raportointi noudattaa konsernin laadintaperiaatteita. Segmenttien välinen liiketoiminta on markkinaperusteista ja kaikki segmenttien väliset myynnit sekä sisäiset katteet eliminoidaan konsolidoinnin yhteydessä.

Segmenttien tuotto vastaa liikevaihtoa ja segmenttien tuloksella tarkoitetaan liikevoittoa konsernin laajassa tuloslaskelmassa. Tuloslaskelmaerät sisältävät segmentin jatkuvat toiminnot ja tase-erät muodostuvat kunkin tilinpäätöshetken konsernirakenteen mukaisesti. Jatkuvat toiminnot eivät sisällä Irlannista vuonna 2008 myytyä yhdyskuntateknistä liiketoimintaa.

Segmenttien varat sisältävät tase-erät, jotka ovat joko suoraan tai perustellusti kohdistettavissa liiketoimintasegmenteille. Varat koostuvat pääasiassa korottomista varoista kuten aineellisista ja aineettomista käyttöomaisuushyödykkeistä, vaihto-omaisuudesta, toimintaan liittyvistä siirtyvistä eristä sekä myyntisaamisista ja muista saamisista.

2017 M€	Talotekniikka - Eurooppa	Talotekniikka - Pohjois-Amerikka	Uponor Infra	Muut	Eliminoinnit	Uponor-konserni	2016 M€	Talotekniikka - Eurooppa	Talotekniikka - Pohjois-Amerikka	Uponor Infra	Muut	Eliminoinnit	Uponor-konserni
Tuotot, ulkoinen	520,6	328,2	321,6	-	-	1 170,4	Tuotot, ulkoinen	510,1	305,6	283,6	-	-	1 099,4
Tuotot, sisäinen	1,1	0,0	1,9	-	-3,0	-	Tuotot, sisäinen	0,8	0,0	4,3	-	-5,2	-
Tuotot yhteensä	521,7	328,2	323,4	0,0	-3,0	1 170,4	Tuotot yhteensä	511,0	305,6	287,9	0,0	-5,2	1 099,4
Liiketulos	40,0	49,7	12,0	-4,2	-1,5	95,9	Liiketulos	25,4	50,0	-0,8	-2,0	-1,6	71,0
Liiketulos %	7,7	15,1	3,7			8,2	Liiketulos %	5,0	16,4	-0,3			6,5
Rahoitustuotot						14,7	Rahoitustuotot						10,4
Rahoituskulut						20,1	Rahoituskulut						20,4
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta						-2,3	Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta						-0,6
Tuloverot						22,8	Tuloverot						18,9
Lopetettujen toimintojen tulos						-	Lopetettujen toimintojen tulos						0,4
Tilikauden tulos						65,4	Tilikauden tulos						41,9
Varat	365,6	233,7	210,4	400,2	-344,2	865,8	Varat	397,2	222,5	196,8	301,4	-350,4	767,5
Velat							Velat						
Segmenteille allokoituiden velat yhteensä	293,6	176,3	69,6	345,8	-367,9	517,4	Segmenteille allokoituiden velat yhteensä	325,5	156,0	65,1	269,5	-375,4	440,6
Allokoimaton osuus						348,4	Allokoimaton osuus						326,9
Oma pääoma ja velat yhteensä						865,8	Oma pääoma ja velat yhteensä						767,5
Investoinnit	13,5	39,7	9,7	0,5	-	63,4	Investoinnit	14,4	20,8	14,3	1,2	-	50,7
Poistot ja arvonalentumiset	14,0	12,4	11,0	1,7	0,0	39,2	Poistot ja arvonalentumiset	14,2	10,7	13,1	3,6	0,0	41,6
Henkilöstö keskimäärin	2 065	808	1 041	76	-	3 990	Henkilöstö keskimäärin	2 037	682	1 081	69	-	3 869

Koko yhteisöä koskevat tiedot

Tuotteita ja palveluita koskevat tiedot

	2017	2016
Tuotot konsernin ulkopuolelta, jatkuvat toiminnot		
Talotekniset ratkaisut	848,7	815,3
Yhdyskuntatekniset ratkaisut	321,6	284,1
Uponor-konserni	1 170,4	1 099,4

Maantieteellisiä alueita koskevat tiedot

	2017	2016
Tuotot konsernin ulkopuolelta, jatkuvat toiminnot		
Yhdysvallat	308,0	276,0
Saksa	154,5	161,1
Suomi	120,5	123,1
Ruotsi	113,0	99,6
Kanada	100,6	80,7
Tanska	49,8	48,9
Alankomaat	41,5	39,5
Espanja	37,4	34,7
Norja	30,0	29,7
Venäjä	23,7	18,9
Muut	191,3	187,0
Uponor-konserni	1 170,4	1 099,4

	2017	2016
Pitkäaikaiset varat		
Yhdysvallat	122,1	112,0
Ruotsi	40,5	36,4
Suomi	39,0	49,5
Saksa	36,4	35,3
Kanada	15,1	11,8
Muut	41,6	55,9
Uponor-konserni	294,7	300,9

Tuotot konsernin ulkopuolelta on esitetty asiakkaiden maantieteellisen sijainnin mukaisesti. Pitkäaikaiset varat on puolestaan esitetty varojen sijaintimaan mukaan. Pitkäaikaiset varat eivät sisällä liikearvoa ja laskennallisia verosaamia.

3. Liiketoimintojen yhdistäminen

Vuoden 2017 aikana ei ole hankittu tytäryhtiöitä tai liiketoimintoja.

Uponor Holding GmbH sai 4. tammikuuta 2016 päätökseen 30. marraskuuta 2015 julkistetun hankkeen ostaa kahden saksalaisyhtiön, eli Delta Systemtechnik GmbH:n ja KaMo-ryhmän osakekannat kokonaisuudessaan. KaMo-konserni muodostui kolmesta yhtiöstä: KaMo Frischwarmwassersystem GmbH, KaMo Verteilersysteme GmbH ja Morlok Betriebsgesellschaft mbH, jotka fuusioitiin vuonna 2017. Delta Systemtechnik valmistaa kuuman veden jakoasemia omakotitalojen käyttövesijärjestelmiin, lämmityksen lämmönsiirtimiä sekä muita tuotteita kuumavesi- ja lämmitysjärjestelmiin. KaMo kehittää sekä huoneistokohtaisia että keskitettyjä järjestelmiä asuntojen lämmittämiseen ja kuuman veden tuottamiseen. Yritysoston tarkoituksena oli laajentaa Uponorin tarjontaa ja osaamista käyttö- ja juomavesijärjestelmämarkkinoilla, joilla hygieniatekijöiden merkitys kasvaa koko ajan. Hankitut yhtiöt tulivat osaksi Talotekniikka – Eurooppa –segmenttiä.

	2017	2016
Hankittu nettovarallisuus ja liikearvo		
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	-	3,7
Aineettomat käyttöomaisuushyödykkeet	-	19,8
Vaihto-omaisuus	-	5,5
Myyntisaamiset ja muut saamiset	-	5,7
Rahavarat	-	1,1
Varat yhteensä	-	35,8
Pitkäaikaiset korolliset velat	-	3,3
Laskennalliset verovelat	-	5,7
Varaukset	-	0,7
Lyhytaikaiset korolliset velat	-	0,4
Ostovelat ja muut lyhytaikaiset velat	-	4,3
Velat yhteensä	-	14,4
Nettovarat	-	21,4
Hankintameno	-	32,5
Hankittu nettovarallisuus	-	-21,4
Liikearvo	-	11,1
Rahavirtavaikutus	2017	2016
Hankintahinta	-	32,5
Hankinnan yhteydessä saadut rahavarat	-	-1,1
Rahavirtavaikutus	-	31,4

Hankintameno 32,5 miljoonaa euroa vastaa kokonaisuudessaan Delta Systemtechnik GmbH:n ja KaMo-ryhmän määritettyä käypää arvoa, joka on arvioitu käyttäen tuottoihin perustuvaa lähestymistapaa ja markkinoihin perustuvaa lähestymistapaa. Käyvän arvon määrittäminen perustuu merkittävässä määrin syöttötietoihin, joita ei ole saatavissa markkinoilta, viitaten IFRS 13 Käyvän arvon määrittäminen -standardin Tason 3 mukaisiin syöttötietoihin.

Hankinnasta syntynyt liikearvo 11,1 miljoonaa euroa muodostuu pääosin liiketoiminnan yhdistämisestä saavutettavista synergioista kuten kansainvälisestä kasvusta, projektiliiketoiminnasta, tuotetarjoomasta sekä ristiin myynnistä. Hankintamenolaskelma on alustava: hankitun nettovarallisuuden käypä arvo on ehdollinen, kunnes arvostukset aineellisille käyttöomaisuushyödykkeille ja tunnistettavissa oleville aineettomille hyödykkeille ovat lopulliset.

Hankintaan liittyvät kustannukset olivat 0,9 miljoonaa euroa. Ne sisältyvät hallinnon kuluihin konsernin laajassa tuloslaskelmassa seuraavasti: 0,6 miljoonaa euroa 31.12.2015 päättyneellä tilikaudella ja 0,3 miljoonaa euroa 31.12.2016 päättyneellä raportointikaudella.

4. Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut

	2017	2016
Liiketoiminnan muut tuotot		
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	2,5	0,7
Muut erät	0,6	3,5
Yhteensä	3,1	4,2
Liiketoiminnan muut kulut		
Tutkimus- ja kehittämiskulut	23,2	21,4
Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntitappiot	0,4	0,3
Arvonalentumiset	0,6	3,3
Muut erät	0,2	0,6
Yhteensä	24,4	25,6
Tilintarkastajan palkkiot		
Tilintarkastusyhteisö Deloitte		
Lakisääteiset tilintarkastuspalvelut	0,9	0,8
Muut palvelut	0,0	0,1
Yhteensä	0,9	0,9

Vuonna 2017 liiketoiminnan muut tuotot sisältävät Uponor Infra Oy:n Vaasassa sijainneiden toimisto- ja tuotantotilojen myynnistä saadun 1,9 miljoonan euron voiton.

Vuonna 2016 liiketoiminnan muiden tuottojen erään muut sisältyy Kanadassa sovitun patenttiloukkaustapauksen rojaltimaksut ja korvaukset koskien patenttiloukkausta.

5. Työsuhde-etuuksista aiheutuneet kulut

	2017	2016
Lyhytaikaiset työsuhde-etuudet:		
- Palkat ja palkkiot	200,1	193,8
- Muut henkilösivukulut	31,4	29,7
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet:		
- Eläkekulut - maksupohjaiset järjestelyt	11,0	11,4
- Eläkekulut - etuusperusteiset järjestelyt	0,9	1,3
Muut pitkäaikaiset työsuhde-etuudet	0,1	0,0
Irtisanomisen yhteydessä suoritettavat etuudet	1,1	3,8
Osakeperusteiset maksut		
- Myönnetty osakkeina toteutettavat osuudet	1,1	0,8
Yhteensä	245,7	240,8
Henkilöstö 31.12.	4 075	3 868
Henkilöstö keskimäärin	3 990	3 869

Tiedot johdon työsuhde-etuuksista esitetään Lähipiiritiedoissa (liite 32).

6. Poistot ja arvonalentumiset

	2017	2016
Poistot ja arvonalentumiset omaisuusryhmittäin		
Aineettomat oikeudet	3,5	5,3
Muut aineettomat hyödykkeet	2,7	2,6
Maa- ja vesialueet	0,1	0,9
Rakennukset ja rakennelmat	4,9	5,8
Koneet ja kalusto	22,8	21,3
Muut aineelliset hyödykkeet	5,2	5,7
Yhteensä	39,2	41,6
Poistot ja arvonalentumiset toiminnoittain		
Hankinta ja valmistus	27,4	25,5
Varastointimenot	1,3	1,2
Myynti ja markkinointi	4,1	4,2
Hallinto	4,7	6,4
Muut	1,7	4,3
Yhteensä	39,2	41,6

Vuonna 2017 kirjattiin 0,4 (3,3) miljoonaa euroa arvonalentumisia muihin aineellisiin hyödykkeisiin. Toiminnoittain esitettynä tämä sisältyy erään muut.

7. Rahoitustuotot ja -kulut sekä valuuttakurssimuutokset

	2017	2016
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	0,0	0,0
Korkotuotot lainoista ja muista saamisista	0,2	0,2
Korkotuotot korkojohdannaisista	0,0	-
Voitto tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista ja -veloista		
- valuuttajohdannaiset netto, ei suojauslaskennan alla	7,9	-
Kurssierot	6,6	10,1
Muut rahoitustuotot	0,0	0,1
Yhteensä	14,7	10,4
Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostetuista rahoitusveloista	3,0	3,8
Korkokulut korkojohdannaisista	1,1	1,0
Viivekorkojen palautukset	-3,6	-
Tappio tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusvaroista ja -veloista		
- valuuttajohdannaiset netto, ei suojauslaskennan alla	-	6,0
Kurssierot	17,7	8,0
Muut rahoituskulut	1,9	1,6
Yhteensä	20,1	20,4

Rahoituskuluihin on vuonna 2017 kirjattu 3,6 miljoonaa euroa korkokulujen vähennystä johtuen Suomen korkeimman hallinto-oikeuden syyskuisesta päätöksestä oikaista aiemmin jälkiverotuspäätöksen perusteella määrättyjä viivekorkoja.

Vuonna 2017 varsinaisen liiketoiminnan tuottoihin ja kuluihin sisältyy valuuttakurssivoittoa 0,8 (valuuttakurssitappiota 0,9) miljoonaa euroa. Korkokuluihin sisältyy tavanomaisten korkokulujen lisäksi rahoitusleasingsopimusten korko-osuuksia 0,4 (0,4) miljoonaa euroa.

8. Tuloverot

	2017	2016
Tilikauden ja edellisten tilikausien tuloverot		
Tilikaudelta	27,9	23,4
Edellisiltä kausilta	-2,2	0,3
Laskennallisen verovelan muutos	-2,9	-4,8
Yhteensä	22,8	18,9
Tuloverojen täsmäytys		
Tulos ennen veroja	88,2	60,4
Verot laskettuna Suomen verokannan (20%) mukaan	17,6	12,2
Ulkomaisten verokantojen vaikutus	10,9	7,8
Vähennyskelvottomat menot	1,5	1,2
Verovapaat tulot	-2,0	-1,9
Aikaisemmin kirjaamattomien verotappioiden käyttö	-2,0	-1,7
Kirjaamattomat laskennalliset verosaamiset verotuksellisista tappioista	1,4	0,8
Verokannan muutoksen vaikutus	-1,6	0,0
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-2,2	0,3
Muut erät	-0,8	0,2
Yhteensä	22,8	18,9
Efektiivinen verokanta, %	25,8	31,3

Efektiivinen veroaste laski vuonna 2017 25,8 (31,3) prosenttiin, mikä johtui pääosin Suomen korkeimman hallinto-oikeuden Uponorille suotuisista verotuksen oikaisupäätöksistä sekä Yhdysvaltain verouudistuksesta. Vuonna 2017 veroihin edellisiltä tilikausilta kirjattiin 1,6 miljoonaa euron vähennys. Rahoituskuluihin kirjattiin 3,6 miljoonaa euroa korkokulujen vähennystä johtuen Suomen korkeimman hallinto-oikeuden syyskuisesta päätöksestä oikaista yhtiölle aiemmin vuonna 2011 jälkiverotuspäätöksen perusteella määrättyjä veroja, veronlisäyksiä ja viivekorkoja; oikaisun vaikutus veroihin oli yhteensä -2,6 % tai -2,3 miljoonaa euroa. Yhdysvaltain verouudistuksen vaikutus liittyy pakolliseen kotiuttamisvelvollisuuteen ja laskennallisen verosaamisen ja -velkojen uudelleenarvostukseen tulevalle liittovaltion

veroasteella 21 % (35 %). Yhdysvaltain verouudistuksen vaikutus oli -2,6 % tai -2,3 miljoonaa euroa. Veroasteeseen vuonna 2017 vaikuttavat tekijät sekä Yhdysvalloissa että Suomessa ovat kertaluonteisia.

Vuoden 2016 aikana konserniyhtiön verotuksiin vaikuttavassa lainsäädännössä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Vuonna 2016 aikaisemmin kirjaamattomien verotappioiden käyttö, alhaisempi määrä kirjaamattomia laskennallisia verosaamia verotuksellisista tappioista, sekä Uponorille jälkikäteen Yhdysvalloissa myönnetty kertaluonteiset verohelpotukset tutkimukselle ja tuotekehitykselle alensivat efektiivistä verokantaa.

Muihin laajan tuloksen eriin sisältyvät verot

2017

	Ennen veroja	Vero- vaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	1,3	0,1	1,2
Nettosijoitusten suojaus	1,7	-	1,7
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	-0,6	-0,2	-0,4
Muuntoerot	-13,2	0,0	-13,2
Yhteensä	-10,8	-0,1	-10,7

2016

	Ennen veroja	Vero- vaikutus	Verojen jälkeen
Rahavirran suojaukset	1,6	0,2	1,4
Nettosijoitusten suojaus	0,2	-	0,2
Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden uudelleen määrittämisestä johtuvat erät	1,8	0,4	1,4
Muuntoerot	2,1	0,0	2,1
Yhteensä	5,7	0,6	5,1

9. Osakekohtainen tulos

	2017	2016
Tulos jatkuvista toiminnoista	65,4	41,5
Lopetettujen toimintojen tulos	-	0,4
Tilikauden tulos	65,4	41,9
Kauden tuloksen jakautuminen emoyhtiön omistajille	60,5	42,2
Osakkeet, 1 000 kpl		
Keskimääräinen painotettu osakemäärä *)	73 130	73 133
Laimennettu keskimääräinen painotettu osakemäärä	73 130	73 133
Laimentamaton osakekohtainen tulos, €	0,83	0,58
- Jatkuvat toiminnot	0,83	0,57
- Lopetetut toiminnot	-	0,01
Laimennettu osakekohtainen tulos, €	0,83	0,58
- Jatkuvat toiminnot	0,83	0,57
- Lopetetut toiminnot	-	0,01

*) Osakkeiden keskimääräinen lukumäärä ei sisällä omia osakkeita.

10. Aineettomat hyödykkeet

2017	Aineettomat oikeudet	Asiakas- suhteet	Teknologia	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Kesken- eräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	74,1	11,9	1,5	94,4	1,1	0,1	183,1
Kurssierot	-0,2	-	-	-0,1	0,0	-	-0,3
Lisäykset	1,8	-	-	-	0,6	-	2,4
Vähennykset	-0,7	-	-	0,0	-	-	-0,7
Siirrot erien välillä	0,1	-	-	-	0,9	-0,1	0,9
Hankintameno 31.12.	75,1	11,9	1,5	94,3	2,6	0,0	185,4
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	58,3	3,6	0,7	0,7	0,8	-	64,1
Kurssierot	-0,2	-	-	-	0,0	-	-0,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,7	-	-	-	-	-	-0,7
Tilikauden poisto	3,5	2,4	0,1	-	0,2	-	6,2
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	60,9	6,0	0,8	0,7	1,0	-	69,4
Kirjanpitoarvo 31.12.	14,2	5,9	0,7	93,6	1,6	0,0	116,0
2016	Aineettomat oikeudet	Asiakas- suhteet	Teknologia	Liikearvo	Muut aineettomat hyödykkeet	Kesken- eräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	63,3	2,4	1,5	84,0	0,9	-	152,1
Rakennemuutokset	10,4	9,5	-	11,1	-	-	31,0
Kurssierot	-0,4	-	-	-0,7	0,1	-	-1,0
Lisäykset	1,9	-	-	-	0,2	0,1	2,2
Vähennykset	-1,1	-	-	0,0	-0,1	-	-1,2
Siirrot erien välillä	-	-	-	-	0,0	-	0,0
Hankintameno 31.12.	74,1	11,9	1,5	94,4	1,1	0,1	183,1
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	54,3	1,2	0,5	0,7	0,7	-	57,4
Rakennemuutokset	0,1	-	-	-	-	-	0,1
Kurssierot	-0,3	-	-	-	0,1	-	-0,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-1,1	-	-	-	-0,1	-	-1,2
Tilikauden poisto	5,3	2,4	0,2	-	0,1	-	8,0
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	58,3	3,6	0,7	0,7	0,8	-	64,1
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,8	8,3	0,8	93,7	0,3	0,1	119,0

Vuonna 2017 aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit kohdistuvat pääosin Uponorin verkkosivuston uudistamiseen. Vuonna 2016 aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit kohdistuivat pääasiassa ERP-toiminnanohjausjärjestelmään ja ohjelmistoihin.

IFRS 3 -standardin mukaan liikearvosta ei tehdä poistoja, vaan liikearvot testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta. Rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä määritetään käyttöarvomenetelmällä, käyttäen arvioituja vastaisia nettorahavirtoja. Arvonalentuminen kirjataan, kun omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Liikearvo kohdistuu konsernin raportoitaville segmenteille seuraavasti: Talotekniikka – Eurooppa 76,7 (76,8) miljoonaa euroa ja Uponor Infra 17,1 (17,1) miljoonaa euroa.

Arvonalentumistestit laaditaan jokaisessa rahavirtaa tuottavassa yksikössä erikseen. Liikearvojen rahavirtaennusteet kattavat viiden vuoden ajanjakson sisältäen jäännösarvon, joka lasketaan viidennen vuoden rahavirtaennusteen pohjalta. Rahavirtaennusteet perustuvat johdon hyväksymiin strategisiin suunnitelmiin, joiden keskeisimmät oletukset liittyvät markkinoiden, tuote- ja palveluvalikoiman kasvu- ja kannattavuuskehitykseen. Liikearvoa sisältävien rahavirtaa tuottavien yksiköiden taloudellinen vaikutusaika on oletettu rajoittamattomaksi, koska yksiköiden on arvioitu vaikuttavan rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Diskonttokorkona on käytetty sellaista korkotasoa, joka kuvastaa kyseisen rahavirtaa tuottavan yksikön keskimääräistä tuottovaatimusta ennen veroja. Testauslaskelmissa käytetty korko oli 7,1 (7,4) prosenttia Talotekniikka – Eurooppa -segmentille ja 7,6 (7,5) prosenttia Uponor Infra -segmentille. Arvonalentumistestauksen tuloksena konserni ei alaskirjannut liikearvoja tilikaudella 2017.

Arvonalentumistestauksen yhteydessä suoritettiin herkkyyssanalyysi seuraaville muuttujille: myynti, bruttokateprosentti ja diskonttokorko. Myynnin pienentyminen enintään 8,4 prosentilla pitkän aikavälin ennusteisiin verrattuna ei altistaisi konsernia merkittävälle liikearvon alaskirjausriskille. Bruttokateprosentin lasku 3,3 % -yksiköllä ei aiheuttaisi arvonalentumiskirjauksia silloin kun liiketoimintaennusteet pysyvät muilta osin muuttumattomina. Diskonttokoron nousu 6,4 % -yksiköllä ei myöskään johtaisi alaskirjauksiin. Esitetyt herkkyydet liittyvät liiketoimintasegmenttiin Uponor Infra, sillä sen liikearvo on herkempi liikearvon alaskirjausriskille. Johdon näkemys on, ettei edellä mainittujen teoreettisten skenaarioiden perusoletusten muutoksia tulisi tulkita osoituksena niiden toteutumisen todennäköisyydestä.

Konsernilla ei ole aktivoituja tuotekehitysmenoja.

11. Aineelliset hyödykkeet

2017	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken- eräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	18,5	165,7	401,0	64,2	38,3	687,7
Kurssierot	-0,6	-6,9	-16,0	-2,5	-2,4	-28,5
Lisäykset	0,2	15,3	28,9	6,9	9,6	61,0
Vähennykset	-0,5	-12,4	-12,7	-6,2	0,0	-31,8
Siirrot erien välillä	-0,2	2,2	9,7	-0,1	-13,8	-2,2
Hankintameno 31.12.	17,4	163,9	410,9	62,3	31,7	686,2
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	3,1	93,9	300,1	49,7	-	446,8
Kurssierot	0,0	-1,9	-10,4	-1,9	0,0	-14,2
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-0,1	-11,6	-12,6	-6,0	-	-30,3
Tilikauden poisto	0,1	4,6	22,8	4,9	-	32,4
Siirrot erien välillä	0,0	0,8	-1,1	-1,0	-	-1,3
Arvon alentumiset	0,0	0,3	0,1	0,0	0,2	0,6
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	3,1	86,1	298,9	45,7	0,2	434,0
Kirjanpitoarvo 31.12.	14,3	77,8	112,0	16,6	31,5	252,2
Tuotannon koneiden ja laitteiden tasearvo			100,8			
2016	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Kesken- eräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	17,5	159,2	386,3	62,0	21,8	646,8
Rakennemuutokset	0,4	3,2	-1,1	0,1	0,9	3,5
Kurssierot	0,2	1,6	2,1	0,4	0,4	4,7
Lisäykset	0,6	3,0	19,9	3,9	21,1	48,5
Vähennykset	-0,5	-2,5	-9,5	-2,7	-0,6	-15,8
Siirrot erien välillä	0,3	1,2	3,3	0,5	-5,3	0,0
Hankintameno 31.12.	18,5	163,7	401,0	64,2	38,3	687,7
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	2,1	89,5	287,5	46,3	-	425,4
Rakennemuutokset	0,1	0,4	-0,9	0,2	-	-0,2
Kurssierot	-0,1	0,1	1,1	0,3	-	1,4
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0,0	-1,9	-8,9	-2,6	-	-13,4
Tilikauden poisto	0,1	5,0	20,0	5,2	-	30,3
Siirrot erien välillä	-	-	-	0,0	-	0,0
Arvon alentumiset	0,9	0,8	1,3	0,3	-	3,3
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	3,1	93,9	300,1	49,7	-	446,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	15,4	71,8	100,9	14,5	38,3	240,9
Tuotannon koneiden ja laitteiden tasearvo			90,8			

Vuoden 2017 käyttöomaisuuden lisäykset kohdistuivat Talotekniikka – Pohjois-Amerikan osalta tuotantokapasiteetin lisäämiseen, Talotekniikka – Euroopan osalta uusiin koneisiin ja laitteisiin Ruotsin ja Saksan tehtaissa, sekä Uponor Infran osalta tuotannon tehostamiseen ja uudelleensijoittamiseen.

Vuonna 2016 Talotekniikka - Eurooppa investoi uuteen tuotantoteknologiaan sekä uuteen tehtaaseen Kiinan Taicangissa asennettuihin tuotantolinjoihin, Talotekniikka - Pohjois-Amerikka investoi tuotantokapasiteetin lisäämiseen ja Uponor Infra tuotannon tehostamiseen.

Keskeneräiset investoinnit laskivat tilikauden 2017 aikana 6,8 miljoonalla eurolla tasepäivän 31,5 miljoonaan euroon johtuen lähinnä Uponor Infran tuotannon uudelleensijoittamisesta Suomessa sekä uuden tuotantolinjan valmistumisesta Tanskassa.

Vuoden 2016 rakennemuutoksiin sisältyy Delta Systemtechnik GmbH:n ja KaMo-ryhmän hankinnat Saksassa.

Aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin sisältyy rahoitusleasingsopimuksilla hankittua omaisuutta seuraavasti:

2017	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Muut	Rahoitus-leasing-järjestelyt yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,7	11,2	0,7	12,6
Kurssierot	-	-0,1	0,0	-0,1
Hankintameno 31.12.	0,7	11,1	0,7	12,5
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	8,4	0,4	8,8
Kurssierot	-	0,0	0,0	0,0
Tilikauden poisto	-	0,3	0,1	0,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	8,7	0,5	9,2
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,7	2,4	0,2	3,3
2016	Maa- ja vesialueet	Rakennukset ja rakennelmat	Muut	Rahoitus-leasing-järjestelyt yhteensä
Hankintameno 1.1.	0,7	11,3	0,7	12,7
Kurssierot	-	-0,1	0,0	-0,1
Lisäykset	-	-	0,0	0,0
Vähennykset	0,0	0,0	-	0,0
Hankintameno 31.12.	0,7	11,2	0,7	12,6
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.	-	8,2	0,3	8,5
Kurssierot	-	-0,1	0,0	-0,1
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-	-	0,0	0,0
Tilikauden poisto	-	0,3	0,1	0,4
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.	-	8,4	0,4	8,8
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,7	2,8	0,3	3,8

12. Rahoitusvarat ja -velat arvostusryhmittäin

2017	Suojaus-laskennas sa olevat johdannaiset	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat rahoitus-varat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävis- sä olevat rahoitus-varat	Jaksotettu un hankinta- menoon kirjattavat rahoitusve lat	Tase- erien kirjanpito- arvot	IFRS 7 Käyvän arvon hierarkiata so	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Muut osakkeet ja osuudet				0,2		0,2		14
Pitkäaikaiset saamiset			10,1			10,1		15
Sähköjohdannaiset	0,4					0,4	1	15
Muut johdannais sopimukset	0,0	0,0				0,0	2	15
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset			202,4			202,4		17
Sähköjohdannaiset	0,1					0,1	1	28
Muut johdannais sopimukset	0,2	1,7				1,9	2	28
Rahavarat			107,0			107,0		18
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0,7	1,7	319,5	0,2		322,1		
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					176,6	176,6		23
Sähköjohdannaiset	0,0					0,0	1	28
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					81,9	81,9		23
Sähköjohdannaiset	0,1					0,1	1	28
Muut johdannais sopimukset	0,5	0,8				1,3	2	28
Ostovelat ja muut velat					105,4	105,4		24
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0,6	0,8			363,9	365,3		

2016	Suojaus- laskennas- sa olevat johdannaiset	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat rahoitus- varat/-velat	Lainat ja muut saamiset	Myytävässä olevat rahoitus- varat	Jaksotettu un- hankinta- menoon kirjattavat rahoitusve- lat	Tase- erien kirjanpito- arvot	IFRS 7 Käyvän arvon hierarkiasta	Liite
Pitkäaikaiset rahoitusvarat								
Muut osakkeet ja osuudet				0,3		0,3		14
Pitkäaikaiset saamiset			20,9			20,9		15
Sähköjohdannaiset	0,1					0,1	1	15
Muut johdannaissovimukset		0,1				0,1	2	15
Lyhytaikaiset rahoitusvarat								
Myyntisaamiset ja muut saamiset			193,6			193,6		17
Sähköjohdannaiset	0,1					0,1	1	28
Muut johdannaissovimukset		1,6				1,6	2	28
Rahavarat			16,3			16,3		18
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	0,2	1,7	230,8	0,3		233,0		
Pitkäaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					158,2	158,2		23
Sähköjohdannaiset	0,2					0,2	1	28
Lyhytaikaiset rahoitusvelat								
Korolliset velat					17,6	17,6		23
Sähköjohdannaiset	0,3					0,3	1	28
Muut johdannaissovimukset	1,6	2,1				3,7	2	28
Ostovelat ja muut velat					102,6	102,6		24
Kirjanpitoarvo arvostusryhmittäin	2,1	2,1			278,4	282,6		

Rahoitusvarojen ja -velkojen kirjanpitoarvon katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa. Rahoitusvarat ja -velat on jaettu IFRS 7 -standardin mukaisiin käyvän arvon hierarkioihin.

Uponor soveltaa hierarkiaa seuraavasti:

Sähköjohdannaiset on arvostettu pörssin markkinahintaan (Taso 1).

Valuutta- ja korkojohdannaiset on arvostettu yleisiltä markkinoilta saaduista hintatiedoista, sekä käyttämällä yleisesti tunnettuja arvostusmalleja (Taso 2).

13. Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä

	2017	2016
Hankintameno 1.1.	13,3	0,2
Osuus tilikauden tuloksesta	-2,3	-0,6
Lisäykset	-	13,5
Vähennykset	-0,2	-0,4
Muuntoerot	-1,3	0,6
Kirjanpitoarvo 31.12.	9,5	13,3

Konsernilla on kaksi saksalaista osakkuusyhtiötä: Punitec GmbH ja Punitec Verwaltungs GmbH, joiden tasearvo on 0,2 (0,1) miljoonaa euroa. Vuoden 2017 tuloksesta Punitec GmbH maksoi 0,2 (0,4) miljoonaa euroa osinkoa Uponorille.

13. heinäkuuta 2016 Uponor Oyj ja yhdysvaltalainen Belkin International saivat päätökseen Phyn-nimisen yhteisyrityksen perustamisen Yhdysvaltoihin ja Eurooppaan. Yhtiöt kehittävät rakennusten veden mittaamiseen ja vedenkulutuksen vähentämiseen liittyvää tuoteteknologiaa niin kuluttaja- kuin ammattilaismarkkinoille.

Uponor investoi 13,5 miljoonaa euroa ja sai 37,5 prosentin omistusosuuden yhteisyrityksistä. Yhteisyritys raportoidaan konsernin tilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä.

Taloudellisen informaation yhteenveto olennaisista yhteisyrityksistä

	2017	2016
Phyn		
Tuloslaskelma		
Tilikauden tulos	-7,1	-2,3
Tilikauden laaja tulos	-7,1	-2,3
Pitkäaikaiset varat	21,1	23,7
Lyhytaikaiset varat	5,6	13,0
Lyhytaikaiset velat	2,2	1,4
Yllä olevat velat ja saamiset sisältävät		
Rahavarat	5,4	12,7
Konsernin osuus nettoveroista		
Nettovarat	24,6	35,3
Konsernin omistusosuus	37,5%	37,5%
Konsernin osuus nettovaroista	9,2	13,2

14. Muut osakkeet ja osuudet

	2017	2016
Muut pitkäaikaiset varat	0,2	0,3
Yhteensä	0,2	0,3

Muut pitkäaikaiset varat sisältävät muita noteeraamattomia osakkeita ja osuuksia, jotka on arvostettu hankintameno, koska niiden käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää.

15. Pitkäaikaiset saamiset

	2017	2016
Muut lainasaamiset	0,3	0,3
Johdannais sopimukset	0,4	0,2
Muut saamiset	9,8	20,6
Yhteensä	10,5	21,1

Muihin pitkäaikaisiin saamisiin sisältyy 9,2 (10,6) miljoonan euron saamiseksi kirjatut sulkutilin rahavarat, jotka liittyvät tuomioistuinten hyväksymään ryhmäkanteiden sovintoratkaisuun Yhdysvalloissa vuonna 2015. Vuonna 2016 muihin pitkäaikaisiin saamisiin sisältyi lisäksi 9,6 miljoonan euron verosaaminen liittyen verotuksen oikaisuvaatimukseen Suomessa, vuonna 2017 tämä saaminen siirrettiin lyhytaikaisiin saamisiin. Lisätietoja Suomen verotuksen oikaisuvaatimukseen on esitetty liitteessä 25 Vastuusitoumukset, ehdolliset varat ja velat.

16. Vaihto-omaisuus

	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	21,3	21,2
Puolivalmiit tavarat	17,2	16,9
Valmiit tuotteet / tavarat	94,2	101,2
Yhteensä	132,7	139,3

Vaihto-omaisuus on arvostettu FIFO -periaatteen mukaan laskettuun hankintameno tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Tilikaudella kului kirjattiin romutuksia ja alaskirjauksia 4,7 (1,2) miljoonaa euroa.

17. Lyhytaikaiset saamiset

	2017	2016
Myyntisaamiset	171,8	165,8
Kauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	19,5	6,0
Ennakkomaksut ja siirtosaamiset	3,4	4,4
Johdannais sopimukset	2,0	1,7
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	0,0	0,0
Muut saamiset	30,6	27,8
Yhteensä	227,3	205,7

Konsernin arvion mukaan muiden kuin johdannaissopimuksiin perustuvien saamisten alkuperäinen kirjanpitoarvo vastaa niiden käypää arvoa.

Konserni on kirjannut tilikauden aikana kuluksi arvonalentumistappioita myyntisaamisista 0,3 (1,5) miljoonaa euroa. Konserni ei ole tietoinen muista sellaisista tekijöistä, jotka saattaisivat aiheuttaa lisää mahdollisia arvonalentumistappioita.

Myyntisaamisten ikäjakama on esitetty liitetiedossa 27 Rahoitusriskien hallinta.

Siirtosaamiset	2017	2016
Saadut alennukset	0,0	0,1
Muut siirtosaamiset	3,4	4,3
Yhteensä	3,4	4,4

18. Rahavarat

	2017	2016
Käteisvarat ja pankkitalletukset	96,6	16,0
Lyhytaikaiset sijoitukset (1-3kk)	10,4	0,3
Yhteensä	107,0	16,3

19. Oma pääoma

Uponor Oyj:n osakepääoma oli 146 446 888 euroa ja osakkeiden lukumäärä 73 206 944 koko vuoden 2017 ajan. Kullakin osakkeella on yhtiökokouksessa yksi ääni. Osakkeella ei ole nimellisarvoa, eikä vähittäis- tai enimmäisosakepääomaa. Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

Vuoden 2016 alussa yhtiön hallussa oli 68 959 omaa osaketta yhteisarvoltaan 0,5 miljoonaa euroa. Kauden aikana 9 838 yhtiön hallussa olevaa omaa osaketta siirrettiin yhtiön johdolle osana vuosien 2014-2016 kannustinohjelmaa. Vuoden 2017 lopussa yhtiön hallussa oli 59 121 omaa osaketta yhteisarvoltaan 0,4 miljoonaa euroa. Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet on hankittu 17.11.–5.12.2008 välisenä aikana. Takaisinoston peruste oli osakkeiden käyttö vastikkeena yhtiön osakesidonnaisissa kannustinohjelmissa. Omat osakkeet esitetään edellisten tilikausien voittovarojen vähennyksenä. Tilinpäätöksessä omilla osakkeilla ei ole tasearvoa.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto (SVOP) sisältää oman pääoman luonteiset sijoitukset, ja suojausrahastoon kirjataan suojauslaskennassa olevien johdannaisten käyvän arvon muutokset.

Muut rahastot sisältävät paikallisten lakien vaatimat rahastot.

20. Laskennalliset verot

Laskennalliset verosaamiset	2017	2016
Varaston sisäinen kate	0,3	0,4
Varaukset	5,5	5,6
Käyttämättömät verotappiot	4,3	4,1
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,3	0,3
Työsuhde-etuudet	3,4	2,8
Myytävissä olevien sijoitusten ja johdannaissopimusten arvostaminen	0,1	0,4
Muut väliaikaiset erot	9,1	4,9
Laskennalliset verosaamiset yhteensä	23,0	18,5
Netotettu laskennallisesta verovelasta	-12,6	-6,9
Laskennalliset verosaamiset, netto	10,4	11,6
Laskennalliset verovelat		
Poistoero ja verotilamattomat varaukset	12,2	13,1
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	0,1	0,1
Myytävissä olevien sijoitusten ja johdannaissopimusten arvostaminen	0,3	0,2
Muut väliaikaiset erot	8,0	5,3
Laskennalliset verovelat yhteensä	20,6	18,7
Netotettu laskennallisesta verosaamisesta	-12,6	-6,9
Laskennalliset verovelat, netto	7,9	11,8

Laskennalliset verosaamiset	2017	2016
1.1.	11,6	21,0
Kirjattu tulosvaikutteisesti	-0,9	-9,3
Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	0,0	-0,3
Kirjattu omaan pääomaan	-0,1	0,3
Kurssierot	-0,2	-0,1
31.12.	10,4	11,6

Laskennalliset verovelat		
1.1.	11,8	20,2
Kirjattu tulosvaikutteisesti	-3,8	-14,1
Kirjattu muihin laajan tuloksen eriin	0,3	0,3
Kirjattu omaan pääomaan	0,1	-0,2
Kurssierot	-0,5	-0,1
Ostetut / myydyt liiketoiminnot	-	5,7
31.12.	7,9	11,8

Konserni on kirjannut laskennallisen verosaamisen niistä vahvistetuista tappioista, jotka voidaan todennäköisesti hyödyntää tulevina vuosina saman valtion alueella syntyvää verotettavaa tuloa vastaan. Konsernilla oli 31.12.2017 verotuksellisia nettotappioita 19,4 (18,1) miljoonaa euroa, joista yhtiö on kirjannut laskennallista verosaamista. Vuonna 2017 taseeseen on jätetty kirjaamatta 26,3 (29,9) miljoonan euron arvosta verotuksessa vahvistettuja tappioita, joiden käyttöön liittyy epävarmuutta ja joista ei siksi ole kirjattu laskennallista verosaamista. Vuoden 2018 aikana vanhenee 1,2 miljoonan euron tappiot.

Konserni laskee Suomen ulkopuolisten yritysten jakamattomista voittovaroista laskennallisen verovelan ainoastaan siltä osin, kun niitä ei ole tarkoitus pysyvästi sijoittaa uudelleen kyseiseen liiketoimintaan ja niiden kotiuttamisesta seuraisi verokuluja.

21. Työsuhde-etuuksiin liittyvät velvoitteet

Konsernilla on useita eläkejärjestelyjä työntekijöiden eläketurvan kattamiseksi. Eläketurva perustuu kunkin maan paikalliseen lainsäädäntöön ja vakiintuneeseen käytäntöön. Konsernilla on sekä maksu- että etuuspohjaisia eläkejärjestelyjä, jotka perustuvat vakuutusyhtiöiden suoriin veloituksiin tai vakuutusmatemaattisiin laskelmiin. Vakuutusmatemaattiset laskelmat on tehty konsernin ulkopuolisten auktorisoitujen vakuutusmatemaatikkojen toimesta. Vakuutusmatemaattisten eläkevastuulaskelmien diskonttokorkokanta määräytyy yritysten liikkeelle laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen markkinakorkojen tai valtion pitkäaikaisten velkasitoumusten korkojen perusteella. Käytetty diskonttokorko on maakohtainen. Eläke-edut määräytyvät yleensä perustuen työvuosien määrään sekä loppupalkkaan. Suurin osa konsernin etuuspohjaisista järjestelyistä on Saksassa, Ruotsissa ja Kanadassa. Niiden osuus on noin 99 % (98 %) etuuspohjaisten järjestelyjen konsernitaseeseen kirjatusta velvoitteesta. Etuuspohjaiset järjestelyt Saksassa ja Ruotsissa ovat rahastoimattomia ja ne liittyvät eläkkeisiin. Järjestelyt on suljettu uusilta jäseniltä. Eläkkeet kertyvät nykyisin maksupohjaisten järjestelyjen kautta. Kanadassa järjestelyt koskevat sekä eläkkeitä että työsuhteen jälkeistä sairaus- ja henkivakuutusta. Eläkejärjestely on rahastoitu.

	2017	2016
Työsuhteen päättymisen jälkeisiin etuuksiin liittyvät velvoitteet:		
- Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt	22,8	23,2
Muut pitkäaikaiset työsuhte-etuudet	1,5	1,6
Yhteensä	24,3	24,8

Eläkevelvoitteet ja muut etuuspohjaiset velvoitteet

	2017	2016
Työsuhte-etuuksiin liittyvien saatavien ja velvoitteiden täsmäytys		
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuva velvoite	31,5	33,1
Varojen käypä arvo	-8,7	-9,9
Nettovelka taseessa	22,8	23,2
Tuloslaskelman kulut		
Tilikauden työsuorituksen liittyvät menot	0,5	0,5
Korkomenot	0,6	0,8
Takautuvaan työsuorituksen perustuvat menot	-0,2	-
Yhteensä	0,9	1,3

Tuloslaskelmaan kirjatut kulut toiminnoittain		
Hankinta ja valmistus	0,4	0,4
Varastointimenot	0,1	0,1
Myynti ja markkinointi	0,1	0,4
Hallinto	0,3	0,4
Muut	0,0	0,0
Yhteensä	0,9	1,3

	2017	2016
Velvoitteen nykyarvon muutos		
Velvoite 1.1.	33,0	34,0
Työsuorituksista johtuvat menot	0,3	0,5
Korkomenot	0,9	1,1
Uudelleen arvostukset	0,8	-1,5
Järjestelyyn osallistuvien suorittamat maksut	0,0	0,1
Suoritukset	-1,2	-
Kurssierot	-1,0	0,7
Maksetut etuudet	-1,3	-1,8
Velvoite 31.12.	31,5	33,1
Järjestelyyn kuuluvien varojen käypien arvojen muutos		
Varojen käypä arvo 1.1.	9,9	8,7
Korkotuotot	0,3	0,3
Uudelleen arvostukset	0,2	0,3
Työnantajan suorittamat maksut järjestelyyn	1,4	1,6
Järjestelyyn osallistuvien suorittamat maksut	0,0	0,1
Liiketoimintojen yhdistämiset	-1,2	-
Kurssierot	-0,6	0,7
Maksetut etuudet	-1,3	-1,8
Varojen käypä arvo 31.12.	8,7	9,9

Järjestelyyn kuuluvien varojen jakautuminen omaisuusryhmittäin, käypä arvo ja % järjestelyyn kuuluvista varoista

	2017		2016	
	Käypä arvo	%	Käypä arvo	%
Omanpääoman ehtoinen instrumentti	5,3	60,0%	5,8	58,5%
Velkainstrumentti	3,5	40,0%	3,8	39,0%
Varat vakuutusyhtiöissä	0,0	0,0%	0,2	2,5%
Yhteensä	8,8	100,0%	9,9	100,0%

Järjestelyyn kuuluvien nettovelkojen (varojen) jakautuminen maittain

	Saksa		Ruotsi		Kanada		Muut maat	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Etuuspohjaisista järjestelyistä johtuva velvoite	10,7	11,2	6,8	6,9	13,7	14,2	0,3	0,7
Varojen käypä arvo	-	-	-	-	8,8	9,6	-	0,2
Nettovelka (varat)	10,7	11,2	6,8	6,9	5,0	4,6	0,3	0,5

Käytetyt vakuutusmatemaattiset oletukset

	Saksa		Ruotsi		Kanada		Muut maat	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Diskonttokorko, %	1,8	1,5	2,3	2,8	3,5	4,0	1,8-2,5	1,5-2,6
Palkankorotusoletus, %	3,0	3,0	n/a	n/a	3,0	3,0	n/a -2,25	n/a -2,25
Eläkkeiden korotusoletus, %	1,5	1,5	1,5	1,5	n/a	n/a	0,1-1,5	0,1-1,5

Herkkyysanalyysi diskonttokorolle
Nousu 0,5%
Lasku 0,5%

Vaikutus velan määrään
Keskimäärin 7% lasku
Keskimäärin 8% nousu

Konserni ennakoi maksavansa etuuspohjaisiin järjestelyihin 1,9 (1,6) miljoonaa euroa vuonna 2018.

Seuraavassa taulukossa on esitetty eläkevelvoitteiden oletettu maturiteettianalyysi:

Eläkevelvoitteiden maturiteetti	2018	2019	2020	2021	2022	2023 ->
Oletetut eläkemaksut	1,3	1,4	1,5	1,5	1,5	7,8

22. Varaukset

	Takuuvaraukset	Ympäristö- kuluvaraukset	Uudelleen- järjestely- varaukset	Muut varaukset	Yhteensä
Varaukset 1.1.2017	9,5	2,4	4,2	12,7	28,8
Muuntoero	-0,8	-	0,0	-0,8	-1,6
Varausten lisäykset	6,2	-	0,8	4,0	11,0
Käytetyt varaukset	-2,7	-0,1	-4,1	-2,3	-9,2
Käyttämättömien varausten peruutukset	0,0	-	0,0	-0,1	-0,1
Varaukset 31.12.2017	12,2	2,3	0,9	13,5	28,9
Lyhytaikaiset varaukset	10,6	0,3	0,9	10,0	21,8
Pitkäaikaiset varaukset	1,6	2,0	-	3,5	7,1
Yhteensä	12,2	2,3	0,9	13,5	28,9

Takuuvaraukset olivat tilikauden lopulla 12,2 (9,5) miljoonaa euroa. Takuuvaraukset perustuvat aikaisempien vuosien kokemuksiin viallisista tuotteista tarkoituksena varautua takuukorjauksista tulevaisuudessa syntyviin kuluihin. Takuuajat poikkeavat eri maissa lainsäädännöstä ja kauppatavoista riippuen. Muut varaukset sisältävät laajennetun takuuvarauksen Uponorin keltaisesta messingistä valmistettujen ja Yhdysvalloissa myytyjen liitinten mahdollisen

rikkoutumisen varalta. Laajennettu takuu liittyy tuomioistuinten hyväksymiin sovintoehtoihin ryhmäkanteiden sovintoratkaisussa 17.12.2015.

Uudelleenjärjestelyvarausten vähennykset liittyvät pääasiallisesti Talotekniikka – Eurooppa -segmentin toiminnan muutosohjelmaan.

Ympäristövaraus oli tilikauden lopulla 2,3 (2,4) miljoonaa euroa ja se liittyy pääosin vuonna 2004 myytyyn Suomen kiinteistöliiketoimintaan.

23. Korolliset velat

	2017	2016			
Pitkääaikaiset korolliset velat					
Joukkovelkakirjalaina	-	80,0			
Lainat rahoituslaitoksilta	172,0	72,7			
Rahoitusleasingvelat	4,4	5,3			
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	0,2	0,2			
Yhteensä	176,6	158,2			
Lyhytaikaiset korolliset velat					
Lainat rahoituslaitoksilta	0,6	16,8			
Joukkovelkakirjalainan lyhytaikainen osuus	80,0	-			
Rahoitusleasingvelat	0,8	0,7			
Muut lyhytaikaiset korolliset velat	0,5	0,1			
Yhteensä	81,9	17,6			
Rahoituksesta johtuvien velkojen alku- ja loppusaldojen täsmäytys	2017	2016			
Korolliset velat 1.1.	175,8	139,5			
Rahavirroista syntyvät muutokset	83,0	32,4			
Liiketoimintojen hankinnat / myynnit	-	3,7			
Kurssierot	-0,3	0,2			
Korolliset velat 31.12.	258,5	175,8			
Pitkääaikaisten korollisten velkojen erääntymisaajat					
	2019	2020	2021	2022	2023-
Lainat rahoituslaitoksilta	0,1	0,1	70,1	100,1	1,6
Rahoitusleasingsopimukset	0,8	0,9	2,7	0,0	0,0
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	0,1	0,1			
Yhteensä	1,0	1,1	72,8	100,1	1,6
Korollisten velkojen korkokannan painotettu keskiarvo, % p.a.				2017	2016
Lainat rahoituslaitoksilta				0,79	1,04
Joukkovelkakirjalaina				1,78	1,83
Muut pitkäaikaiset korolliset velat				0,92	0,97

Konsernilla on yksi suuruudeltaan 80 miljoonan euron määräinen joukkovelkakirjalaina. Konserni laski sen liikkeelle 2011, ja se erääntyy kesäkuussa 2018, eli se luetaan lyhytaikaiseksi velaksi. 50 miljoonaa euroa lainan pääomasta on suojattu kiinteäkorkoisella koronvaihtosopimuksella. Joukkovelkakirjalainaan on netotettu liikkeeseenlaskukulut. Vuonna 2016 konserni otti yritysostoihin ja yhteisyrityksen perustamiseen liittyvien toimintojen rahoittamiseksi 50 miljoonan euron lainan ja 20 miljoonan euron lainan, molempien lainojen laina-aika on viisi vuotta. Vuonna 2017 yhtiö nosti 100 miljoonan euron lainan, jonka pääasiallinen tarkoitus on kesäkuussa 2018 erääntyvän 80 miljoonan euron joukkovelkakirjan takaisinmaksu. 50 miljoonaa euroa lainan pääomasta on suojattu rahoitusinstrumentein.

Tilinpäätöspäivänä konsernilla ei ollut liikkeeseen laskettuja yritystodistuksia.

Rahoitusleasingvelat	2017	2016
Vähimmäisleasingmaksut		
Alle 1 vuosi	1,1	1,1
1-5 vuotta	4,8	5,9
Yli 5 vuotta	0,0	0,0
Yhteensä	5,9	7,0
Tulevat rahoituskulut	0,7	1,0
Rahoitusleasingvastuut - vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo	5,2	6,0
Vähimmäisleasingmaksujen nykyarvo		
Alle 1 vuosi	0,8	0,7
1-5 vuotta	4,4	5,3
Yli 5 vuotta	0,0	0,0
Yhteensä	5,2	6,0

Konsernin rahoitusleasingsopimukset kohdistuvat pääasiassa toimisto-, tehdas- ja varastorakennuksiin. Konsernin rahoitusleasingsopimusten aktivoidut kustannukset 31.12.2017 olivat 3,3 (3,8) miljoonaa euroa, jotka sisältyvät taseen aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin. Näiden aktivointien poistot olivat vuonna 2017 yhteensä 0,4 (0,4) miljoonaa

Uponor on mukana useissa oikeusprosesseissa eri maissa. Konsernin tämän hetkisen näkemyksen mukaan näillä oikeusprosesseilla ei tule olemaan olennaista vaikutusta konsernin tulokseen tai taloudelliseen asemaan.

26. Muut vuokrasopimukset

	2017	2016
Vastaiset vähimmäisvuokrat		
Alle 1 vuosi	12,4	10,7
1-5 vuotta	24,6	27,8
Yli 5 vuotta	7,0	9,2
Yhteensä	44,0	47,7

Konserni on vuokrannut käyttöönsä toimisto- ja varastorakennuksia erityyppisin vuokrasopimuksin. Lisäksi muut käyttöomaisuuden vuokrasopimukset, jotka eivät ole rahoitusleasingsopimuksia, luokitellaan muiksi vuokrasopimuksiksi. Niiden vuokrat merkitään kuluksi vuokra-ajan kuluessa.

27. Rahoitusriskien hallinta

Rahoitusriskien hallinnan tavoitteena on varmistaa riittävä maksuvalmius kustannustehokkaasti sekä minimoida rahoitusmarkkinoiden epävarmuustekijöistä aiheutuvat haitalliset vaikutukset konsernin tuloskehitykseen. Rahoitusriskien hallinnan yleiset toimintaperiaatteet on määritelty konsernin hallituksen hyväksymässä rahoituspolitiikassa.

Käytännön tasolla konsernin Rahoituskomitea ohjaa ja valvoo rahoitusriskien käytännön hallintaa. Sen puheenjohtajana toimii konsernin toimitusjohtaja, ja muina jäseninä konsernin talousjohtaja sekä rahoitus- ja riskienhallintojohtaja. Riskien hallinnassa käytetään vain rahoitusinstrumentteja, joiden markkina-arvoa ja riskiprofiilia voidaan seurata luotettavasti ja keskeytyksettä. Suojaustransaktiot toteutetaan konsernin johdon hyväksymien kirjallisten riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti muun muassa valuutta-, korko-, likviditeetti- ja vastapuoliriskien osalta.

Rahoitusriskien hallinta on keskitetty konsernin sisäisenä pankkina toimivaan emoyhtiön rahoitustoimintoon, jonka tehtävänä on tunnistaa, arvioida ja suojata konsernin rahoitusriskit. Rahoitustoiminto huolehtii myös konsernin varain- ja riskienhallintaan liittyvien transaktioiden suorittamisesta ulkoisilla markkinoilla sekä palvelee liiketoimintayksiköitä rahoituksen eri osa-alueilla.

Valuuttakurssiriski

Toiminnan kansainvälisyys altistaa konsernin eri valuuttojen välisille valuuttariskeille, joita syntyy muun muassa valuuttamääräisten myyntisaatavien ja ostovelkojen, konsernin sisäisen kaupankäynnin sekä valuuttamääräisten lainojen, talletusten ja pankkitilisalidojen seurauksena. Konsernin suojauspolitiikan mukaisesti tytäryhtiöt suojaavat kaikki merkittävät transaktioriskinsä konsernin sisäisillä valuuttatermiinisopimuksilla. Rahoitustoiminto vastaa nettovaluuttapositioiden arvioinnista ja positioiden suojaamisesta ulkoisilla valuuttamarkkinoilla. Suojausinstrumentteina käytetään pääasiassa valuuttatermiineitä ja -optioita. Yksittäiset valuuttajohdannaissopimukset ovat kestoltaan korkeintaan vuoden pituisia.

Tuotantoyksiköt laskuttavat myyntiyksiköitä pääsääntöisesti niiden paikallisessa valuutassa. Tämä mahdollistaa valuuttakurssiriskien keskittymisen tuotantoyksiköihin, joilla on paremmat resurssit valuuttariskien hallinnoimiseen yhdessä konsernin rahoitustoiminnon kanssa. Näin ollen valuuttariskiä syntyy sisäisessä kaupankäynnissä lähinnä Saksan, Ruotsin, Yhdysvaltojen ja Suomen tuotantoyksiköiden sellaisessa myynnistä, joka tapahtuu muussa kuin kotivaluutassa.

Konsernin tytäryhtiöt arvioivat kuukausittain valuuttamääräisiä kassavirtojaan seuraavien 12 kuukauden jaksoissa ja suojaavat konsernin suojauspolitiikan mukaisen osan valuuttamääräisistä nettokassavirroistaan. Euron lisäksi keskeiset laskutusvaluutat olivat Yhdysvaltain dollari (USD), Ruotsin kruunu (SEK), Kanadan dollari (CAD) ja Tanskan kruunu (DKK). Nämä valuutat muodostivat noin 62,1 (58,4) prosenttia konsernin ulkoisista myyntisaamisista 31.12.2017. Konsernin oma tuotanto ja siitä syntyvät kustannukset Yhdysvalloissa ja Ruotsissa tasapainottavat merkittävästi valuuttamääräistä transaktioriskiä ko. yksiköiden paikallisen myynnin osalta.

Konsernin valuuttariskipositio 31.12.2017

M€	EURUSD	EURSEK	USDCAD	EURRUB	EURDKK	Yhteensä
Positio ennen suojauksia	99,0	14,8	-1,3	3,8	7,1	123,4
Valuuttasuojaukset	-110,5	-29,9	13,6	-8,3	4,1	-131,0
Nettopositio	-11,5	-15,1	12,4	-4,4	11,1	-7,5
Herkkyysanalyysi (+/- 10%)	EURUSD	EURSEK	USDCAD	EURRUB	EURDKK	Yhteensä
Tuloslaskelma	1,2	1,5	1,2	0,4	1,1	5,4
Oma pääoma (muuntoerot)	1,3					1,3

Konsernin valuuttariskipositio 31.12.2016

M€	EURUSD	EURSEK	USDCAD	EURGBP	EURDKK	Yhteensä
Positio ennen suojauksia	62,0	0,9	-2,0	-3,7	4,6	61,8
Valuuttasuojaukset	-79,3	-15,5	14,6	-3,8	3,9	-80,1
Nettopositio	-17,3	-14,6	12,6	-7,5	8,5	-18,3
Herkkyysanalyysi (+/- 10%)	EURUSD	EURSEK	USDCAD	EURGBP	EURDKK	Yhteensä
Tuloslaskelma	0,3	1,5	1,3	0,7	0,8	4,6
Oma pääoma (muuntoerot)	1,4					1,4

Esitetty valuuttapositio sisältää ainoastaan rahoitusinstrumentit IFRS 7 määritelmien mukaisesti. Positio on vieraan valuutan määräisten rahoitusvarojen ja -velkojen summa tilinpäätöspäivänä. Positio ei sisällä nettoinvestoinneiksi luokiteltuja sisäisiä lainoja eikä ennustettuja myyntejä ja ostoja, joita ei ole vielä kirjattu taseeseen saamisiksi tai veloiksi. Taulukossa esitetty valuuttariskin herkkyyssanalyysi arvioi 10 prosentin valuuttakurssimuutoksen euromääräisen vaikutuksen valuuttapareittain tuloslaskelmaan ja taseeseen.

Konserni altistuu valuuttakurssivaihteluista aiheutuvalle translaatoriskille, kun euroalueen ulkopuolisten tytäryhtiöiden valuuttamääräiset varat ja velat muunnetaan konsernin raportointivaluutan määräiseksi. Merkittävimmät valuuttamääräiset tase-erät kohdistuvat Yhdysvaltain dollariin (USD). Translaatoriski vaikuttaa taseen muutosten kautta kirjanpidolliseen tulokseen ja tunnuslukuihin, mutta ei kassavirtoihin. Mikäli euro vahvistuisi 10 prosenttia Yhdysvaltain dollaria vastaan, olisi ilman veroja laskettu oman pääoman muuntoero-vaikutus 1,3 miljoonaa euroa. Konsernin suojauspolitiikan mukaisesti euroalueen ulkopuolisia tase-eriä ei suojata. Poikkeuksen muodostavat valuuttamääräisten sisäisten lainojen pääomat, jotka suojataan kokonaisuudessaan. Lisäksi konsernin rahoituskomitean erikseen määrittelemät lainat ovat suojauslaskennan piirissä. Näiden lainojen ja lainojen valuuttasuojien käyvän arvon muutoksia ei kirjata tulokseen, vaan ne vaikuttavat omaan pääomaan siltä osin kuin suojaus on tehokas.

Korkoriski

Konserni altistuu korkoriskille markkinakorkojen muutosten vaikuttaessa rahoituskustannuksiin ja aiheuttaessa muutoksia tase-erien arvoihin. Rahoitustoiminto vastaa korkoriskin hallinnasta rahoituspolitiikan määrittämässä puitteissa tavoitteenaan korkoposition tasapainottaminen ja korkokulujen optimoiminen.

Korkoriskien hallitsemiseksi lainanotto hajautetaan kiinteä- ja vaihtuvakorkoisiin luottoihin. Tällä hetkellä kaikki ulkoiset lainat ovat vaihtuvakorkoisia. Korkoposition korkosidonnaisuusaiakaa säädellään lainojen korkojaksojen valinnoilla. Myös johdannaisinstrumentteja kuten koronvaihtosopimuksia, korkoterminiä ja korko-optioita voidaan käyttää. Rahoitustoiminnon tehtäviin kuuluu myös huolehtia muun muassa ulkoisten rahoituserien sekä niillä rahoitettujen tase-erien ajallisesta vastaavuudesta. Konsernin lyhyet rahamarkkinasijoitukset altistavat sen rahavirran korkoriskille, mutta ko. sijoitusten vaikutus ei ole kokonaisuuden kannalta merkittävä.

Rahoitusinstrumenteista aiheutuva IFRS 7 -standardin tarkoittama herkkyyss markkinakorkojen muutoksesta on seuraava: markkinakorkojen yhden prosenttiyksikön nousun tai laskun vaikutus ennen veroja tuloslaskelmaan on +/- 1,4 (-/+0,9) miljoonaa euroa ja omaan pääomaan +/- 1,3 (+/-0,5) miljoonaa euroa. Tuloslaskelmaan vaikuttava korkopositio sisältää vaihtuvakorkoiset rahoitusvelat ja -saamiset, sekä koronvaihtosopimukset, joihin ei sovelleta suojauslaskentaa. Vaikutus omaan pääomaan syntyy suojauslaskennan piirissä olevan koronvaihtosopimuksen käyvän arvon muutoksen vaikutuksesta.

Likviditeetti- ja jälleenrahoitusriski

Likviditeetti- ja jälleenrahoitusriski syntyy, kun yritys ei pysty rahoittamaan toimintaansa luottokelpoisuuttaan vastaavilla ehdoilla tai lainkaan. Rahoituksen saatavuus ja joustavuus pyritään takaamaan lainojen tasapainoisen maturiteettijakauman ja riittävien luottolimiittireservien avulla sekä käyttämällä rahoituksen hankinnassa erilaisia rahoitusmuotoja useista eri lähteistä. Konsernin maksuvalmiutta hallitaan tehokkaiden kassanhallintaratkaisuiden avulla sekä sijoittamalla kassavarajoja ainoastaan matalan riskin kohteisiin, jotka ovat nopeasti ja selkeään markkinahintaan muunnettavissa käteisvaroiksi.

Rahoitustoiminto koordinoi konsernin vieraan pääoman hankinnan emoyhtiön kautta. Poikkeustapauksissa eli lähinnä käytännöllisyys- ja lainsäädännöllisistä syistä rahoitustoiminto voi toteuttaa yksittäisten tytäryhtiöiden nimissä paikallisia käyttöpääomaliitteitä tai muita luottojärjestelyjä, joiden takaaajana toimii konsernin emoyhtiö.

Merkittävimmät voimassa olevat rahoitusjärjestelyt 31.12.2017 olivat:

- Joukkovelkakirjalaina 80 miljoonaa euroa, erääntyy vuonna 2018
- 50 miljoonan euron bilateraali pankkilaina, joka erääntyy vuonna 2021
- 20 miljoonan euron bilateraali pankkilaina, joka erääntyy vuonna 2021
- 100 miljoonan euron bilateraali pankkilaina, joka erääntyy vuonna 2022
- Neljä komittoitua, pankkeja sitovaa luottolimiittia, joiden määrä on yhteensä 200 miljoonaa euroa, joista 100 miljoonaa euroa erääntyy vuonna 2019 ja 100 miljoonaa euroa 2021.

Kahdenvälisiä komittoituja luottolimiittejä ei käytetty raportointikaudella.

Näiden lisäksi konsernilla on yhteensä 34,8 miljoonan euron tililimiitit sekä 150 miljoonan euron suuruinen kotimainen yritystodistusohjelma. Raportointikauden päättyessä Uponorin yritystodistuksia ei ollut liikkeeseen laskettuina, eikä tililimiittejä ole käytössä.

Raportointikauden päättyessä konsernilla oli 107,0 (16,3) miljoonaa euroa rahavaroja.

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen rahavirrat sopimuksiin perustuen 31.12.2017

	2018	2019	2020	2021	2022-
Joukkovelkakirjalaina	80,7				
Lainat rahoituslaitoksilta	1,7	1,4	1,5	71,3	102,8
Rahoitusleasingvelat	1,1	1,0	1,0	2,8	-
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	0,1	0,2			
Käytössä olevat pankkitilien luottolimiitit	0,5				
Ostovelat	76,8				
Johdannaissopimukset					
Valuuttajohdannaiset					
- suoritettavat rahavirrat	204,3				
- saatavat rahavirrat	205,5				
Korkojohdannaiset	0,5		0,2	0,3	0,3
Sähkøjohdannaiset	0,1	0,0			

Rahoitusvelkojen lyhennysten ja rahoituskulujen rahavirrat sopimuksiin perustuen 31.12.2016

	2017	2018	2019	2020	2021-
Joukkovelkakirjalaina	1,5	80,8			
Lainat rahoituslaitoksilta	0,9	0,9	0,9	51,0	22,6
Rahoitusleasingvelat	1,1	1,1	1,0	1,0	2,8
Muut pitkäaikaiset korolliset velat	0,1	0,1	0,2		
Käytössä olevat pankkitilien luottolimiitit	16,8				
Ostovelat	76,2				
Johdannaissopimukset					
Valuuttajohdannaiset					
- suoritettavat rahavirrat	177,4				
- saatavat rahavirrat	176,7				
Korkojohdannaiset	1,0	0,5			
Sähkøjohdannaiset	0,3	0,1	0,1		

Vastapuoli- ja luottoriski

Rahoitusinstrumentteihin liittyvä vastapuoliriski on määritelty riskiksi siitä, että vastapuoli ei kykene tai ei ole halukas täyttämään tehdyn sopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

Vastapuoliriskin minimoimiseksi konsernin kassavaroja sijoitetaan ja johdannaissopimuksia tehdään ainoastaan konsernin luottokelpoisuusehdot täyttävien vastapuolien kanssa. Konsernin normaalissa liiketoiminnassa ei tilikauden aikana aiheutunut merkittäviä luottotappioita. Konsernin vastapuoliriskin enimmäismäärä on rahoitusvarojen kirjanpitoarvo 31.12.2017.

Konsernin myyntisaatavien luottoriskikeskittymää pienentää laaja ja maantieteellisesti jakautunut asiakaskunta. Asiakaskohtaisia luottolimiittejä sekä heidän taloudellista tilaansa seurataan säännöllisesti. Myyntisaatavat luottovakuutetaan soveltuvin osin. Tilikauden aikana tulosvaikutteisesti kirjattujen arvonalentumistappioiden määrä oli kaikkiaan 0,3 (1,5) miljoonaa euroa.

Myyntisaamisten ikäjakautuma	2017	2016
Erääntymättömät	145,4	134,2
Erääntyneet 1-30 päivää	16,7	24,0
Erääntyneet 31-60 päivää	3,0	2,3
Erääntyneet 61-90 päivää	2,2	0,9
Erääntyneet yli 90 päivää	4,5	4,4
Yhteensä	171,8	165,8

Hintariski

Konserni altistuu raaka-aineiden, kuten muovin, alumiinin, kuparin ja sinkin, sekä sähkön hintariskille liiketoiminnassaan. Raaka-aineiden hintariskiä suojataan pitkällä kiinteähintaisilla toimitussopimuksilla aina kun se on taloudellisesti järkevää.

Metallien hintariskin osalta myös johdannaisinstrumentteja voidaan käyttää täydentämään kiinteähintaisia sopimuksia. Käytettävät johdannaisinstrumentit ovat LME-pohjaisia (London Metal Exchange) ja jälkimarkkinakelpoisia. Metallin hintariskin suojausten johdannaisinstrumentteihin ei sovelleta suojauslaskentaa.

Rahoitustoiminto vastaa suojaustoimenpiteistä sähkön hintariskin hallinnoimiseksi Pohjoismaissa konsernin sähkösuojauspolitiikassa määriteltyjen puitteiden mukaisesti. Suojaustavoitteet saavutetaan pääasiallisesti käyttämällä sähköjohdannaisia. Sähköjohdannaisiin sovelletaan suojauslaskentaa.

Alla olevassa taulukossa esitetään avoimena olevien sähköjohdannaisien herkkyyden sähkön hintamuutoksille, jos sähkön markkinahinta nousisi tai laskisi 10 % muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomina. Luvut on esitetty ennen verojen vaikutusta. Käypään arvoon kirjattavat sähköjohdannaiset vaikuttavat tuloslaskelmaan. Niiden sähköjohdannaisien, jotka täyttävät IAS 39 suojauslaskennan ehdot, arvomuutokset vaikuttavat omaan pääomaan.

	2017	2016
Muutos omassa pääomassa	+/- 0,5	+/- 0,5

28. Johdannaisopimukset ja suojauslaskenta

Nimellisarvot							2017	2016
Korkojohdannaiset:								
Koronvaihtosopimukset							100,0	50,0
Korko-optiot							70,0	20,0
Valuuttajohdannaiset:								
Termiinisopimukset								
- ei suojauslaskennassa							199,7	173,6
- suojauslaskennassa							12,7	14,1
Hyödykejohdannaiset:								
Sähköjohdannaiset								
- suojauslaskennassa							4,7	5,8
Energia, MWh							186 215	210 250
Käyvät arvot								
	2017	2017	2017	2016	2016	2016		
	Positiivinen	Negatiivinen	Netto käypä	Positiivinen	Negatiivinen	Netto käypä		
	käypä arvo	käypä arvo	arvo	käypä arvo	käypä arvo	arvo		
Korkojohdannaiset:								
Koronvaihtosopimukset	0,0	-0,5	-0,5	*	-1,5	-1,5		
Korko-optiot	0,0	*	0,0	0,1	*	0,1		
Valuuttajohdannaiset:								
Termiinisopimukset								
- ei suojauslaskennassa	1,7	-0,8	0,9	1,6	-2,1	-0,5		
- suojauslaskennassa	0,2	*	0,2	*	-0,1	-0,1		
Hyödykejohdannaiset:								
Sähköjohdannaiset								
- suojauslaskennassa	0,5	-0,1	0,4	0,2	-0,4	-0,2		

Rahavirran suojauksiin kohdistettujen sähkö- ja korkojohdannaisien käypien arvojen muutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin niiltä osin kuin suojaus on tehokas.

Sähköjohdannaisien käyvän arvon muutoksesta kirjattiin tilikauden aikana voittoa 0,4 (0,8) miljoonaa euroa laajaan tulokseen.

Korkojohdannaisien käyvän arvon muutoksen voitto 0,8 (0,6) miljoonaa euroa kirjattiin laajan tuloksen eriin tilikauden aikana. Luvussa on huomioitu verovaikutus. Suojaussuhteesta ei kirjattu tehottomuutta tilikauden aikana.

29. Pääoman hallinta

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on luoda tehokas pääomarakenne, jonka avulla varmistetaan konsernin normaalit toimintaedellytykset ja kasvumahdollisuudet, ja sitä kautta lisätä osakkeenomistajien pitkän aikavälin tuottoa.

Investointipäätösten lisäksi osingonjako on merkittävin keino vaikuttaa pääomarakenteeseen. Konsernin pitkän aikavälin tavoitteena on maksaa vuosittain perusosinko, joka on vähintään 50 prosenttia osakekohtaisesta vuosituloksesta.

Konsernin pääomarakenteen kehitystä seurataan nettovelkaantumisasasteella (gearing). Nettovelkaantumisasastetta laskettaessa korollinen nettovelka jaetaan oman pääoman määrällä. Korolliseen nettovelkaan sisältyvät korolliset velat

vähennettynä rahoilla ja pankkisaamisilla. Konsernin tavoitteena on pitää tilikauden vuosineljänneksen kautta laskettu nettovelkaantuneisuusaste 30–70 prosentin vaihteluvälillä. Tilikauden 2017 keskimääräinen (ka) gearing oli 58,4 (56,7) %.

	2017	2016
Korolliset velat	258,5	175,8
Rahavarat	107,0	16,3
Sidotut rahavarat	0,0	0,0
Korollinen nettovelka	151,5	159,5
Oma pääoma yhteensä	348,4	326,9
Nettovelkaantuneisuusaste, %	43,5	48,8
Nettovelkaantuneisuusaste keskimäärin, %	58,4	56,7

Konsernin rahoitussopimuksissa on sovittu tyypillisistä kovenanttiehdoista koskien nettovelkaantuneisuusastetta ja käyttökatteen suhdetta nettorahoituskuluihin. Näiden tunnuslukujen toteutuneet tasot ovat täyttäneet lainakovenanttien vaatimukset selkeästi.

33. Johdon kannustinjärjestelmä ja osakeperusteiset maksut

Uponorilla on osakeperusteisia kannustinohjelmia sen ylimmälle johdolle. Olemassa olevat ohjelmat on kuvattu alla.

Vuodet 2017–2019 kattava ohjelma julkaistiin joulukuussa 2016, ja sen piiriin kuuluu noin 30 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Ohjelma perustuu kolmen vuoden jaksolle asetettujen ansaintatavoitteiden saavuttamiseen ja enimmillään ansaittu osakepalkkio vastaa yhteensä enintään 300 000 osakkeen arvoa, joka sisältää rahana maksettavan osuuden.

Vuodet 2016–2018 kattavan ohjelman piiriin kuuluu 25–30 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Ohjelma perustuu kolmen vuoden jaksolle asetettujen ansaintatavoitteiden saavuttamiseen ja enimmillään ansaittu osakepalkkio vastaa yhteensä enintään 300 000 osakkeen arvoa, joka sisältää rahana maksettavan osuuden.

Vuodet 2015–2017 kattavan ohjelman piiriin kuuluu enintään 25 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Ohjelma perustuu kolmen vuoden jaksolle asetettujen ansaintatavoitteiden saavuttamiseen ja enimmillään ansaittu osakepalkkio vastaa yhteensä enintään 350 000 osakkeen arvoa, joka sisältää rahana maksettavan osuuden.

Johdon kannustinohjelmien vaikutus konsernin liikevoittoon oli -1,1 (-0,8) miljoonaa euroa, taseen omaan pääomaan 0,4 (0,4) miljoonaa euroa ja ohjelmaan osallistuvien verojen maksamista varten kirjattiin velkaosuus 1,2 (0,7) miljoonaa euroa.

Lisäksi Uponor Oyj:n hallitus päätti 13.12.2017 jatkaa hallituksen vuonna 2014 päättämää yhtiön johdon suoriteperusteista osakekannustinohjelmää. Uuden ohjelman kohderyhmään kuuluu noin 50 konsernin johtoryhmään ja johtajistoon kuuluvaa henkilöä. Ohjelma kattaa kalenterivuodet 2018–2020 ja perustuu kolmen vuoden jaksolle asetettujen ansaintatavoitteiden saavuttamiseen ja enimmillään ansaittu osakepalkkio vastaa yhteensä enintään 400 000 osakkeen arvoa, joka sisältää rahana maksettavan osuuden. Tällä ohjelmalla ei ollut vaikutusta konsernin tilinpäätökseen vuonna 2017.

31. Osuudet tytäryrityksissä ja määräysvallattomien omistajien osuudet

Tytäryhtiöt on listattu liitetiedossa 32 Lähipiiritiedot.

Uponor Oyj:n tytäryhtiöllä Uponor Infra Oy:llä on merkittävä määräysvallattomien omistajien osuus liittyen sen omistusrakenteeseen. Uponorilla on määräysvalta 55,3 prosentin suoralla omistusosuudella ja äänienemmistöllä. Uponorilla on puheenjohtajuus Uponor Infra Oy:n hallituksessa. KWH Yhtymä Oy omistaa 44,7 prosenttia Uponor Infra Oy:stä. Uponor Infra Oy on alakonsernin emoyhtiö ja sen osalta esitetään alakonsernin luvut. Alakonsernin rakenne käy ilmi tytäryhtiölistasta.

	Määräysvallattomien omistajien omistusosuus		Määräysvallattomien omistajien osuus tilikauden tuloksesta		Määräysvallattomien omistajien osuus	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Kotipaikka						
Suomi, Helsinki	44,7%	44,7%	4,9	-0,3	68,2	63,6

Uponor Infra Oy

Taloudellinen informaatio Uponor Infra Oy – konsernista:

	2017	2016
Liikevaihto	323,4	287,9
Tilikauden tulos	11,1	-0,7
Tilikauden laaja tulos	10,3	-0,3
Tilikauden tuloksen jakautuminen		
- Emoyhtiön omistajille	11,1	-0,7
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen		
- Emoyhtiön omistajille	10,3	-0,3
Pitkäaikaiset varat	81,3	83,6
Lyhytaikaiset varat	130,8	113,4
Pitkäaikaiset velat	8,4	9,6
Lyhytaikaiset velat	60,7	54,7
Liiketoiminnan rahavirta	13,0	12,8
Investointien rahavirta	-8,1	-14,0
Rahoituksen rahavirta	-6,4	-1,6

Uponor Infra Oy ei maksanut osinkoja omistajilleen vuonna 2017 tai vertailukaudella.

32. Lähipiiritiedot

Konsernin lähipiiriin kuuluvat tytär- ja osakkuusyritykset sekä johtoon kuuluvat avainhenkilöt: hallituksen jäsenet, toimitusjohtaja sekä konsernin johtoryhmä.

Lähipiiritapahtumina on esitetty sellaiset liiketoimet lähipiirin kanssa, jotka eivät eliminoidu konsernitilinpäätöksessä.

Johdon ja hallituksen palkitseminen

Johtoryhmän saamat palkat ja palkkiot, T€	2017	2016
Palkat ja palkkiot	3 039,5	2 862,2
Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet		
- maksuperusteiset eläkkeet	357,2	320,0
Osakeperusteiset etuudet	583,5	659,1
Yhteensä	3 980,2	3 841,3

Johtoryhmän palkat ja palkkiot sisältävät palkat, luontaisedut ja lyhyen aikavälin kannustimet.

Työsuhteen päättymisen jälkeiset etuudet sisältävät johtoryhmän osalta paikallisten lakisääteisten eläkejärjestelyjen kulut sekä toimitusjohtajalle otetut maksuperusteiset lisäeläkevakuutukset. Konsernilla ei ole näihin liittyen muita sitoumuksia.

Osakeperusteiset etuudet sisältävät johdon pitkän aikavälin kannustinohjelmista kaudelle kirjatut kulut (lisätietoja liitteessä 30).

Yllä esitettyyn taulukkoon sisältyvät myös toimitusjohtajan palkat ja palkkiot.

Johdon palkat ja palkkiot: toimitusjohtaja, T€	2017	2016
Luomakoski Jyri, toimitusjohtaja	811,9	820,9

Toimitusjohtajan eläkeikä määritellään työeläkelain (TyEL) mukaisesti, mutta yhtiö voi yhdessä toimitusjohtajan kanssa sopia, että toimitusjohtaja jää eläkkeelle 63-vuotiaana. Lakisääteisen eläkkeen lisäksi yhtiö on ottanut maksuperusteisen eläkevakuutuksen toimitusjohtajalle, johon yhtiö maksoi 40 000 euroa vuonna 2017. Yhtiö on lisäksi päättänyt kapitalisaatio-eläkejärjestelystä toimitusjohtajalle, mistä yhtiö on maksanut 50 000 euroa vuonna 2017.

Hallituksen palkkiot, T€	2017	2016
Eloranta Jorma, puheenjohtaja	98,8	97,6
Paasikivi Annika, varapuheenjohtaja, tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja	62,2	60,4
Lengauer Markus	59,0	56,6
Nygren Eva	54,2	54,2
Rosendal Jari	54,2	52,4
Aaltonen-Forsell Pia, 20.3.2017 alkaen	52,4	-
Ihamuotila Timo, 20.3.2017 asti	1,8	57,4
Yhteensä	382,6	378,6

Lisäksi yhtiö maksaa hallituksen jäsenille vapaaehtoista vakuutusta, joka oikeuttaa kaikki hallituksen jäsenet Suomen TyEL-eläkejärjestelmään perustuvaan eläkkeeseen eläkkeelle jäämisen yhteydessä.

Muut lähipiiritiedot

Lähipiiriin kuuluvilla henkilöillä ei ollut 31.12.2017 eikä 31.12.2016 rahalainaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

Yhtiön lähipiiriin kuuluvat henkilöt ovat tehneet vähäisiä transaktioita konserniin kuuluvien yhtiöiden kanssa.

Yhtiön johdon osakkeenomistukset on esitetty tilinpäätöksen Hallinto- ja ohjausjärjestelmän esittelyn yhteydessä.

Liiketoimet osakkuusyhtiöiden kanssa, M€	2017	2016
Jatkuvat toiminnot		
Ostot	2,4	1,9
Saamiset ja velat kauden lopussa		
Ostovelat ja muut velat	0,2	0,1

Osakkeet ja osuudet

Konserniyhtiöt

Nimi	Valtio ja kotipaikka
Uponor Beteiligungs GmbH	Saksa, Hassfurt
Uponor GmbH	Saksa, Hassfurt
Uponor S.A.R.L.	Ranska, Saint-Quentin-Fallavier
Uponor S.r.l.	Italia, Badia Polesine
Uponor Holding GmbH	Saksa, Hassfurt
Zent-Frenger GmbH	Saksa, Heppenheim
KaMo GmbH	Saksa, Ehingen
Delta Systemtechnik GmbH (95 % Uponor Holding GmbH, 5 % KaMo GmbH)	Saksa, Celle
Uponor Hispania, S.A.U.	Espanja, Móstoles
Uponor A/S	Tanska, Brøndby
Uponor Eesti OÜ	Viro, Tallinna
Uponor Suomi Oy	Suomi, Lahti
Uponor Business Solutions Oy	Suomi, Vantaa
Uwater Oy	Suomi, Tampere
Uponor Asia Oy	Suomi, Helsinki
Uponor Korea Co., Ltd.	Korea, Kyungki-do
Uponor (China) Plumbing Systems Co., Ltd.	Kiina, Taicang
Uponor Hong Kong Ltd	Hongkong
Uponor Kft. (Uponor Épületgépészeti Korfátolt Felelősségű Társaság)	Unkari, Budapest
SIA Uponor Latvia	Latvia, Riika
UAB Uponor	Liettua, Vilna
Uponor, s.r.o.	Tšekki, Praha
Uponor AS	Norja, Vestby
Uponor Sp. z o.o.	Puola, Plonie
Uponor Portugal - Sistemas para Fluidos, Lda.	Portugali, V.N. Gaia
Uponor AG	Sveitsi, Pfungen
JSC "Uponor Rus"	Venäjä, Moskova
Uponor Innovation AB	Ruotsi, Borås
Uponor AB	Ruotsi, Vrsbo
Uponor Vertriebs GmbH	Itävalta, Wiener Neudorf
Uponor Limited	Englanti, Watford
Uponor Building Energy Limited	Englanti, Watford
UPONOR, s.r.o.	Slovakia, Bratislava
Uponor NA Holding, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor NA Asset Leasing, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor NA Investment LLC	Yhdysvallat, Delaware
Uponor North America, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Tulsa Pipe Plant, Inc. (*)	Yhdysvallat, Delaware
Hot Water Systems North America, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor Ltd.	Kanada, Saskatchewan
Radiant Technology, Inc.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor, Inc.	Yhdysvallat, Illinois
Uponor Innovations, LLC	Yhdysvallat, Delaware
Uponor Trading (Beijing) Co., Ltd.	Kiina, Beijing
Uponor Romania S.R.L.	Romania, Bukarest
Uponor Insurance Limited	Guernsey
Uponor Pty Ltd	Australia, Sydney

Nimi	Valtio ja kotipaikka
Uponor Infra Oy (55,3 % Uponor Oyj, 44,7 % KWH-yhtymä Oy)	Suomi, Helsinki
Jita Oy	Suomi, Virrat
Uponor Infra AB	Ruotsi, Virsbo
Uponor Infra A/S	Tanska, Holbæk
Uponor Infra AS	Norja, Vestby
Uponor Infra Ltd.	Kanada, Mississauga
Uponor Infra Holding Corp.	Yhdysvallat, Delaware
Uponor Infra Corp.	Yhdysvallat, California
Uponor Infra Limited	Englanti, Milton Keynes
Uponor Infra Sp. z o.o.	Puola, Varsova
Uponor Infra Oü	Viro, Tartu
Koy Tuusulan Pakkasraitti 12	Suomi, Tuusula
KWH PIPE (INDIA) LIMITED (*)	Intia, Mumbai
Uponor Infra Fintherm a.s.	Tšekki, Praha
KWH Pipe Espana SA (*)	Espanja, Madrid
KWH Pipe (Portugal) Tubos Lda. (*)	Portugali, Palmela

Osakkuusyhtiöt ja yhteisyritykset

Nimi	Valtio ja kotipaikka
Punitec GmbH & Co. KG (36 %)	Saksa, Gochsheim
Punitec Verwaltungs GmbH (36 %)	Saksa, Gochsheim
Phyn Oy (37,5 %)	Suomi, Helsinki
Phyn LLC (37,5 %)	Yhdysvallat, Delaware

(*) Lepäävä yhtiö

33. Tilikauden jälkeiset tapahtumat

13. helmikuuta Uponor julkisti päätöksensä 10 miljoonan dollarin lisäinvestoinnista Phyniin, joka on älykkäitä vesiratkaisuja kehittävä yhteisyritys Belkin International –yhtiön kanssa. Uponorin investoinnin kokonaismäärä nousi näin 25 miljoonaan dollariin, jolla Uponor saa amerikkalaisesta Phyn LLC:stä ja eurooppalaisesta Phyn Oy:stä 50 prosentin omistusosuuden. Toisen puolikkaan omistaa Belkin. Yhteisyrityksenä Phyn raportoidaan Uponorin tilinpäätöksessä pääomaosuusmenetelmällä.

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Uponorin osakevaihto NASDAQ OMX Helsinki -arvopaperipörssissä vuonna 2017 oli 35 077 317 kappaletta, yhteensä 545,5 milj. euroa. Osakkeen kurssi vuoden 2017 lopussa oli 16,78 euroa ja osakekannan markkina-arvo 1 228,4 milj. euroa. Vuoden päättyessä yhtiöllä oli 19 191 osakkeenomistajaa. Ulkomainen omistus yhtiössä oli katsauskauden päättyessä 26,4 (26,1) %.

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2017

Osakkeenomistaja	Osakemäärä, kpl	%-osuus osakkeista	%-osuus äänistä
Oras Invest Oy	16 571 780	22,7	22,7
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	3 862 072	5,3	5,3
Sijoitusrahasto Nordea Nordic Small Cap	2 789 006	3,8	3,8
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1 847 527	2,5	2,5
Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö	1 055 794	1,4	1,4
KEVA	940 833	1,3	1,3
OP-Suomi -Sijoitusrahasto	834 710	1,1	1,1
Sijoitusrahasto Nordea Pro Suomi	732 487	1,0	1,0
Valtion Eläkerahasto	655 000	0,9	0,9
SEB Finlandia -Sijoitusrahasto	606 128	0,8	0,8
Paasikivi Pekka	560 406	0,8	0,8
Paasikivi Jari	548 888	0,7	0,8
Muut	42 143 192	57,6	57,6
Yhteensä	73 147 823	99,9	100,0
Yhtiön hallussa olevat omat osakkeet	59 121	0,1	-
Kaikki yhteensä	73 206 944	100,0	100,0

Hallintarekisteröidyt arvo-osuudet 31.12.2017

Nordea Bank AB (publ.), Suomen sivuliike	11 710 554	16,0	16,0
Skandinaviska Enskilda Banken AB (publ.), Helsingin sivukontto	5 457 006	7,5	7,5
Svenska Handelsbanken AB (publ.), Filiaal verksamheten i Finlar	988 717	1,3	1,3
Muut	729 760	1,0	1,0
Yhteensä	18 886 037	25,8	25,8

Yhtiökokouksessa käytettävissä oleva äänten enimmäismäärä on 31.12.2017 tilanteen mukaan 73 147 823 ääntä. Tilikauden päättyessä yhtiön hallussa oli 59 121 omaa osaketta, jotka vastaavat yhtä montaa ääntä. Omilla osakkeilla ei ole äänivaltaa yhtiökokouksessa.

Paasikiven suku omistaa yhtiötä sekä suoraan että Oras Invest Oy -yhtiön kautta, yhteensä 24,9 (25,3) prosenttia.

Osakkeenomistus sektoreittain 31.12.2017

Sektori	Osakemäärä, kpl	Osuus osakkeista, %
Yksityiset yritykset	19 464 417	26,6
Julkiset yritykset	18 708	0,0
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	9 828 078	13,4
Julkisyhteisöt	8 565 079	11,7
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	2 593 882	3,5
Kotitaloudet	13 441 867	18,4
Ulkomaat (myös hallintarekisteröidyt)	19 294 913	26,4
Muut (yhteistili)	0	0,0
Yhteensä	73 206 944	100,0

Osakkeenomistus suuruusluokittain 31.12.2017

Osakemäärä kpl/osakas	Osakemäärä yhteensä, kpl	Osuus osakkeista, %	Osakemäärä	Osuus osakkeista, %
1 - 100	333 667	0,5	5 655	29,5
101 - 1 000	4 376 153	6,0	10 834	56,4
1 001 - 10 000	6 549 532	8,9	2 470	12,9
10 001 - 100 000	4 743 425	6,5	184	1,0
100 001 - 1 000 000	13 910 428	19,0	41	0,2
1 000 001 -	43 293 739	59,1	7	0,0
Yhteensä	73 206 944	100,0	19 191	100,0

Osakepääoman kehitys 2013 - 2017

	Pvm	Muutoksen syy	Muutos, euroa	Osakepääoma, euroa	Osakkeiden lukumäärä, kpl
2017	31.12.			146 446 888	73 206 944
2016	31.12.			146 446 888	73 206 944
2015	31.12.			146 446 888	73 206 944
2014	31.12.			146 446 888	73 206 944
2013	31.12.			146 446 888	73 206 944

**EMOYHTIÖN TULOSLASKELMA
(FAS)**

		2017	2016
		Euro	Euro
Liikevaihto	2	11 326 854,47	12 250 856,85
Henkilöstökulut	4	6 352 269,87	6 726 106,90
Poistot ja arvonalentumiset	5	199 633,42	170 251,65
Liiketoiminnan muut kulut	3	11 525 355,65	11 455 580,97
Liiketappio		-6 750 404,47	-6 101 082,67
Rahoitustuotot ja -kulut	6	44 751 308,93	32 530 019,67
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		38 000 904,46	26 428 937,00
Tilinpäätössiirrot	7	2 310 191,22	14 102 501,35
Tuloverot	8	-264 717,16	-1 651 515,75
Tilikauden voitto		40 046 378,52	38 879 922,60

EMOYHTIÖN TASE (FAS)		31.12.2017	31.12.2016
		Euro	Euro
Vastaavaa			
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet			
Aineettomat oikeudet		349 368,78	282 405,22
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	9	349 368,78	282 405,22
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto		176 648,22	84 027,10
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	9	176 648,22	84 027,10
Sijoitukset			
Konserniyhtiöosakkeet		290 333 341,81	305 458 271,76
Osakkuusyhtiöosakkeet		1 626 291,53	1 626 291,53
Muut osakkeet ja osuudet		44 548,83	44 548,83
Lainasaamiset		214 031 034,87	225 918 423,11
Sijoitukset yhteensä	10	506 035 217,04	533 047 535,23
Pysyvät vastaavat yhteensä		506 561 234,04	533 413 967,55
Vaihtuvat vastaavat			
Pitkäaikaiset saamiset			
Laskennalliset verosaamiset		330 000,00	350 000,00
Pitkäaikaiset saamiset yhteensä	11	330 000,00	350 000,00
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset		854 728,15	3 249 912,93
Lainasaamiset		34 531 814,96	7 341 905,86
Siirtosaamiset		4 709 651,25	1 006 515,58
Muut saamiset		57 475 068,29	59 968 401,66
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	12	97 571 262,65	71 566 736,03
Rahat ja pankkisaamiset		85 967 701,52	3 591 319,13
Vaihtuvat vastaavat yhteensä		183 868 964,17	75 508 055,16
Vastaavaa yhteensä		690 430 198,21	608 922 022,71

EMOYHTIÖN TASE (FAS)**31.12.2017****31.12.2016****Euro****Euro****Vastattavaa****Oma pääoma**

Osakepääoma

146 446 888,00

146 446 888,00

Ylikurssirahasto

50 184 372,40

50 184 372,40

Sijoitetun vapaan oman pääoman
rahasto

66 613,56

66 613,56

Edellisten tilikausien voitto

108 948 302,14

103 641 241,47

Tilikauden tulos

40 046 378,52

38 879 922,60

Oma pääoma yhteensä**13****345 692 554,62****339 219 038,03****Tilinpäätössiirtojen kertymä**

Poistoero

151 026,50

161 217,72

Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä**151 026,50****161 217,72****Pakolliset varaukset****14****1 650 000,00****1 750 000,00****Vieras pääoma****Pitkäaikainen vieras pääoma**

Joukkovelkakirjalainat

0,00

80 000 000,00

Lainat rahoituslaitoksilta

170 000 000,00

70 000 000,00

**Pitkäaikainen vieras pääoma
yhteensä****15****170 000 000,00****150 000 000,00****Lyhytaikainen vieras pääoma**

Joukkovelkakirjalainat

80 000 000,00

0,00

Ostovelat

1 071 639,08

1 379 257,39

Siirtovelat

2 025 432,18

4 201 096,75

Muut lyhytaikaiset velat

89 839 545,83

112 211 412,82

**Lyhytaikainen vieras pääoma
yhteensä****16****172 936 617,09****117 791 766,96****Vieras pääoma yhteensä****342 936 617,09****267 791 766,96****Vastattavaa yhteensä****690 430 198,21****608 922 022,71**

EMOYHTIÖN RAHOITUSLASKELMA	2017 Euro	2016 Euro
Liiketoiminnan rahavirta		
Liikevoitto / -tappio	-6 750 404,47	-6 101 082,67
Suunnitelman mukaiset poistot	199 633,42	170 251,65
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-100 000,00	-780 847,68
Maksetut verot	-2 530 605,62	-16 038,80
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	-9 181 376,67	-6 727 717,50
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä		
Lyhytaikaisten saamisten lisäys (-) / vähennys (+)	3 023 684,26	-18 140 437,40
Lyhytaikaisten velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	-826 017,75	3 118 581,10
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä	2 197 666,51	-15 021 856,30
Saadut osingot liiketoiminnasta	54 643 995,02	29 934 856,37
Saadut konserniavustukset liiketoiminnasta	14 100 000,00	7 575 000,00
Liiketoiminnan rahavirta	61 760 284,86	15 760 282,57
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-359 218,10	-118 679,04
Investoinnit muihin sijoituksiin	0,00	-1 626 291,53
Muut lyhytaikaiset sijoitukset	-10 000 000,00	0,00
Luovutustulot muista sijoituksista	0,00	1 000,00
Myönnettyt lainat	-42 088 567,80	-64 984 937,41
Lainasaamisten takaisinmaksut	15 424 574,20	10 616 091,95
Muutokset tytäryhtiöosakkeiden investoinneissa	732 929,95	-4 648 528,99
Osakemyynnit ja tytäryhtiöiden purkutulokset	0,00	119 349,12
Saadut korot investoinneista	6 891 378,67	5 937 672,37
Saadut osingot investoinneista	4 200,00	1 470,00
Investointien rahavirta	-29 394 703,08	-54 702 853,53
Rahavirta ennen rahoitusta	32 365 581,78	-38 942 570,96
Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot	267 000 000,00	95 000 000,00
Lainojen takaisinmaksut	-167 000 000,00	-45 000 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	-14 085 104,22	-5 713 893,61
Maksetut korot ja maksut rahoituskuluista	-2 255 497,21	-2 146 908,18
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-33 648 597,96	-32 178 923,32
Rahoituksen rahavirta	50 010 800,61	9 960 274,89
Rahavarojen muutos lisäys (+) / vähennys (-)	82 376 382,39	-28 982 296,07
Rahavarat 1.1.	3 591 319,13	32 573 615,19
Rahavarat 31.12.	85 967 701,52	3 591 319,13
Muutos taseen mukaan	82 376 382,39	-28 982 296,06

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Emoyhtiön tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Emoyhtiön tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomen kirjanpitolainsäädäntöä. Uponor -konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti, ja emoyhtiö noudattaa konsernin laatimisperiaatteita aina kun se on ollut mahdollista. Alla on esitetty lähinnä ne laatimisperiaatteet, joissa käytäntö poikkeaa konsernin periaatteista. Muilta osin noudatetaan konsernin laadintaperiaatteita.

Liikevaihto

Emoyhtiön liiketoiminta koostuu konsernitoiminnoista ja liikevaihto palveluveloituksista konserniyhtiöiltä.

Lainan liikkeeseenlaskukulut

Lainan liikkeeseenlaskukulut on jaksotettu lineaarisesti vaihtuviin vastaaviin.

Eläkejärjestelyt

Yhtiön eläkevastuut on hoidettu eläkevakuutusyhtiöissä. Eläke-eduista aiheutuneet kustannukset kirjataan kuluksi sillä tilikaudella, jolla vastaava työsuoritus on tapahtunut.

Rahoitusvarat, rahoitusvelat ja johdannaissopimukset

Johdannaisinstrumentit on arvostettu markkinaehtoisesti käypään arvoon. Arvonmuutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti rahoituseriin. Emoyhtiön kirjanpidossa ei sovelleta suojauslaskentaa. Muutoin johdannaissopimusten arvostusmenetelmistä on kerrottu konsernin laatimisperiaatteissa. Johdannaisten käyvät arvot johdannaislajeittain on esitetty kohdassa liitetieto 18. Johdannaislajien tuloslaskelmaan kirjatut arvonmuutokset on esitetty kohdassa Liitetieto 6. Johdannaisten käytöstä on kerrottu konsernin kohdassa Liitetieto 28.

Vuokrasopimukset

Kaikki leasingmaksut on käsitelty vuokratuloina.

	2017 Euro	2016 Euro
2. Liikevaihto		
Palvelutuotot		
- Konserniyhtiöt	11 326 854,47	12 250 856,85
Yhteensä	11 326 854,47	12 250 856,85
3. Liiketoiminnan muut kulut		
Matkakulut	655 494,45	525 400,88
Ostetut palvelut	2 393 850,73	2 908 944,68
Muut	8 476 010,47	8 021 235,41
Yhteensä	11 525 355,65	11 455 580,97
Tilintarkastajan palkkiot		
- Tilintarkastuspalkkiot	77 000,00	74 000,00
- Veroneuvonta	0,00	1 760,00
- Muut palvelut	0,00	0,00

4. Henkilöstökulut	2017	2016
Palkat ja palkkiot	5 530 332,70	5 725 486,79
Eläkekulut	636 475,08	721 193,52
Henkilösivukulut	185 462,09	279 426,59
Yhteensä	6 352 269,87	6 726 106,90
Yhtiön palveluksessa oli tilikauden aikana keskimäärin Toimihenkilöitä	53	47
Johdon palkat ja palkkiot *)		
Toimitusjohtaja	811 869,55	820 941,41
Hallitus	382 600,00	378 600,00
Yhteensä	1 194 469,55	1 199 541,41

*) erittelyt henkilöittäin on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa

Rahalainat yhtiön johdolle

Yhtiön toimitusjohtajalla ja hallituksen jäsenillä ei ollut 31.12.2017 rahalainaa yhtiöltä tai sen tytäryhtiöiltä.

Toimitusjohtajan eläkesitoumukset

Toimitusjohtaja jää eläkkeelle työeläkelain (TyEL) mukaisesti, mutta yhtiö voi yhdessä toimitusjohtajan kanssa sopia, että toimitusjohtaja jää eläkkeelle 63-vuotiaana. Toimitusjohtajan eläke karttuu työeläkelain (TyEL) mukaisesti.

Lakisääteisen eläkkeen lisäksi yhtiö on ottanut toimitusjohtajalle maksuperusteisen eläkevakuutuksen, johon yhtiö maksoi 40 000 euroa vuonna 2017. Yhtiö on lisäksi päättänyt kapitalisaatio-eläkejärjestelystä toimitusjohtajalle, mistä yhtiö on maksanut 40 000 euroa vuonna 2016. Yhtiön hallitus hyväksyi vuonna 2016 toimitusjohtajan kapitalisaatio-eläkejärjestelyyn 10 000 euron korotuksen, jolloin yhtiön maksu vuonna 2017 oli 50 000 euroa.

5. Poistot	2017	2016
Aineettomat hyödykkeet	110 764,08	113 761,00
Aineelliset hyödykkeet	88 869,34	56 490,65
Yhteensä	199 633,42	170 251,65

6. Rahoitustuotot- ja kulut

	2017	2016
Korkotuotot	75 155,75	63 493,16
Korkotuotot tytäryhtiöiltä	10 346 608,11	7 061 068,46
Osinkotuotot	4 200,00	1 470,00
Osinkotuotot tytäryhtiöiltä	54 643 995,02	29 934 856,37
Korkokulut	-3 151 213,57	-4 080 850,25
Korkokulut tytäryhtiöille	-127 215,91	-48 831,42
Muut rahoituskulut	-86 326,15	-71 562,08
Muut rahoitustuotot	-	119 349,12
Arvon alentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista	-14 392 000,00	0,00
Voitot ja tappiot johdannaisista		
Toteutuneet	7 138 030,92	-4 304 243,34
Toteutumattomat	880 890,27	700 348,67
Kurssierot		
Toteutuneet	646 658,46	-1 393 628,01
Toteutumattomat	-11 227 473,97	4 548 548,99
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	44 751 308,93	32 530 019,67

7. Tilinpäätössiirrot

Poistoeron muutos	10 191,22	2 501,35
Konserniavustukset	2 300 000,00	14 100 000,00
Yhteensä	2 310 191,22	14 102 501,35

8. Tuloverot

Tilikaudelta	15 455,08	-1 495 346,21
Edellisiltä kausilta	-260 172,24	0,00
Laskennallisen verovelan muutos	-20 000,00	-156 169,54
Yhteensä	-264 717,16	-1 651 515,75

9. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

2017	Aineettomat oikeudet	Koneet ja kalusto	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	2 902 368,92	543 381,43	3 445 750,35
Lisäykset	177 727,64	181 490,46	359 218,10
Hankintameno 31.12.	3 080 096,56	724 871,89	3 804 968,45
Kertyneet poistot 1.1.	2 619 963,70	459 354,33	3 079 318,03
Tilikauden poisto	110 764,08	88 869,34	199 633,42
Kertyneet poistot 31.12.	2 730 727,78	548 223,67	3 278 951,45
Kirjanpitoarvo 31.12.	349 368,78	176 648,22	526 017,00

2016	Aineettomat oikeudet	Koneet ja kalusto	Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet
Hankintameno 1.1.	2 802 470,16	524 601,15	3 327 071,31
Lisäykset	99 898,76	18 780,28	118 679,04
Hankintameno 31.12.	2 902 368,92	543 381,43	3 445 750,35
Kertyneet poistot 1.1.	2 506 202,70	402 863,68	2 909 066,38
Tilikauden poisto	113 761,00	56 490,65	170 251,65
Kertyneet poistot 31.12.	2 619 963,70	459 354,33	3 079 318,03
Kirjanpitoarvo 31.12.	282 405,22	84 027,10	366 432,32

	2017	2016
10. Sijoitukset		
Konserniyhtiöosakkeet kirjanpitoarvo 1.1.	305 458 271,76	285 025 854,48
Lisäykset	2 778,55	20 432 417,28
Vähennykset	735 708,50	0,00
Konserniyhtiöosakkeet hankintameno 31.12.	304 725 341,81	305 458 271,76
Arvonalentumiset	14 392 000,00	0,00
Konserniyhtiöosakkeet kirjanpitoarvo 31.12.	290 333 341,81	305 458 271,76
Osakkuusyhtiöt 1.1.	1 626 291,53	0,00
Lisäykset	0,00	1 626 291,53
Osakkuusyhtiöt 31.12.	1 626 291,53	1 626 291,53
Muut osakkeet ja osuudet 1.1.	44 548,83	48 585,35
Vähennykset	0,00	4 036,52
Muut osakkeet ja osuudet 31.12.	44 548,83	44 548,83
Lainasaamiset		
- Konserniyhtiöt	208 773 818,08	220 645 456,57
- Pääomalaina	5 000 000,00	5 000 000,00
- Muut	257 216,79	272 966,54
Lainasaamiset yhteensä	214 031 034,87	225 918 423,11
Yhteensä	506 035 217,04	533 047 535,23

Vuoden 2017 arvonalentumiset liittyivät Uponor Ltd:n ja Uponor Hispania S.A:n osakkeisiin.

11. Pitkäaikaiset saamiset

Laskennalliset verosaamiset	330 000,00	350 000,00
Yhteensä	330 000,00	350 000,00

Laskennallinen verosaaminen on kirjattu taseen pakollisista varauksista.

Laskennalliset verosaamiset sisältää lyhytaikaisia verosaamisia yhteensä 60 000 euroa.

12. Lyhytaikaiset saamiset

Konserniyhtiöiltä		
- myyntisaamiset	854 468,13	3 247 591,19
- lainasaamiset	34 531 814,96	7 341 905,86
- siirtosaamiset	3 335 221,66	585 323,19
- muut saamiset	44 773 652,15	57 568 815,29
Yhteensä	83 495 156,90	68 743 635,53

	2017	2016
Muilta		
- myyntisaamiset	260,02	2 321,74
- siirtosaamiset	1 374 429,59	421 192,39
- muut saamiset	12 701 416,14	2 399 586,37
Yhteensä	14 076 105,75	2 823 100,50
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	97 571 262,65	71 566 736,03
Siirtosaamiset		
Korkotuotot	3 343 270,94	585 323,40
Verot	1 026 924,00	138 520,69
Muut	339 456,31	282 671,49
Yhteensä	4 709 651,25	1 006 515,58

13. Oman pääoman muutokset	2017	2016
Sidottu oma pääoma		
Osakepääoma 1.1.	146 446 888,00	146 446 888,00
Osakepääoma 31.12.	146 446 888,00	146 446 888,00
Ylikurssirahasto 1.1.	50 184 372,40	50 184 372,40
Ylikurssirahasto 31.12.	50 184 372,40	50 184 372,40
Sidottu oma pääoma yhteensä	196 631 260,40	196 631 260,40
Vapaa oma pääoma		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 1.1.	66 613,56	66 613,56
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto 31.12.	66 613,56	66 613,56
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	142 521 164,07	135 610 923,72
Osingonjako	-33 648 597,96	-32 180 713,40
Omat osakkeet	75 736,03	211 031,15
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	108 948 302,14	103 641 241,47
Tilikauden voitto	40 046 378,52	38 879 922,60
Vapaa oma pääoma yhteensä	149 061 294,22	142 587 777,63
Oma pääoma 31.12.	345 692 554,62	339 219 038,03
Jakokelpoiset varat		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	66 613,56	66 613,56
Edellisten tilikausien voitto	109 383 960,67	104 152 636,03
Tilikauden voitto	40 046 378,52	38 879 922,60
Omat osakkeet	-435 658,53	-511 394,56
Jakokelpoiset varat 31.12.	149 061 294,22	142 587 777,63

14. Pakolliset varaukset**2017****2016**

Ympäristövaraus	1 650 000,00	1 750 000,00
Yhteensä	1 650 000,00	1 750 000,00

15. Pitkäaikainen vieras pääoma

Joukkovelkakirjalainat	0,00	80 000 000,00
Lainat rahoituslaitoksilta	170 000 000,00	70 000 000,00
Yhteensä	170 000 000,00	150 000 000,00

Pitkäaikaisten korollisten velkojen erääntymisajat

	2020	2021	2022
Joukkovelkakirjalainat			
Lainat rahoituslaitoksilta	50 000 000,00	20 000 000,00	100 000 000,00
Yhteensä	50 000 000,00	20 000 000,00	100 000 000,00

2017**2016****16. Lyhytaikainen vieras pääoma**

Konserniyhtiöiltä		
- ostovelat	349 968,22	70 844,40
- muut lyhytaikaiset velat	87 807 010,43	107 778 916,56
Yhteensä	88 156 978,65	107 849 760,96

Muilta

- joukkovelkakirjalainat	80 000 000,00	0,00
- ostovelat	721 670,86	1 308 412,99
- siirtovelat	2 025 432,18	4 201 096,75
- muut lyhytaikaiset velat	2 032 535,40	4 432 496,26
Yhteensä	84 779 638,44	9 942 006,00

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä**172 936 617,09 117 791 766,96****Siirtovelat**

Henkilöstökulut	854 681,93	1 126 099,97
Bonukset	537 108,80	812 678,21
Verot	200 065,40	1 597 550,55
Korot	213 095,36	331 925,93
Muut	220 480,69	332 842,09
Yhteensä	2 025 432,18	4 201 096,75

	2017	2016
17. Vastuusitoumukset		
Konserniyritysten puolesta annetut vakuudet		
Takaukset	46 792 004,70	53 486 997,70
Takaukset	46 792 004,70	53 486 997,70
Käyttöleasingvastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	192 225,55	166 649,11
Myöhemmin maksettavat	140 624,95	94 033,32
Leasingvastuut yhteensä	332 850,50	260 682,43
Emoyhtiöllä on toimitiloistaan määräaikainen 10 vuoden vuokrasopimus. Vuokra-aika alkoi 1.3.2013.		
Vuokravastuut		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	607 023,00	602 886,24
Myöhemmin maksettavat	2 529 262,50	3 114 912,24
Vuokravastuut yhteensä	3 136 285,50	3 717 798,48
Yhteensä	50 261 140,70	57 465 478,61

Lisäksi emoyhtiö on antanut tytäryhtiöidensä puolesta letter of comfort -tyyppisiä sitoumuksia, jotka eivät sisälly edellä mainittuihin lukuihin.

18. Johdannaisopimukset

	Nimellisarvot	
	2017	2016
Korkojohdannaiset:		
Koronvaihtosopimukset	100 000 000,00	50 000 000,00
Korko-optiot	70 000 000,00	20 000 000,00
	Käyvät arvot	
	2017	2016
Korkojohdannaiset:		
Koronvaihtosopimukset	-494 022,05	-1 520 161,08
Korko-optiot	26 940,86	55 461,19

	Nimellisarvot	
	2017	2016
Valuuttajohdannaiset:		
Termiinisopimukset	211 919 663,75	187 693 688,04
Konsernin sisäiset termiinisopimukset	96 815 416,93	101 965 753,67
Hyödykejohdannaiset:		
Sähkøjohdannaiset	4 699 158,00	5 768 706,00
Energia	186 215 MWh	210 250 MWh
	Käyvät arvot	
	2017	2016
Valuuttajohdannaiset:		
Termiinisopimukset	1 132 117,95	-585 688,34
Konsernin sisäiset termiinisopimukset	1 776 826,17	888 483,52
Hyödykejohdannaiset:		
Sähkøjohdannaiset	408 806,00	-225 614,00

Kirjanpito kirjat, tositelajit ja niiden säilytystavat

Sähköisessä muodossa:

Pääkirja

Päiväkirja

Reskontrakirjat

Palkkakirjanpito

Pankkitositteet

Myyntilaskut

Paperitositteina:

Ostolaskut

Muistiotositteet

Erikseen sidottuna:

Tilikauden tasekirja

Tase-erittelyt

HALLITUKSEN EHDOTUS YHTIÖKOKOUKSELLE

Emoyhtiön, Uponor Oyj:n, voitonjakokelpoiset varat ovat 149 061 294,22 euroa, josta tilikauden voitto on 40 046 378,52 euroa.

Hallitus ehdottaa yhtiökokoukselle, että voitonjakokelpoiset varat käytetään seuraavasti:

-osinkona jaetaan 0,49 euroa / osake yhteensä	35 842 433,27 euroa
-omaan pääomaan jäävä määrä	<u>113 218 860,95 euroa</u>
	149 061 294,22 euroa

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

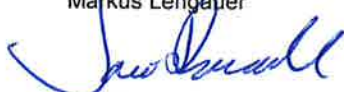
Vantaa, 15. helmikuuta 2018



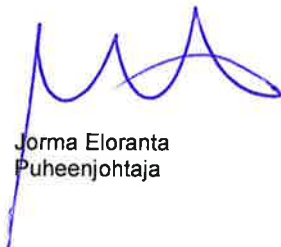
Annika Paasikivi
Varapuheenjohtaja



Markus Lengauer



Jari Rosendal



Jorma Eloranta
Puheenjohtaja



Pia Aaltonen-Forsell



Eva Nygren



Jyri Luomakoski
Toimitusjohtaja

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Vantaa, 15. helmikuuta 2018

Deloitte Oy
Tilintarkastusyhteisö



Jukka Vattulainen
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Uponor Oyj:n yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Uponor Oyj:n (y-tunnus 0148731-6) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntomme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 4.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessamme sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisyden riski.

Tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikka on huomioitu tilintarkastuksessa

Liikearvon arvonalentumistestaus

Katso liitetieto 10 tilinpäätöksessä.

Liikearvon määrä on konsernitaseessa EUR 93,6 miljoonaa.

Johto arvioi liikearvon arvonalentumistarvetta vuosittain. Johdon laatiman arvonalentumistestauksen perusteella, johto ei ole nähnyt tarvetta arvonalentumiskirjaukselle.

Arvonalentumistestauksiin liittyy merkittäviä johdon arvioita tulevaan liiketoiminnan kehitykseen, kassavirtoihin ja diskonttokorkoon liittyen.

Merkittävimmät tekijät johdon arvioissa ovat myynti, bruttokateprosentti ja diskonttokorko. Kuten liitetiedossa 10 on selostettu, johto katsoo, että Uponor Infran liikearvo on herkempi liikearvon arvonalentumisriskille. Uponor Infraan liittyvän liikearvon määrä taseessa on EUR 17.1 miljoonaa.

Tämä seikka on EU-asetuksen 537/2014 10. artiklan 2 c -kohdassa tarkoitettu merkittävä olennaisen virheellisyden riski.

Tarkastuksessamme olemme arvioineet johdon tekemään arvonalentumistestaukseen liittyviä merkittäviä olettamia kunkin rahavirtaa tuottavan yksikön osalta.

- Olemme verranneet kasvu- ja kannattavuusolettamia historialliseen kehitykseen verrattuna.
- Olemme verranneet laskelmissa käytettyjä arvioita vahvistettuihin budjetteihin ja strategisiin suunnitelmiin.
- Olemme verranneet käytettyjä diskonttokorkoja ulkopuolisista lähteistä saatuun tietoon.
- Olemme testanneet arvonalentumistestauslaskelman laskeutuneesta asianmukaisuutta.

Olemme arvioineet myös arvonalentumistestauksesta annettuja liitetietoja.

Tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka

Miten seikka on huomioitu tilintarkastuksessa

Uudelleenjärjestelyt ja ehdolliset velat

Katso liitetieto 22 ja 25 tilinpäätöksessä.

Varausten määrä Uponor Oyj:n konsernitilinpäätöksessä on EUR 28.9 miljoonaa. Lisäksi konserni esittää merkittävät ehdolliset velat liitetiedossa 25.

Olemassa olevan oikeudellisen tai tosiasiallisen velvoitteen, siihen liittyvien tulevien maksujen todennäköisyyden sekä luotettavan kustannuslaskelman arviointi vaatii johdon harkintaa oikean kirjanpito- ja esitystavan varmistamiseksi.

Koska varausten ja ehdollisten velkojen tunnistamiseen, arvostukseen sekä esitystapaan liittyy huomattavasti harkinnanvaraisuutta, olemme luokitelleet ne tilintarkastuksen kannalta keskeiseksi seikaksi.

Tarkastuksemme yhteydessä olemme muun muassa arvioineet johdon tekemien arvioiden asianmukaisuutta.

Olemme arvioineet myös, sisältävätkö varaukset kaikki olennaiset erät käymällä läpi hallituksen kokousten pöytäkirjat sekä käymällä keskusteluja Uponor konsernin lakiasianjohtajan kanssa. Lisäksi olemme pyytäneet tarvittaessa vahvistuksia ulkopuolisilta asiantuntijilta.

Olemme arvioineet myös varauksista sekä ehdollisista veloista annettujen liitetietojen asianmukaisuutta konsernitilinpäätöksessä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvin tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilin-

tarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomukssamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitiilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

Muut raportointivelvoitteet

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana tilikaudesta 2010 alkaen yhtäjaksoisesti 8 vuotta.

Muu informatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen ja vuosikertomukseen sisältyvän muun informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömmme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömmme kyseisen päivän jälkeen. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastuksessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömmme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen voitonjakoehdotus on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Vantaalla, 15. helmikuuta 2018

Deloitte Oy

Tilintarkastusyhteisö



Jukka Vattulainen
KHT